

P. — 7

Projektas.

Originalė parašyta:
„Taryba“ 1923 m. I 14 d.
Majoras *Stižys*;
Krašto Apsaugos Ministeris“.

Pėstininkų rikiuotės statutai

II DALIS

PĖSTININKŲ VEIKSMŲ
MANEVRINĖSE KAUTYNĖSE

1923 m. leidimo pakartojimas

VR. ŠTABO SPAUDOS IR ŠV. SK. LEIDINYS

KAUNAS

1931

P.—7

Projektas.

Originale parašyta:
„Tvirtinu. 1923 m. I. 14 d.
Majoras *Sližys*.
Krašto Apsaugos Ministeris“.

Pėstininkų rikiuotės statutas

II DALIS

PĖSTININKŲ VEIKSMŲ
MANEVRŲ KAUTYNĖSE

1923 m. laidos pakartojimas

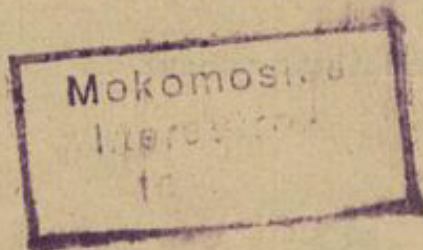

VYR. ŠTABO SPAUDOS IR ŠV. SK. LEIDINYS
KAUNAS

1931

12434

Išspausdinta 12.000 egz.

"VILNIAUS" sp. Kaune, Nepriklausomybės aikštė 2. Tel. 776.

I Ž A N G A.

Šio statuto tikslas yra duoti bendrą visų šių dienų kautynių stadijų apžvalgą ir, svarbiausia, įskiepyti kariuomenei supratimą, kad pėstininkams reikia bendradarbiauti su padedamomis kariuomenės rūšimis, bendradarbiauti atskiroms pėstininkų dalims tarpusavy ir kuo plačiausiai sunaudoti įvairias šių dienų ugnies ir technikos priemones.

Šitas statutas nurodo principus ir nubrėžia tvarką bendriems atvejams, mažai tekliudydamas įvairius atskirus atsitikimus, kad nepavirstų negyva skema.

Visų laipsnių viršininkai, perpratę bendrus atvejus, turi kiekvienu atskiru atveju nuspręsti, kokių reikia pavartoti priemonių, tinkamų apystovoms.

Pagrinde gi statutas paskirtas padėti mokyti kariuomenę kautis.

ISKYRIUS.

Bendri pagrindai.

ISKILTIS.

Bendri nurodymai.

1. Karo operacijų tikslas — sunaikinti gyvą priešininko pajėgą.

Tai galima atsiekti tikrai kaunantis.

Kautynės susideda iš puolamųjų ir gynamųjų veiksmų arba puolamųjų veiksmų kombinavimo su ginamaisiais.

2. Puolamųjų veiksmų būdas yra geresnis negu ginamųjų, nes puoląs suima į savo rankas iniciatyvą, užmeta priešininkui savo valią ir jo pusėje yra visos moralinės pirmenybės. *Tiktai puolant galima tikrai sutramdyti priešininką ir pasiekti lemiamų išdavų.*

Paprastai apystovos neduoda laimėti vienu išdavų visame fronte, todėl reikia pasirinkti teisingą lemiamą kryptis ir sutelkti joje, kiek galint, daugiau pranešančių pajėgų ir priemonių.

Puolamųjų veiksmų dvasia reikia auklėti iki kraštutinių ribų. Tai nereiškia, kad pulti reikia visur ir į nieką nežiūrint. Bet taip išauklėjus kariuomenę, lengviau bus žmonės paraginti energingai pulti, negu tada, kada jie būtų labiau linkę gintis.

3. Gintis — tai reiškia turėti tikslą išlaikyti savo rankose vietos ribą, kurioje nutarta sulaužyti priešininko puolimo karštį.

Gynimas nenulemia, kaip puolimas, bet tik duoda laimėti laiko.

Galinga šių laikų ugnis, galimybė įtvirtinti vietą visomis technikos priemonėmis, tobūlos žvalgybos ir ryšių priemonės — padaro gynimą labai galingu ir galinčiu atsispirti net žymiai pranešančioms pajėgoms.

Gintis yra prasmės:

- a) kada vienoje vietoje reikia sutaupyti pajėgų, kad būtų galima jas sunaudoti kitoje vietoje pulti;
- b) kada vietos nepatogumai žymiai apsunkina puolimą;
- c) laikui laimėti.

Ginant, net ir pasisekiant, niekad negalima griežtai laimėti. Priešininkas gali būti sulaukomas, turėti daug nuostolių, būti sumuštas, bet visiškam nugalėjimui reikia patogiu laiku, paliovus gintis, pradėti pulti.

4. Visiems kovotojams turi būti įskiepyta mokėjimas, visais kautynių atvejais, puolus tuojau pradėti gintis ir priešingai. Juo kariuomenės junginys smulkesnis, juo mažiau turi skirtis šitos dvi kautynių lytys.

Vykdamas gautą uždavinį, reikia sunaudoti esama padėtis. Pavyzdžiui, jei kariuomenė nepajėgia eiti pirmyn arba pulti, kaip iš anksto yra numatyta, ir priversta bus sustoti ir pradėti gintis, tai, kai tik apystovos leis tęsti pradėtą puolimą, ji turi pradėti pulti.

5. Vieta paprastai būna nevienodų ypatybių: vienais barais patogiau pulti, kituose — gintis. Prisitaikant prie viso šito ir reikia naudotis vieta.

6. Paimti priešininko poziciją puolant ir atmušti priešininką ginantis — tai nereikia, kad visiškai jau nugalėta. Tai galima pasiekti tik persekiojant.

7. Nepavykusių kautynių sustabdymas pasireiškia tuo, kad išvedama savo kariuomenė iš žalingo priešininko ugnies veiksmo sferos. Šita operacija labai sunki ir galima ją įvykdyti tik su sąlyga, kad kovojančios pusės dar neper arti suėję. Jeigu jau šitaip sueita, tai atitraukti nuo priešininko galima tik prisidengiant likusiomis pajėgomis arba tamsumoje slepiantis.

8. Atsitraukiant reikia nueiti nuo priešininko per tokį atstumą, kad kariuomenė vėl būtų galima padaryti tinkančia kautis.

9. Visus kautynių uždavinius sprendžiant, kariuomenė reikia ešelonuoti gilumoje ir frontu; ešelonuojant frontu, būtina sąlyga reikia statyti — ugnimi susirišti atskiroms kautynių tvarkos dalims; liningumas, t. y. užimti barus nuolatiniomis plonomis linijomis — neleistinas. Gilumoje ešelonuojant galima turėti rezervų, kuriais bet koku laiku galima sustiprinti bet kurį barą. Ešelonuojantis galima ilgai veikti ir padedama viršininkui turėti įtakos kautynių eigai.

Kiekviena dalis turi turėti rajoną veikti daug gilesnį, negu jos fronto plotis, kada pilniau suvartotų savo kovos pajėgas.

10. Pasisekimas, kurios nors dalies gautas, turi būti kitų kaimynų dalių plečiamas, nelau-

kiant iš aukščiau ypatingų nurodymų. Geriausias būdas pasisekimui išplėsti — kaimynų dalims energingai veikti.

II SKILTIS.

Kariuomenės valdymas pėstininkų kautynėse.

11. Kautynėms planingai vystyti reikia, kad viršininkai atsidėję ir nepaliaudami vadovautų kariuomenei, t. y. suderintų savo valdinių (dalių, žmonių) pastangas siekti kautynių tikslą.

Apibrėžtų taisyklių kautynėms vadovauti nėra, galima turėti tik bendrų nurodymų.

Pagrindas valdyti yra: *užduotis, apystovos ir sprendimas*.

12. Užduotis nurodo bendrą veiksmų tikslą. Ją turi visi žinoti ir tiksliai atlikti. Iš bendro tikslo išeina atskiri uždaviniai, kuriuos palaipsniui stotasi viršininkas, eidamas prie bendro tikslo.

13. Apystovos susideda iš: a) žinių apie priešininką, b) žinių apie savo kariuomenę, c) vietos įvertinimo ir d) laiko ir oro sąlygų. Nors žvalgybos ir ryšių priemonės ir yra patobulėję, bet apystovos retai kada bus tiek aiškios, kad iš jų būtų galima gauti pilnas vaizdas viso, kas dedasi priešininko pusėje. Todėl laukiant, kad toliau paaiškėtų apystovos, dažniausiai prieinama prie to, kad iniciatyva patenka į priešininko rankas.

14. Sprendimas pagrindžiamas užduotimi ir apystovomis; sprendžiant reikia greitai ir iš visų pusių apgalvoti ir įvertinti visos sąlygos

ir aplinkybės kaip savo, taip ir priešų pusėje. Nusprendus reikia griežtai savo sprendimas vykdyti, nesustojant dėl sutiktų kliūčių. Svyruoti neleistina. Apygeris sprendimas, energingai įkūnytas, labiau praverčia, negu net genialis sprendimas, negriežtai atliktas. Viršininko svyravimas teisingai kariuomenės laikoma per silpnybę, ir ji gauna tokio pat svyravimo. Tvirtumas tačiau neturi virsti atkaklumu, liekiant prie sykį duoto įsakymo, jau netinkančio pakitusioms apystovoms. Mokėjimas valdyti yra labiau būdo dalykas, negu proto.

Kiekvienas viršininkas, derindamas užduotį su apystovomis, turi ją suskirstyti į eilę vienas po kito einančių uždavinių, ir nuosakiai sutelkti visų savo valdomų dalių pastangas *artimiausiam uždaviniui išspręsti*.

15. Kai kada kautynėse viršininkui tenka pačiam pasistatyti uždavinys. Žinodamas bendrą veiksmų tikslą, jis tai gali padaryti. Tai ir bus *reikšti savo (atskira) iniciatyva*. Iš atskiros iniciatyvos negalima nueiti iki to, kad būtų imama sprendimai, nesuderinti su bendru siekimu. Tik visiškai pasikeičiant apystovoms galima pateisinti neatlikus arba netiksliai atlikus paliepimą. Tik taisyklingai reiškiant savo iniciatyvą galima laukti naudos; tik šios reikšmės iniciatyva gali būti giriama.

Kada nukrypstama nuo gautųjų nurodymų, jei to reikia pasikeitus apystovoms, tuojau turi būti pranešta netarpiniam viršininkui.

16. Sprendimas pasireiškia įsakymu arba paliepimu (žodžiu arba raštu), kur turi būti nurodyta: apystovos, tikslas, kuris reikia pri-

eiti, ir paskirtos tam priemonės. Remdamasis šituo valdinys ieškosi būdų duotam jam uždaviniui atlikti. Įsakymas (paliepimas) turi būti tikslus ir aiškus, per daug smulkiai išdėstyti nereikia, ypač tada, kada laukiama apystovas pakintant veikiau, negu bus uždavinys atliktas.

Smulkioms dalims sprendimas galima parodyti ir sutartu ženklu, kuris kartu būna ir paliepimu.

17. Rašto įsakymas (paliepimas) turi būti atsidėjus suredaguotas; jame turi būti: numeris, data (laikas reikia rodyti dvidešimties keturių valandų sistema), žemėlapiu nurodymas, vieta, iš kurios duodama įsakymas, ir parašas.

Gyvenamų vietų vardai turi būti suderinami su žemėlapiu, kuris nurodoma.

Vietos ir kariuomenės sąstato barai reikia skaičiuoti nuo savo dešinės rankos į kairę, kalbant apie savo ir apie priešininko kariuomenę. Nurodant rajonus, reikia juos žymėti gyvenamomis vietomis laikrodžio rodyklės kryptimi. Keliai — ėjimo kryptimi. Vengti žodžių: „dešiniau“, „kairiau“, pakeičiant pasaulio šalimis pvz.: į šiaurę, į pietus ir t. t. Nevartoti neaiškių posakių, kaip pv. „bandyti“, „kiek galima“ „išaiškinti vietą“ — ir panašiai.

Suskirstant įsakymo tekstą paragrafais arba punktais, o žinias, jame įdedamas, klasifikuojant, padedama lengviau jį skaityti ir perprasti. Įsakymas turi būti rašomas ryškiomis raidėmis. Jeigu juo panaikinama arba pakeičiama pirmiau duoti įsakymai, tai turi būti tiksliai nurodoma.

18. Reikalavimai, parodyti praeitame paragrafe, visi pritaikomi ir pranešimams. Be to, kad pranešimas būtų pilnesnis, jame turi būti nurodoma:

a) surastos priešininko pajėgos, b) tikras laikas ir vieta, kada ir kur surastas priešininkas, ir c) ką veikia priešininkas.

Labai geistinas dalykas pridėti prie pranešimo skemą arba krokį, kuris turi būti ryškus, paprastas, ir jame turi būti tik kas reikalingiausia padėti pranešimo turiniui suprasti.

19. Kariuomenei taisyklingai valdyti be to dar reikia: a) nurodymus duoti paprastus ir aiškius, b) nuolat visų laipsnių viršininkams tarpusavy davinėti žinias vieni kitiems ir c) prižiūrėti vykdant.

20. Kautynių uždavinio negalima išspręsti tik kariuomenės narsumu. Kad ir labiausiai pasiryžus būtų stengiamasi, bet jeigu tai daroma pakrikusiai — be naudos bus sudėta aukų. Viršininko vaidmuo — kordinuoti savo kariuomenės pastangas ir patikrinti jiems sėkmę, kuri atatinka jų kilnioms pastangoms.

21. Iš kiekvieno viršininko, reikalaujama kad jis:

- a) būtų *kieto būdo*,
- b) būtų karo dalykų mokytas,
- c) duotų savo valdiniam pavyzdį,
- d) mokėtų valdyti pavestą jam dalį,
- e) sugebėtų greitai ir teisingai įkainoti apystovas,
- g) reikalautų ir būtų teisingas,
- i) ir nebijotų atsakyti.

22. Valdyti kariuomenę reiškia:

- a) *tiksliai žinoti, ko aš noriu,*
- b) išreikšti savo norą aiškiai paliepiant,
- c) numatyti visas savo sprendimo atlikimo sąlygas ir išdavas,
- d) nuolatos turėti žinių, kad būtų galima savo sprendimas įvykdyti palankiausiose apylostovose,
- e) stengtis iki galo savo valią įkūnyti.

23. Kautynių sėkmė, daugiausia, pareina taisyklingai ugnį sunaudojant; todėl neužtenka valdiniam nurodyti galutinis kautynių tikslas, bet jie reikia taip vesti, kad visumet galėtų vieni kitiems ugnim padėti.

24. Kadangi priešininko ugnies sferoje viena dalis gali kitai tikrai ir greitai padėti tikrai ugnim, tad puolant ir bus vienas po kito uždavinium stumti dalis nuo vienos ribos, tinkamos veikti ugnimi, prie kitos; ginantis — sutelkti ugnį prieš vieną ar kitą ribą, priešininko užimama, arba prieš vieną ar kitą jo dalį. Šitos ribos (vietos daiktai mažoms dalims) puolant turi būti tokios pasirenkamos, kad dalys, vietoje stovinčios, visada galėtų padėti ugnimi puolantiems.

25. Suprasdami atskiros iniciatyvos reikšmę, aukštesni viršininkai visais būdais turi padėti savo valdiniam ją reikšti. Taip pat jų pareiga valdiniam padėti perprasti apylostovas ir teisingai jas įkainoti, kas veikiausiai įvykdoma valdinius supažindinant su viršininko užbrėžtu veiksmų planu ir nuolatos jiems pranešinėjant, kas dedasi kaimynų dalyse, ir kaip stovi visas dalykas.

26. Kiekvienas pėstininkų viršininkas privalo būti tokioje vietoje, iš kurios jis ne tik sekti galėtų kautynių lauką, priešininko, savo ir kaimynų dalių veiksmus, bet kad reikale jis tuoju galėtų padaryti savo įtakos einančioms kautynėms.

27. Kiekvienas viršininkas kautynėse be to, kad pats seka, turi dar pastatyti kautynių laukui sekti tam tikrus sekėjus ir imtis priemonių stipriai su jais susirišti, kad visa kas pastebėta sekėjų, netrunkant jam ateitų.

28. Pėstininkų ir artilerijos veiksmams suderinti reikia, kad pėstininkų ir artilerijos viršininkai, pirmiausiai pulkų vadai ir kartu veikiančių arba jų valdžioje esančių baterijų vadai, būtų netoli. Kai kada abu viršininku bus kartu viename sekimo punkte, iš kur gali sekti kautynių eigą kintant ir tai visa įvertindami spręsti. Išsitiesiant kautynių tvarkon, kiekvienas baterijos vadas turi nusiųsti savo karininką ryšiams pas tą pėstininkų pulko vadą, kurio ruože darbuojasi baterija; prie karininko turi būti pasiuntinių, nežiūrint telefono ryšių. Smulkesnių viršininkų (bataliono ir kuopų vadų) ir artilerijos darbai suderinama netarpinis telefono ryšius nusitiesiant ir pastatant ties jais surištų su jais priešakinių artilerijos sekėjų.

III SKILTIS.

Ryšiai.

29. Kautynių barai yra savarankiškai gautą uždavinį vykdydami, bet veiksmų vienodumui pasiekti reikia visoms kautynių tvarkos dalims būti moraliai ir techniškai susijungusioms.

30. Moraliai susijungiamas veržiantis į vieną vyresnio viršininko nurodytą veiksmų tikslą, aukštai išauklėtu jausmu vieni kitiems padėti, ypač tarp smulkių pėstininkų dalių (K. S.), ir šitam reikalui visi atskiri viršininkai, ypač pulkų ir batalionų vadai, turi atsidėję ir nesiliaudami sekti savo veikiančias dalis, kad galėtų laiku įžiūrėti ir atatinkamomis priemonėmis pasiskubinti padėti nuo pastatyto uždavinio nenukrypti, nesikišdami tačiau tuo į jaunesniųjų viršininkų darbus.

31. Techniškai susijungiamas nuolat siuntinėjant pranešimus kautynių metu nuo jaunesniųjų viršininkų vyresniesiems ir atgal — siuntinėjant įsakymų ir žinių nuo vyresniųjų viršininkų jaunesniesiems. Tas pat turi būti daroma tarp pėstininkų ir artilerijos viršininkų ir tarpusavy tarp gretimų dalių.

32. Kad ryšių tarnyba būtų nuolat einama, kiekvienas viršininkas kautynių tvarkoje turi turėti šitai tarnybai eiti prirengtą ir atsakomąją žmogų su reikalingu skaičiumi padėjėjų, pasiuntinių ir ryšių priemonių.

33. Pėstininkų ryšių priemonės yra rašto ir žodžio pranešimai ir sutartiniai ženklai. Pranešimams nusiųsti kur reikia vartojama: a) pasiuntiniai (raiti, pėsti ir dviračiais), b) pėsčiųjų postų grandinė (paštas), c) komandiruoti į gretimas dalis žmonės, d) telefonas, e) signalizacija, g) aeroplanai, i) tam tikri tankai (su radiotelegrafu) ir k) šunys.

Kautynių tvarkoje visos šitos ryšių priemonės vartojama įvairiai suderintos, prisitaikant prie atstumų, vietos ir priešininko ugnies.

Geriausias būdas susirišti — pačiam būti su valdiniais, netarpinai duoti įsakymus ir aiškinti apystovas. Tuo būdu reikia visada naudotis, kai tik kautynių apystovos ir sąlygos leis tai daryti.

34. Viršininkams patiems iš sumaniai išsiritų ir įrengtų vietų sekant savo dirbančias dalis ir kaimynus, visais kautynių atvejais, žymiai palengvinama ir pagreitinama ryšiai. Sekti reikia nepaliaujant. Prie viršininko turi būti reikalingas skaičius specialistų sekėjų.

35. Kad būtų galima pasitikėti pėsčiųjų pasiuntinių ryšiais priešininko ugnyje, pastatoma grandinė po du žmones per 100—300 žingsnių pora nuo poros; poros apsikasa ir pranešimus nešioja bėgdamos nuo vieno apkasos prie kito.

Į grandinę skiriama tam tikrai prirengti bėgioti žmonės, vadinami bėgėjais. Gudriai parenkant kelią, kurio nematyti priešininkas, nors ir ne visu jo tarpu, ir uždengtas vietas sustoti, geriausiai galima apsergėti pasiuntinių darbą.

36. Komandiruoti ryšiams žmones į gretimas dalis reikia ypač nakčia ir uždengtoje vietoje, kada nematyti kaimynų. Prie ryšių viršininkų turi būti pasiuntinių arba technikos priemonių.

37. Signalizacija turi būti nepaini. Tikroje priešininko ugnyje galima tikėtis sėkmingai davinėti tik trumpi, iš anksto sutarti ženklai.

Ženklams paduoti vartojama: dieną — vėliavėlės ir eliografas, naktį — žibintuvai ir pro-

žektoriai; spalvotos raketos galima vartoti ir dieną ir naktį; oro sekėjams pranešti—marškos.

38. Kai kurie ženklai reikia nutarti, pavyzdžiui: „mes čia“, „sunku“, „prašau padėti“, „artilerija šauda savuosius“, „supratau, paliepiamą vykdau“, „kaunamieji dalykai išsibaigė“.

Reikia pasidaryti taisyklė, kad pėstininkai, baigdami dienos uždavinio darbus, turėtų pranešti žemės sekėjams spalvotomis raketomis, o oro — ištiestomis marškomis savo buvimo vietą.

Šių ženklų negalima nustatyti visam laikui, bet protarpiais reikia keisti, kad jais negalėtų pasinaudoti priešininkas mūsų kariuomenei klaidinti.

39. Signalizacija ypač reikalinga ir dažnai būna vienintelė priemonė žinioms laiku perduoti: atakuojant, veikiant vidų priešininko pozicijos arba jam pralaužus mūsų sąstatą.

40. Signalizacijos pagrindas yra Morzės telegrafo abėcėlė; sutarti sakiniai paduodama sutrumpintu būdu, koks būna sutartas kiekvienoje atskiroje dalyje. Kada sąlygos pasitaiko patogios, reikalingos smulkmenos galima davinėti raidėmis. Kad signalizacija būtų sėkmingai vartojama, reikia kariuomenės dalims su ja susigyventi; tam reikalui ji turi būti vartojama ne tiktai kautynėse, bet ir kitais kautynių gyvenimo atvejais.

41. Spalvotos ženklų raketos ypač vartojamos susirišti pėstininkams su artilerija lemiamu kautynių laikotarpiu, perduoti prašymą sustoti arba pradėti šaudyti, pakeisti taikiklį ir p.

42. Visais atvejais reikia naudotis telefonu. Kadangi per juos galima nugirsti¹⁾, priešininkui šaudant ardoma vielos ir kliudoma jas taisyti, — visa tai padaro šią ryšių priemonę nelabai patikimą ugnies ešelone ir lemiamą valandą. Todėl, turint telefono ryšius, reikia kartu vartoti ir kitų priemonių: rašto arba žodžio pranešimai per pasiuntinius, grandine arba signalizacija, kam telefono stotyse visuomet reikia turėti pakankamas skaičius pasiuntinių.

43. Technikos ryšių priemonės reikia tiesti nuo didesnio junginio prie mažesnio ir iš dešinės į kairę. Bet tai nenuima nuo viršininkų atsakomybės laikyti ryšius kaip su aukštesniu juo viršininku, taip ir su savo kaimynais.

44. Puolant telefonas gali nesuskubti eiti paskui priekines dalis, — batalionus ir ypač kuopas. Viršininkai, nueidami nuo priešakinės telefono stoties, turi prie jos palikti pasiuntinių, kuriems uždedama pareiga laiku įteikti gaunami pranešimai ir paliepimai.

45. Kad būtų galima greičiau pataisyti sugadinta telefono linija, ilgos linijos įtaisoma su stotimis ir postais tarpuose.

46. Tam tikri tankai su bevielio telegrafo stotimis yra svarbi priemonė vadovybei susirišti su savo besikaunančia kariuomene.

¹⁾ Nugirsti galima, patogiams apystovoms esant, atstumuose ligi 2 kilometrų, vartojant paprastus klausomuosius aparatus; gi vartojant patobulintus prietaisus (su katodiniais pastiprintojais) galima sugauti kalbantis vienlaide linija už 10–12 kilometrų, o dvilaide linija — už kelių šimtų metrų.

Tankams gali būti pavedama įvykdyti šitokių uždavinių:

- a) perduoti vadovybės įsakymus kariuomenei, esančiai kautynėse,
- b) perduoti į užpakalį vadovybei pranešimus, ypač kai prašoma artilerijos padėti,
- c) supažindinti vadovybę su kautynių eiga.

Išskaičiuotiems uždaviniams atlikti ryšių tankuose yra gaunamosios (klauzomosios) ir siunčiamosios radiotelegrafo stotys, ir jų vaidmuo yra toks pat, kaip ir paslankios stoties.

Kautynėse jie nedalyvauja, o paskirstomi, žiūrint reikalo, ryšių viršininko nurodymu.

Pėstininkų dalys, prie kurių darbuojasi ryšių tankai, duoda tankams reikalingą pasiuntinių skaičių ir bendrai susijungia su jais.

Normalė tanko vieta — ugnies ešelono bataliono vado komanduojamasis punktas.

47. Aeroplanai kautynėse gali laikyti ryšius viršininkui su pėstininkų dalimis, esačiomis kautynėse. Jie gali perduoti pranešimus, numesdami rišulius paskirtose vietose. Savos kariuomenės padėties pranešimai per aeroplanus veikiai gaunami. Bet šitam dalykui kariuomenė turi padėti aeroplanams dirbti, ženklais parodydama savo sąstato vietas.

Paprasčiausias ir patikimiausias būdas parodyti nuo žemės — patiesti marškas, kurias įvairiai suderinant parodoma sutartos mintys. Galima ženklai davinėti ir šviesa, nes aeroplanė ji gerai matyti.

Ženklus kariuomenei davinėti iš aeroplano galima radiotelegrafu, šviečiamaisiais šoviniais ir šaudant iš kulkosvaidžio sutartais, trumpais

ir ilgais, protarpiais. Pėstininkai turi niekada nepamiršti, kad jeigu jie nesugeba duoti savo aeroplanams reikalingų sutartų pranešimų, tai aeroplanai negali duoti jai tos milžiniškos naudos, kurios jie gali duoti būdami orientuoti.

Pirmas dalykas, į kurį turi įprasti pėstininkai — tai ženklinti savo kovos liniją spalvotomis marškomis arba spalvotais ženklais — kitaip aeroplanai su ja darbuotis negali.

48. Šunys, skiriami korespondencijai nešioti atatinamam būdu mokomi. Išleisti jie bėga pas savo šeiminius.

Naudotis šunimis korespondencijai nešioti galima iš priešakinių linijų, siunčiant pranešimus tada, kada kitos ryšių priemonės suardytos. Šunys labai naudingi skubiai pranešimams nešioti žygiuojant ir kaunantis.

Šuo nubėga per 5—6 minutes vieną kilometrą. Jie vartojama pranešimams nešioti atstumuose ligi 5 km.

IV SKILTIS.

Pėstininkų žvalgyba kautynėse.

49. Rinkti žinių apie priešininką ir vietą turi būti būtinas dalykas kiekvieno kautynių veiksmo ir kiekvieno žygio, daromo prieš kautynes.

Viršininkai turi duoti savo nurodymus tik išžvalgę ir išsiaiškinę apystovas, kad sunaudotų visa, kas gali padėti laimėti operaciją.

50. Kad ir kokios būtų aplinkybės, kad ir kaip greitai del jų reikėtų veikti, bet nežval-

gyti negalima: aplinkybės gali priversti išžvalgyti tik per trumpesnį laikotarpį. Kai kada pakanka žvilgterėti į vietą ir priešininko sąstatą joje, kad paaiškėtų apystovos. Išleistas žvalgybai laikas visai išsimoka jos vaisiais, nes jie apsaugo nuo pražūtingų netikėtumų.

51. Atskiri viršininkai visas jų pačių ir valdinių surinktas žinias apie priešininką ir vietą turi, palyginę ir sutvarkę, tuojau atiduoti savo netarpiui viršininkui. Ypač svarbūs pranešimai, pavyzdžiui, apie pasirodantį naujoje kryptyje arba iš sparno priešininką, reikia siųsti tuojau juos gavus, vėliau tik papildyti.

Tik tada, kada griežtai vykdomas šis reikalavimas, viršininkai gali pasitikėti gausią visą žinias apie savo dalies apystovas visame fronte, kurios reikalingos, kad jie galėtų spręsti ir tiksliai paliepti.

52. Pėstininkai pradeda žvalgyti, dar žygiuodami, kai tik pakankamai susiartina su priešininku; čia frontas žvalgyti tenka vietoj raitininkų pėstininkams; žvalgyti nesiliaunama visą laiką, kol eina kautynės iki tol, kol kuriai nors pusei pasitraukus iš kautynių lauko, visas žvalgymo darbas vėl teks raitininkams.

53. Per visas kautynes, be aukštesniųjų viršininkų žvalgybos, kiekvienoje dalyje, baigiant K. S., nesiliaujant žvalgoma savo veiksmų kryptyje (ruože), ir ypač atviruose sparnuose.

54. Pėstininkų žvalgybos uždaviniai pareina nuo kautynių išsivystymo, savo ir priešininko kariuomenės veiksmų.

Pradedant kautynes žvalgyba turi išaiškinti:

- a) *puolant* — priešininko padėtį, jo kulkosvaidžių lizdus, atsparos postus, atsparos punktus, pasipriešinimo mazgus, įtvirtinimų pajėgą, ar yra dirbtinių kliūčių ir kita;
- b) *ginantis* — puolančio priešininko žygiavimo kryptį, fronto plotį ir protarpus, sunkiųjų kulkosvaidžių ir artilerijos paskirstymą ir kita.

Per kautynes:

- a) *puolant* — puolimo ruožo savybes (prieigos, šaulių pozicijos, sekimo punktai), stipriai ir silpnai užimtas priešininko sąstato vietas, priešininko kulkosvaidžių ir jo sparnų vietas, ir kita;
- b) *ginantis* — priešakinių priešininko dalių padėtį ir stiprumą, paspirčių ėjimą, sekėjų vietas ir kita.

Atakuojant:

- a) *puolant* — kur priešininkas dar laikosi, ar turi jis rezervų, ką jie rengiasi daryti, kur priešininko sparnai;
- b) *ginantis* — kur sulaikytas prasilaužęs priešininkas, kokių pajėgų, kur jo sparnai ir k.

55. *Žvalgymas eina nuolat* — žvalgyti reikia ir kautynėms aprimus, dieną ir naktį. Reikia nesitenkinti tik apsisaugoti, bet reikia visais atvejais ir žvalgyti.

56. Pėstininkų žvalgymo būdai:

- a) seka patys viršininkai ir tam tyčia parengti sekėjai,

- b) siunčiama pėsti žvalgai, kautynių patru-liai ir ištisos dalys (būriai ir kuopos),
- c) nagrinėjama žemėlapis, bet vieta apžiū-rima ir vietos gyventojai išklausinėjama,
- d) išklausinėjama belaisviai, kaimynų ži-nios ir t. t.

Visi šauliai, būdami kautynių tvarkoje, tu-ri atsidėję sekti priešininką ir kaimynus; visa ką pastebėję turi tuojau pranešti savo virši-ninkams.

57. Žvalgančių dalių sudėtis pareina nuo uždavinio, vietos, tolio iki priešininkui ir nuo pasižymėto veiksmų būdo prieš jo priešakines dalis.

Vietoje, kurioje maža yra paslėptų kelių, siunčiant didesniu atstumu, partijos daroma didesnės, savarankiškesnės; arti priešininko dažnai pasitenkinama išsiunčiant porinius žval-gus. Galop, jei numatoma reikėsiant išgauti žinių per jėgą, naudinga iš karto skirti stiprios partijos ir net ištisos dalys.

58. Kiekvienam patruliui, partijai turi būti duodama tik vienas apibrėžtas uždavinys, pa-vyzdžiui, sužinoti: ar yra priešininkas nurody-toje vietoje; ar jis paėmęs kokį vietos daiktą, ar ne; kur pastatytas žalingai šaudas prieš-i-ninko kulkosvaidis; ar yra priešininko pozici-joje dirbtinių kliūčių; rasti slaptą kelią prieiti prie kurio nors pozicijos baro ir t. t.

Nuo to, kiek aiškūs reikalavimai ir kiek jie atitinka apystovoms, pareina gaunamų pra-nešimų aiškumas ir vertumas.

59. Priėjusios iki nurodytos vietos arba sutikusios priešininką smarkiai spiriantis, žval-

gančios dalys įsitvirtina ir žvalgo toliau, kol bus iš naujo įsakytos, arba priešininko bus priverstos grįžti prie savos kariuomenės.

V SKILTIS.

Moralinės pajėgos.

60. Kautynės, pirmiausia, yra moralinių pajėgų grumtynės, kuriose nugalėti tas, kieno stipresnė dvasia.

Kad nugalėtum, reikia norėti nugalėti ir nesiskaityti su savo gyvybe. Pirmiausia reikia mokėti priešininkui padaryti, kiek galint, dides-nių nuostolių savus mažinant sumaniomis kautynėmis.

Dalys, kurių karo dvasia aukštesnė, visada nugalėdavo ir nugalės silpnesnės dvasios da-lis, kad paskutinės ir būtų geriau aprūpin-tos technikos priemonėmis ir būtų gausin-gesnės.

61. Moralinės kariuomenės pajėgos susi-deda iš dvasinių masės (kareivių ir karininkų) pajėgų ir viršininkų autorito.

Dvasinio masės stovio aukštis yra tautinio ir karinio auklėjimo išdava.

Auklėjant turi būti kariams įskiepyta pasi-šventimas savo Tėvynei, drausmingumas, su-maningumo, iniciatyvos ir puolimo dvasia, būdas, valia ir atkaklumas.

Viršininkų autoritetą pagrindžia du daly-kai: mokslas ir taktas, t. y. mokėjimas elgtis su žmonėmis.

Šis autoritas turi būti toks didelis, kad nu-galėtų savo valdinių išsisaugojimo jausmą.

Be autoritetingų viršininkų kariuomenė negali turėti pasisekimo šių laikų kautynėse.

62. Kautynėse kariuomenės dalys turi visumet, kai įsakyta, eiti artyn į priešininką, nugalėdamos visas kliūtis, mušti jį ir imti jo pozicijas arba gintis iki paskutiniųjų, nepalikdamos savo vietos.

Karininkai ir puskarininkiai iš visos energijos turi laikyti drausmę, rodydami pavyzdį savo valdiniams; reikale jie pajėga turi priversti klausyti.

63. Didelė gėda yra padėti ginklus, pasiteisinant buvus priešininko apsuptam arba nebeturėjus kuo kautis. Iššaudę visus šovinius kareiviai turi grumtis durtuvais. Kas liaujasi kovojęs anksčiau, negu pasibaigia jo visos priemonės, vertas yra smarkios bausmės.

Kapituliuojanti kariuomenės dalis, kuri nesipriešino iki paskutiniosios, užsitraukia gėdą, ir čia kaltas visumet būna viršininkas.

Draudžiama atsitraukti pasiteisinant, kad esąs sparnas apriestas arba apeitas, arba mažai kuo bėsa kautis, arba kad kaimynas atsitraukias. Atsitraukti galima tik viršininkui paliepus raštu; jeigu liepiama žodžiu arba telefonu, tada reikia įsitikinti, kad tai tikrai viršininkas daro.

64. Kiekvienas kovotojas, kuris per kautynes savavališkai būna užpakalyje, laikomas pabėgėliu (dezertyru) ir turi būti smarkiai nubaustas.

Draudžiama eiti į užpakalį, išrandant pasiteisinimą, kad reikėję lydėti belaisviai. Kautynėse ugnies ešelonas belaisvius atiduoda re-

zervų ešelonams, neišskirdamas žmonių lydėti, ir atsidėjęs toliau dirba savo kovos darbą.

Draudžiama palikti savo vietos sužeistiesiems išnešti.

Lengviau sužeistieji turi likti rikiuotėje tol, kol pajėgos išneša. Niekas negali keliauti į užpakalį, neįsakytas savo viršininko.

65. Draudžiama tartis su priešininku. Į visas šitokios rūšies pastangas reikia žiūrėti, kaip į žabangas ir į jas reikia atsakyti ugnim.

66. Patekęs nelaisvėn sąžiningas karys nepasakys niekad priešininkui apie tokius dalykus, kurie pakenktų savo kariuomenei.

Jis gali atsakinėti tik į tokius klausimus: vardas, pavardė, laipsnis, gimimo metai ir diena.

VI. SKILTIS.

Kitų kariuomenės rūšių pagalba.

a) Artilerija.

67. Artilerija, visų pirmiausia, yra ginklas ardantis. Ne visumet tačiau galima įstengti sudaryti: tai nepakanka laiko, tai priešininkas reikia netikėtai užklupti. Artilerija tuomet stengsis neutralizuoti priešininką, kurio aktingumą ji surakins arba sumažins.

Artilerija sugeba sutelkti galingą ugnį visokiems apibrėžtiems taikiniams neutralizuoti, ir jai čia jau nėra reikalo būti iš anksto įsišaudžius.

Priešingai, šaudant ardymo tikslu, reikia įsišaudyti ir tiksliai sekti.

Visiškai suardyti gynimo priemonės yra negalimas daiktas.

68. Puolant artilerijos darbas bus:

- a) *prirengti pėstininkams puolimą* (jeigu nebūna nutarta pulti staiga), turint tikslo suardyti gynomosi priemonės (baterijas, atsparos punktus, kelius ir t. t.), sumažinti besiginančio priešinimosi stiprumą, kliudyti jam kilotis ir tiektis;
- b) *netarpinai padėti pulti* ugnimi, leidžiama netarpinai prieš pėstininkus ir tankus, pastarųjų judesį paslepiant, ir padedant priešininką pulti anksčiau, negu jis suskubs paleisti į darbą savo ginklus;
- c) *padėti pulti, šaudant visus priešininko sekimo punktus ir barus*, iš kurių jis gali išplėsti ugnį prieš puolančius pėstininkus arba pasiūsti kontrataką.

69. Ginantis artilerija turės dirbti šitokį darbą:

- a) *sutelkti ugnį* prieš dalis, renkamas pulti, kad priešininko sumanymai suirtų;
- b) *šaudyti* pėstininkus, jų tankus ir lydimuosius pabūklus, einančius pulti;
- c) *susitelkus šaudyti* kai kurias ribas ir ruožus puolimo rajone, lig tik priešininkas prie jų prieina.

70. Artilerija, įeinanti į divizijų sudėtį, skiriasi *į netarpinės paspirties artileriją ir netarpinio lydėjimo artileriją*.

71. *Netarpinės paspirties artilerija* pavedama divizijos artilerijos viršininkui, kuris gauna paliepiamą iš divizijos vado.

Šitos artilerijos pulkų ir grupių vadai stipriai susiriša ne tik su savo vadovybe, bet ir su pėstininkais, *veikiančiais normalio darbo zonoje*.

Sios normalio darbo zonos atatinka, principė, pėstininkų vienetų puolimo barams. Dirbdamos šitą darbą, šios artilerijos grupės dar šauda taikinius ir pripuolamo darbo zonoje, sutelkdamos ugnį savo artilerijos viršininkui nurodant.

Artėjimo laikotarpiu netarpinės paspirties artilerija žygiuoja šuoliais nuo ribos iki ribos, visada pasirengusi tuojau paleisti ugnį į visą, kas kliudo savo pėstininkams eiti.

Puolimo laikotarpiu artilerijos darbas galima paskirstyti į dvi atmainas (fazes).

Pirmoje fazėje pėstininkai puola nuo ribos iki ribos, netarpinai prisidengdami artilerijos ugnimi, kuri būna arba:

a) *paslanki užtveriamoji ugnis, nuolatinio audringo uždangalo pavidale, kurio užpakalyje pėstininkų ugnies ešelonas slenka kiek gali arčiau*.

b) *sutelkta ugnis* į taikinius paeiliui; čia artilerija, stiprai susirišusi su pėstininkais, perkelia savo ugnį nuo vieno taikinio į kitą numatytomis valandomis, kurios išskaičiuojamos pėstininkų slinkimo greitumu.

Antra fazė prasideda tada, kada pėstininkai gana giliai bus įėję į priešininko poziciją ar bus jau pasiekę kraštinę pirmos priešininko pozicijos ribą, o artilerija turės mainyti pozicijas, prisivežti šovinių dėžes ir iš naujo pasiruošti šaudymui.

Šitoje fazėje ryšiai tarp pėstininkų ir artilerijos pairs. Todel sunku bus reikalauti, kad artilerijos darbas būtų taip gerai suderintas su pėstininkų veikimu, kaip pirmoje fazėje. Pėstininkai gali tikėtis, kad jiems netarpiniai padės tik nedidelis skaičius būrių ar baterijų, išsiųstų kartu su jais su nedideliu šovinių ištekliu, kaipo *netarpinio lydėjimo* artilerija.

Artilerija pasistengs, kiek galėdama, pašalinti šį trūkumą, keisdama pozicijas ešelonais: viena dalis baterijų liks vietoje ir toliau šaudys, kita važiuos į naujas pozicijas, kiek galėdama daugiau į priekį. Artilerijos ešelonai vyks nuo pozicijos į poziciją plačiais šuoliais (maždaug $\frac{1}{2}$ savo šaunamojo tolio).

Netarpinės paspirties artilerijos viršininkai tuomet pasistengs kuo greičiausiai sudaryti iš naujo ryšius su pėstininkais.

Artilerijos pozicijų keitimo pradžia sudaro pėstininkams jautrų momentą.

72. **Netarpinio lydėjimo artilerija** vadinama būriai arba net baterijos, išskirtos iš artilerijos sudėties ir pavestos pėstininkų viršininkams (pulkų arba net batalionų vadams).

Ši artilerija priekin eina, neatsilikdama nuo pėstininkų, prie kurių ji priskirta, nuo uždangos prie uždangos, nesidrovėdama žygiuoti ir darbuotis net po vieną pabūklą.

Uždavinys—naikinti viską priešinantį, kas netarpinai kliudo pėstininkų daliai pulti, prie kurios priskirta; tarp ko kita jai tenka kovoti prieš pabūklus ir tankus, pasirodančius prieš šituos pėstininkus.

Uždavinius ir rajonus šitai artilerijai sustatyti nurodo pėstininkų viršininkai, kuriems pavesta; šie, tačiau, nesikiša į pozicijų pasirinkimą ir šaudymą.

Netarpinio lydėjimo artilerija svarbiausią savo darbą išplečia antroje kautynių fazėje, kada galingiausia ir artimiausia visos kitos divizijos artilerijos pagalba patrūksta.

b) Inžinerijos dalys.

73. Inžinerijos dalys dirba darbus, kur reikia specialių žinių.

Kadangi jų žmonės prirengti yra labai painus darbas, tai reikia stengtis nestatyti jų į pavojų, jei galima to išvengti. Visais atvejais, dirbant ugnyje, pėstininkai privalo uždengti savo inžinerijos dalis. Jeigu tačiau inžinerijos dalis, pėstininkams puolant, į jų kovos darbo ruožą, tai automatiškai įstoja pėstininkų viršininko vadovybėn ir puolant dalyvauja vieno-dose su pėstininkais sąlygose.

c) Aviacija.

74. Iš aviacijos uždavinių pėstininkus netarpinai liečia vadovavimo, ryšių, artimos žvalgybos ir pačių kautynių uždaviniai. Kautynėse drąsūs orlaiviai nusileidžia žemai ant priešininko, šauda jį iš kulkosvaidžių ir apmėto bombomis. Bet ypač daug gali padėti šie aparatai užpuldami priešininko rezervus ir jo artileriją.

Visais atvejais aviacija sėkmingai padėti gali tik tiek, kiek pėstininkai sugebės laikyti su ja ryšius.

Kiekvienas kareivis turi mokėti atskirti savo kariuomenės orlaivius nuo priešininko.

d) Tankai.

75. Tankai vartojama tiktai puolamosė kautynėse. Lengvieji tankai priskiriami prie pėstininkų dalių iki bataliono imamai ir darbuojasi kartu su pėstininkais, šių viršininkų vadovaujami.

Jie imama į pėstininkų linijas tik atakuojant; kadangi jų taikiklinė ugnis ir sekimas netoli siekia, jie dalyvauja tik artimose kautynėse.

Susekus priešininkui tankus, dar toli esančius nuo jų darbavimosi rajono, jie pritraukia tuojau sutelktą artilerijos ugnį, ir dažnai žūsta.

Todel tankai reikia atgabenti į jų darbavimosi rajoną slaptai ir paleisti kartu plačiu frontu, kad tuo būdu pakriktų nukreipta į juos ugnis.

Tankai padeda pėstininkams slinkti pirmyn, bet savarankių uždavinių nesprenžia, todėl jie darbuojasi visumet kartu su savo pėstininkais, šiek tiek juos aplenkdami.

Pėstininkų keliams per vielų tvoras padaryti, pasipriešinimo lizdams šaudyti, nuo sparno ir užpakalio priešininko apkasams ir rezervams šaudyti — tankai turi drąsiai išeiti priekin. Bet ugnies ešelono kautynių skyriai turi nelaukti tankų darbo išdavų, bet smelktis priekin taip, kaip, tartum, jiems būtų tekę darbuotis visai be tankų. Tankai jų darbą sustiprina, bet neatstoja.

Negali būti kalbos apie distancijas tarp pėstininkų kautynių skyrių ir tankų. Visi veržiasi priekin, vieni kitiems padėdami.

e) Šarvuoti traukiniai.

76. Šarvuoti traukiniai gali kartais rimtai padėti pėstininkams, kaip puolant, taip ir ginantis.

Puolamosiose kautynėse šarvuotas traukinys gali, įsisprausdamas į priešininko eiles arba prisiartinęs prie jo pozicijos, kirsti jį savo artilerijos ir kulkosvaidžių ugnim ir daryti moralinius smūgius prieš eilėse. Atsitraukiant jis slenka su ariergardu ir duoda jam patvarumo. Ginantis jis gali, greit išeidamas iš užpakalio, dalyvauti atremiant atakas ir palaikyti kontratakas.

Visumet šarvuotas traukinys neveikia savarankiškai, bet būtina kartu su kitomis kariuomenės rūšimis, joms padėdamas. Šarvuotas traukinys gali imti su savim ir desantą.

Gerosios šarvuoto traukinio pusės:

- a) turi stiprą artilerijos ir kulkosvaidžių ugnį;
- b) lengvai ir greitai eina;
- c) mažai įžeidžiamas priešininko šrapnelių ir kulkosvaidžių ugnies;
- d) lengvai sudaro paniką priešui ir pakeičia dvasią savo kariuomenei;
- e) greit pasirengia kautynėms.

Blogosios jo pusės:

- a) priklauso nuo geležinkelio linijos;
- b) gali būti lengvai atkirstas, suardžius geležinkelį užpakalyje;
- c) kaip geras taikinys, gali būti sumuštas artilerijos ir bombų iš oro.

II SKYRIUS.

Puolamosios kautynės.

I SKILTIS.

Bendri nurodymai.

77. Puolamosiomis kautynėmis vadinamas toks veikimo būdas, kada viena kovojančiųjų pusių eina pirmųjų prieš antrą pusę, sustojusią tam tikrame rajone gintis. Tokiomis sąlygomis puolantysis sutiks jau organizuotą pasiruošusio kautis ginančiojo sekimą ir ugnį. Tai iššaukia puolančiajam reikalą metodingai ir apgalvojus slinkti priekin, be ko puolantysis būtinais paklius į naikinančių šių dienų gynimo priemonių ugnį ir, nepasiekęs tikslo, turės tik didelių nuostolių dėl ugnies.

78. Puolamųjų kautynių tikslas — *sumušti gvvają priešo jėgą ir paimti tą rajoną, kurį jis užima.*

Laimėjimas bus pasiektas tik tada, kai moralinės priešo pajėgos bus visiškai sunaikintos.

Puolimas reikalauja iš kariuomenės ir viršininkų, kad jie parodytų aukštą kovos kokybių. Kariuomenei reikia be atodairos veržtis priekin, nežiūrint jokių nuostolių, o viršininkams — nuolatos ir visašališkai tyrinėti apyštovos, tvirtai valdyti savo dalys, būti patvariems ir turėti neįveikiama energija.

79. Puolamosiose kautynėse yra du svarbiausieji faktoriai: *ugnis* ir *judesys*.

Ugnis reikalinga, kad suardytų priešininką, susilpnintų jo ugnį ir leistų slinkti puolančiajam; tam reikia turėti ugnies viršus.

Judesys yra sprendžiamasis faktorius, kuris vienas tikrai duoda apgalėti.

80. Puolamosios kautynės labai retai, tik priešininkui esant silpnos moralės ir nepasiruošusiam, bus nesustabdomas ir nuolatinis slinkimas priekin. Paprastai jos eis palaipsniui paimant vieną vietos ribą po kitos, sudarančios eilinį artimiausią puolimo tikslą. Toks veikimo būdas laiduoja dalių valdymą, jų veiksmų suderinimą ir galimybę organizuoti tikrąją ugnį į ginantįjį.

Pirmoji eilinių ribų, kurią užima puolantysis, vadinama *išeities* riba. Jos parinkimas labai svarbus, nes ji turi laiduoti puolančiojo išsiskleidimą ir viso puolimo išplėtimo taisyklumą.

81. Atstumų tarp atskirų ribų didumas parina nuo pasipriešinimo jėgos ir gynimo ugnies priemonių: joms mažėjant atstumas didės. Už to ploto, kur sutelktos vyriausios priešo priešinosi priemonės, ribų ėmimas palaipsniui galima pakeisti puolimo krypties nurodymu.

82. Pagrindinės puolimo sąlygos:

- a) pasiryžimas privesti jį iki galo,
- b) tvirtai suderintas su pėstininkų puolimu visų veikslų artilerijos darbas.

Artilerija turi nuveikti gynimo artilerijos, šautuvų ir kulkosvaidžių ugnį, griaudama už

dangas ir naikindama, įveikti priešininko moralines jėgas ir taip praskinti kelią pėstininkams ir laiduoti atakos laimėjimą.

83. Pėstininkų puolimas turi būti visai suderintas su juos palaikančios artilerijos veiksmis. Pėstininkai, pradėdami pulti, turi numatyti parengiamojo artilerijos darbo vaisius; artėjant priešininko ugnyje, reikia naudotis artilerijos ugnies apgynimu. Pagaliau, pėstininkų ataka turi eiti po ugnies parengimo į priešininko sąstatą, sujungtais visos puolančiojo artilerijos veiksmis. Dažnai tik artilerijos veiksmų pasisėkimas leidžia puolantiems pėstininkams pasiekti savo tikslą — įsiveržti į priešininko sąstatą.

84. Priešininkui iširus arba esant neaukštai jo dvasiai, reikia vartoti greitesnis puolimo išplėtimas.

85. Puolant, paprastai, jėgų dalis grupuojama sutelktam smūgiui suduoti, o kita mažesnė jėgų dalis gauna uždavinį neutralizuoti priešininką. Tuo būdu, paprastai, kautynėse bus junginys suduodančių smūgių barų ir neutralizuojančių priešininką barų.

86. Ugnies jėga ir slinkimas priekin duos daug didesnių vaisių su *staigumu*, kuris ardo, paralizuoja ginantį ir neduoda priešininkui atsispirti.

Priemonės staigumui pasiekti: a) visų priešininko gynimo priemonių žinojimas, b) pasirėngimų puolimui slėpimas, c) mokėjimas daryti parengiamus veiksmus ir slinkti nematomai.

87. Ypatingai yra svarbu greit atlikti. Juo staigumas didesnis, tuo priešininkas mažiau galės sunaudoti rezervus patogiausiu momentu.

Jei ieškoma staigumo, tai artilerijos parengimas turi būti trumpas, bet kuo labiausiai įtemptas. Dažnai jis pradėdamas prieš kelias minutes prieš puolimą ir net pačiu puolimo pradžios momentu.

88. Staigumas turi būti visiškas: tada bus ištiesai sunaudoti jo veiksmi. Šitie reikalavimai statomi ištiesai priekinėms kariuomenės dalims. Greitas pažinimas apystovų ir greitųjų viršininkų sprendimai leidžia tuojau pasirūpinti neleisti priešininkui pasiruošti.

89. Puolimo pasisėkimui reikia laiduoti jo *nepavojus*, kad būtų išlaikyta veiksmų laisvė ir nekenksmingas staigumo veikimas, jei priešininkas imtų kontratakuoti.

90. Kad būtų tikras nepavojus, reikia nuolat žvalgyti ir atitinkamai pergrupuoti kariuomenę, būtent: a) ilsintis — iškišti apsaugos rinktinės, b) žygiuojant — turėti judesį saugančias dalis (avangardus), c) kautynėse — turėti rezervų ir apsaugą sparnams, d) paliovus kautis — iškišti priešininkų pusėn kautynių patruliai ir sparnų apsauga (369 str.)

91. Puolamosios pėstininkų operacijos turi šias atamainas (fazes): *artėjimas, kontakto sudarymas su priešininku, puolimas, ataka ir paimto ploto laidavimas arba laimėjimo išplėtimas*.

92. **Kontaktas** pasidaro tuomet, kai dalys taip susiartina, kad priekiniai ešelonai visiškai susieina ir nusistato tiek priešininko frontas,

tiek jo sparnai. Tuo būdu kontaktas yra artėjimo vaisius.

93. **Artėjimas.** Kai ateis momentas, kad puolančios dalys gali pakliūti į priešininko artilerijos ugnį ar metodingą bombardavimą iš oro, tai puolančioji kolona turi nueiti nuo kelio ir artintis prie priešininko išskleistose rikiuotėse, kaip frontu taip ir gilumon, t. y. *išsiskirstyti į artėjimo rikiuotę.*

Artėjimo rikiuotė visų pirma priklauso idėjos, viršininko paimtos būsimosioms kautynėms. Jom galima susirikiuoti arba sudarius kontaktą arba prieš tai.

94. Artėjimo rikiuotė yra ešelonuotos gilumon dalys ir susideda iš:

- a) *priekinio ešelono*, kurį sudaro dalys, darančios artimąją žvalgybą ir apsaugą,
- b) *kuopų rezervų ešelono*,
- c) *batalionų rezervų ešelono*,
- č) *pulkų rezervų ešelono* ir
- d) *divizijos rezervo ešelono.*

95. Artėjant pėstininkai nešauda, nes mažai kenčia ar visai nekenčia nuo priešininko pėstininkų ugnies. Tik priekinis ešelonas, numušdamas iškištas priešininko priešakines dalis, kartais ims dalinai kautis. Kautynės, kurios čia prasidės, bus rekognoskuojamosios ir turės tikslą pralaužti priekinę priešininko uždangą, įlįsti kiek galint giliau ir surasti jo tikrojo priešinimosi frontą. Iš smulkiųjų pėstininkų vienetų (būrių, kautynių skyrių) kai kuriuos sulaikys priešininko dalys, gi kiti galės prislinkti arti prie priešininko.

96. Pirmasis pėstininkų priešas artėjant bus toli nešančioji priešininko artilerija ir jo aviacija. Stengtis būti kuo mažiausiai matomam čia bus svarbiausias dalykas. Artėjimo rikiuotė turi, iš vienos pusės, leisti lengvai pasislėpti vietos nelygumose, o iš kitos — leisti laisvai keisti judesio kryptį. Ji turi taip pat būti tokia, kad tas pats priešininko šovinys nekliudytų keletu kad ir smulkių dalių. Tai bus pasiekta, jei kiekviename ešelone bus vartojamos vorelės, išskleistos platumon ir gilumon. Tokia artėjimo forma garantuojama nuo per ankstyvo dalių susimaišymo, palengvina susisiekti su priešininku plačiu frontu ir neatstato priešininko ugniai kompaktinių kariuomenės junginių.

97. Suprantama, kad einant didelėms dalims, uždengtoms avangardu, išsiskirsto artėjimo rikiuotėn avangardas ir vyriausios jėgos ne kartu, bet po vienas kito. Tas pat bus ir avangardo dalyse, ešelonuotose gilumon.

98. Punktas, iš kur priešininkas šauda, yra tos dalies veiksmų tikslas, kuri yra prieš jį. Kad jį paimtų, puolančiai kariuomenei teks paleisti kulkosvaidžiai, lydymieji pėstininkų pasbūklai ir net avangardo artilerija, kol tikslas bus pasiektas. Tam labai padės giliau įlindusios dalys.

99. Tuo būdu visame fronte nuolat skverbis mažos dalelės, kurios prasmunka priekin visur, kur tik gali. Ateis tačiau momentas kad toliau skverbtiis nebebus galima, ir avangardas savo jėgomis nebegalės priešininko įveikti. Vadinasi, avangardas priėjo prie vy-

riausio priešininko jėgų ar jo avangardo priešinimosi fronto. Avangardas įtvirtina paskutinę jo užimtą ribą, kuri turės būti išeities riba ateinančioms jėgoms pulti. Nuo to momento reikia pradėti metodingas puolimas prieš vietos daiktus, kuriuos turi stipriai užėmęs priešas.

100. **Puolimas** karakterizuojamas tuo, kad puolantieji pėstininkai pradeda kęsti nuo priešininko pėstininkų ugnies. Todėl jie negali vien tiksliai slėptis nuo ugnies, bet turi leisti savo priešakiniam ešelonui pačiam išplėsti kuo smarkiausią ugnį. Nuo to momento priešakinis ešelonas pasidaro *ugnies ešelonu*.

101. Ugnies ešelone kautynių skyriai slenka įvairiais aukščiais, kas leidžia lengviesiems kulkosvaidžiams tarpusavy flankuotis. Paskirtų ugnies ešelonan kautynių skyrių skaičius nustatomas sąlyga, kad visas puolimo frontas turi gauti tikrąją ugnį; nešaudomų tarpų čia negali būti. Kautynių skyriai turi galėti visada padėti vienas kitam ugnim ir šaudyti kryžiška lengvųjų kulkosvaidžių ugnim frontą prieš save ir gretimus kautynių skyrius.

102. Reikia visada saugotis ugnies ešeloną daryti per tankų, kada didelių nuostolių pavojus dėl to neišsimoka ugnies vaisiais.

104. Puolantieji pėstininkai turi kartkarčiais stabtelėti ilgesniam ar trumpesniam laikui, kad atstatytų tvarką, ryšius, sustiprintų ugnies ešeloną, tiekimą, patrauktų sunkiuosius kulkosvaidžius ir t. t.

104. Kas kartą taip sustojus, kad ir neilgam, vyriausias visų mažųjų ugnies ešelonų dalių viršininkų uždavinys yra tuojau organi-

zuoti stiprios kryžiškos užtveriamosios ugnies sistemą prieš užimtąją ribą. Drauge ir apsi- kasama. Dažnai, ilgiau sustojus, viršininkas išves čia dalį savo kautynių skyrių iš ugnies ešelonu rezervan. Ta operacija darosi ypač galima, įvedus sunkiuosius kulkosvaidžius, galinčius šaudyti per apsikasusių šaulių galvas tolimomis distancijomis. Bet nereikia bijoti kulkosvaidžių statyti net tarp labiausiai išsikišusių į priešininką kautynių skyrių, jei jie, būtent, čia gali išplėsti ugnies tikrumą; pavojus nustoti kulkosvaidžio visada pateisinamas nuostoliais, kurių jie pridarys priešininkui.

105. **Ataka** yra lemiamasis aktas, kuris tiesiog veda prie artimiausio tikslo pasiekimo, Jei priešininko nesulamdė ugnis, tai tat veda prie durtuvų kautynių. Jei ataka nepasisekė, ji pakartojama sustiprinus ugnį ir manevravimą prieš veiksmų tikslo sparnus.

106. Kadangi šių dienų kautynės eina iš gilumos, tai pasiekus pirmąjį puolimo tikslą priešas dar neįveiktas. Pulti reikia toliau.

107. Išplėtus puolimą priešo sąstato gilumon, pėstininkai vis mažiau ir mažiau begali tikėtis, kad savo laiku padės artilerija; jie turi pasitikėti čia, labiausiai, savo pačių jėgomis. Pulkų, batalionų ir kuopų vadų iniciatyva ir jų mokėjimas vartoti visas pėstininkų ugnies priemones turi čia pirmąją svarbą. Tuo momentu puolimas turi būti greitas, griežtas ir nesustabdomas.

108. **Paimto ploto laidavimas.** Kai priešininko pozicija bus paimta, ją nuo priešo nuvalo kuopų ir batalionų rezervų ešelonai ir

organizuoja atsparos ribą tolimesniam puolimui. Ugnies ešelonas tuomet puola toliau paskirta kryptim, kad laikytų akivaizdoj besitraukiantį priešininką.

109. **Laimėjimo išplėtimas.** Pasitraukęs priešas reikia vyti energingai ir tolydžiu. Kai tik bus paimta vyriausioji gynimo pozicija, dalis kariuomenės iš rezervų ešelonų išskiriama jai užimti ir padaryti tinkamai gintis, gi kitos pajėgos skiriamos persekioti.

110. **Bendros kario pareigos puolamosiose kautynėse:**

- a) turėti neperlaužiamą norą nugalėti ir tikėti tuo nugalėjimu; būti pasirengusiam atiduoti tam savo gyvybę;
- b) *esant reikalui, atiduoti savo gyvybę dėl tėvynės labo, atiduoti ją kuo brangiausiai.*

111. **Bendros kiekvieno viršininko pareigos puolamosiose kautynėse:**

- a) žinoti veiksmų tikslą ir artimiausią tos dalies uždavinį, kurioje yra priklausantis jam vienetas;
- b) labiausiai taupyti jėgos ir medžiagos išteklius ir stengtis išspręsti kiekvieną uždavinį su mažiausiais nuostoliais;
- c) būti savo valdiniam pavyzdžiu vykdymo, drąsumo ir patvarumo;
- č) rūpintis, kad valdiniai suprastų veiksmų tikslą ir apystovas, ir raginti juos pačius veikti ir būti sumaniems, o kartu reikalauti, kad tiksliai vykdytų ir išmincingai prisilaikytų taisyklių ir pareigų, nurodytų statute;

- d) nustatyti savo dalies ribose nuolatinį priešininko veiksmų ir vietos sekimą priekyje, sparnuose ir savo sąstato užpakalyje, skiriant, jei reikia, tam tikrus sekėjus;
- e) laikyti ugnies drausmę ir žiūrėti, kad žmonės visada turėtų pakankamai šovinių;
- g) parenkant taikinius šaudyti atsiminti, kad pirmų pirmiausia reikia šaudyti tie taikiniai, kurie labiausiai kliūdo spręsti duotą kautynių uždavinį, o jau paskui patogiausį taikymo prasme;
- i) ieškoti priemonių greitai susisiekti su savo netarpiniais viršininkais, o taip pat ryšiams ir bendram pavestų jam dalių veikimui su greta veikiančia kariuomene;
- k) kai nėra laiko ar galimybės laukti vyresniojo viršininko nurodymų, elgtis savarankiškai, rūpintis visų pirma pasiekti bendrąjį tikslą ir suduoti kuo didžiausią smūgį priešininkui.

112. **Bendros kareivio pareigos puolamosiose kautynėse.**

- a) Suprasti savo kautynių skyriaus, būrio ir kuopos uždavinį.
- b) Laikyti ryšius su savo artimiausiu kaimynu, kad galėtų jį matyti ir girdėti; sekti priešininko ir gretimųjų dalių veiksmus.
- c) Visais atvejais padėti draugams ugnim, durtuvu, kastuvu ir t. t.
- č) Nieku būdu neapleisti savavališkai savo vietos. Jei sužeistas — pranešti viršininkui ir, jam leidus, eiti tvarstymo punktan arba šliaužti už uždangos ir ten laukti

sanitarų. Šoviniai tuomet reikia atiduoti kaimynams.

- d) Rinkti sau patogią vietą šaudyti ir, kiek galint, priešininkui nematomą ir jo nešaudomą; tam reikalui, būdamas nurodytame tarpekly tarp kaimynų, šaulys gali pasislinkti priekin, dešinėn ir kairėn, neardydamas tačiau bendros fronto krypties ir nekliudydamas kaimynams veikti; daryti sau atsparą ir priedangą nuo priešininko akių ir ugnies, ją maskuodamas.
- e) Sekti taikinių pasirodymą, greit rasti viršininko rodomus taikinius ir visada būti pasirengusiam šauti.
- g) Taikliai šaudyti, žiūrint grandininko duotųjų nurodymų dėl šaudymo greičio, taikiklio ir taikymo taško aukščio; palengvėle nuleisti gaiduką ir žiūrėti ugnies vaisių, kaip savo taip ir gretimųjų šaulių ir tinkamai taisyti savo klaidas, o, jei reikia, tai ir pataisyti grandininko nurodymus.
- i) Atsargiai leisti šovinius ir rūpintis juos papildyti, paimant iš išeinančių iš rikiuotės; kai bus išleista pusė šovinių atsargos, pranešti tai savo grandininkui ar jo pavaduotojui.
- k) Viršininkui sušvilpus ar davus ženklą arba sukomandavus (**atsarga!** ar **išimk — šovinius!**) tuojau nustoti šaudžius ir atgrįžti galvą į grandininko pusę.
- l) Kai nėra laiko ar galimybės laukti viršininko įsakymo — veikti savarankiškai, atsimeriant bendrą savo grandies tik-

slą ir darant kuo didžiausių nuostolių priešininkui.

- m) Einant į durtuvų kautynes, greit pašokti ir greit einant priekin šaudyti priešininką, jei tai neuždrausta, taikant iš karto. Sušukus **valio**, pulti su durtuvu.

II SKILTIS.

Kautynių skyriaus kautynės.

113. Skyrininko pareigos:

- a) Kautynių skyrius yra pagrindinis ir svarbiausias pėstininkų kautynių vienetas; nuo jo išmokymo ir vadovavimo ir skyrininko kokybių, žymiai pareina kautynių pasisekimas.
- b) Skyrininko rolė manevruojant yra stumti skyrių priekin, į nurodytą tikslą, sutelkiant stiprią ugnį į priešininką, kliudantį slinkti kaip jam, taip ir kaimynams.
- c) Jis turi būti savo dalies ugnies valdovas ir ypač lengvojo kulkosvaidžio ugnies. Jis neturi bijoti išstumti jį drąsiai priekin, kad iš gerai išrinktos vietos gautų ugnies viršų ant priešininko.
- č) Artėjimo rikiuotėse skyrininkas esti paprastai savo skyriaus priekyje; kautynėse — ten, iš kur patogiausiai matyti ir valdyti; paprastai ta vieta bus netoli nuo lengvojo kulkosvaidžio.
- d) Skyrininkas, eidamas savo skyriaus priekyje, veda jį pats; žmonės seka jo ženklus, jo padėtį ir jo slinkimo būdą. Grandininkai seka jo ženklus, signalus ir pa-

liepimus, greit išskleidžia, surenka, slenka, paleidžia ugnį ir tuojau eksplotuoja jos vaisius.

- e) Skyrininkas rūpinasi: savo skyriaus veiksmų bendrumu su kaimynais, laikyti kontaktą su priešininku; taisyklingai vartoti visas skyriaus technikos priemones, laiduoti jo sparnus, laikyti jame tvarką ir drausmę visokiose aplinkybėse ir laikyti ryšius su būrio vadu.
- g) Padidėjęs K. S., skyrininkas didina lygiai abi grandis; sumažėjęs, visų pirma aprūpina kulkosvaidį mažiausia trimis žmonėmis.

114. **Skyrininko pavaduotojas** žiūri, kad tikrai būtų vykdomi skyrininko nurodymai, tvarkos ir drausmės grandyse. Jo paties pareiga laikyti akies ryšį su būrio vadu. Kad geriau galėtų eiti savo pareigas, manevravimo rikiuotėse jis esti K. S. užpakalyje. Žuvus skyrininkui, jis užima jo vietą.

115. **Artėjimas.** Artėjimo rikiuotės žiūrėk Pėstininkų Rikiuotės Statuto I dalies 422—428 straipsniuose.

116. Artėdami prie priešininko, kad sudarytų kontaktą su juo, labiau išsikišusieji kautynių skyriai eina patrulių pareigas; jų grenadierių grandys, tinkamesnės vietai žiūrėti, išsikiša labiau priekin. Kituose kautynių skyriuose, priešingai, reikia priekyje vesti lengvojo kulkosvaidžio grandys, visada pasirengusios paleisti ugnį, jei netikėtai prasidės kautynės.

117. Skyrininkas turi visada laikyti akies ryšį su būrio krypties skyriumi; jei reikia, jis

paskiria vieną žmogų ryšiams, kad laiku ir tikrai gautų būrio vado signalus.

118. **Puolimas.** Kautynių rikiuotės skemos K. S. nėra. Kai reikia pradėti šaudyti, skyrius sustoja prieš savo taikinį. Keliais žodžiais skyrininkas paaiškina žmonėms skyriaus uždavinį ir veiksmų tikslą, taip pat ir gretimųjų skyrių padėtį.

Lengvasis kulkosvaidis sustoja ten, iš kur galima gauti geresnių ugnies vaisių ir padėti einantiems priekin grenadieriams. Grenadierių grandis išsiskleidžia taip, kad nevaržytų lengvojo kulkosvaidžio veikimo ir kad galėtų taip pat šaudyti. Kai reikia praskinti kelias ugnim, priekyje turi pulti lengvojo kulkosvaidžio grandis; kai reikia greitai slinkti priekin vietos ribos užimti, pirma siunčiama grenadierių grandis.

119. Einant kautynių rikiuotėje reikia vadovautis šiomis taisyklėmis.

- 1) visada eiti paskui S.;
- 2) slinkti, kiek galint, nurodytais tarpekliais, kad nebūtų nuostolių; vengti susibūrimų;
- 3) neužstoti l. k. šaudymo.

120. Skyriaus dalijimas dviem grandim daro jį tinkamą, lig tam tikro laipsnio, eksplotuoti grenadierių judesiu ugnies efektą. Paprastai, pašaudžius lengvučiu kulkosvaidžiu, du trys šauliai bėga prie naujos ribos, paskui juos jau keliasi pamažėle lengvojo kulkosvaidžio personalas. Jei aplinkybės leidžia, visas skyrius gali slinkti drauge; lengvojo kulkosvaidžio grandis, jei apystovos reikalauja, slenka šaudydama.

Dažnai lengvojo kulkosvaidžio grandis eksplotuos pati savo ugnį, nelaukdama G. G. prislinkimo. Antra vertus, ir G. G. gali sutelkta ugnim daryti efektą, artimą lengvajam kulkosvaidžiui. Skyriaus žmonės niekad nedirba atskiram rezultatui, bet visada bendram tikslui ir turi, labiausiai, stengtis laiduoti manevravimo laisvę savo lengvajam kulkosvaidžiui.

121. Kautynių skyriaus veikimas puolant turi reikštis nuolat spaudžiant priešininką ugnim ir judesiu, kad pasiektų ugnies viršų ir prieitų kuo arčiausia prie priešininko pozicijos.

Skyrininkas turi puolant vartoti šaudymui tik tiek jėgų, kiek būtinai reikia duotajam uždaviniui spręsti, atsimindamas, kad automatinio ginklo ugnis, teisingai pavartota, atstoja grenadierų ugnį, kurie bus reikalingi paskiau durtuvų kautynėms. Todėl reikia, kiek galint, plačiau sunaudoti lengvojo kulkosvaidžio ugnis flankuojamam ir kryžiškam šaudymui. Lengvojo kulkosvaidžio pozicija turi leisti gerai šaudyti priekin, ir, kiek galint, flankuoti plotą prieš gretimųjų kautynių skyrių frontą.

K. S. kautynių tvarkos sparne turi laiduoti tarpeklio apšaudymą ligi gretimiosios dalies. Kryžiškai ugniai sudaryti skyrininkas neturi bijoti iškišti lengvąjį kulkosvaidį per kelias dešimtis žingsnių pirma viso kautynių skyriaus ugnies linijos.

122. Kai K. S. beslinkdamas sutiks *atsparos postą*¹⁾, skyrininkas turi įvertinti ir nu-

¹⁾ Dalis vietos, pritaikinta kautynių skyriui gintis, vadinama *atsparos postu* arba *pasipriešinimo lizdu*.

spręsti, ar gali jis sunaikinti jį paprastai puldamas, ar reikia pavartoti tam tikras manevras skyriaus dalim, ar, pagaliau, jis apeiti.

Pirmuoju atveju, skyrininkas kombinuoja ugnį ir judesį, ir stengiasi pasiekti ugnies viršų ir prisiartinti tokia distancija, iš kurios, užpylęs pasipriešinimo lizdą kulipkomis ir granatomis, jis gali smogti durtuvais.

Antruoju atveju, skyrininkas lengvojo kulkosvaidžio ugnim, padedant šautuvo granatų ugniai, stengiasi neutralizuoti pasipriešinimo lizdo ugnį tuomet, kai G. G. riečia, prieina iš sparno prie pasipriešinimo lizdo ir, užpylusi jį ugnim ir granatomis, puola durtuvais. K. G. nesustabdo savo ugnies ligi tol, kol ji taps pavojinga savo puolantiems grenadieriams.

Nutaręs apeiti priešininko pasipriešinimo lizdą, skyrininkas turi įsidėmėti, kad neįvestų savo skyriaus į *flankuojamą* priešų ugnį.

Tokio pasipriešinimo lizdo priešinimasis dažnai bepuolant išnyks savaime. Jei taip nebus, tai reikia sumesti, ar reikia atakuoti tas lizdas iš užpakalio, ar galima palikti jį paimti užpakalinėms linijoms.

123. **Ataka.** Kai puolantysis kautynių skyrius prieis prie priešininko per artimiausią atstumą, jo skyrininkas parengia ataką. Lengvasis kulkosvaidis ir šautuvo granatos užpila stipriausia, jei galima, flankuojama ugnim tą priešininko barą, prieš kurį eis ataka. Jei skyrininkas bus pastebėjęs aiškų priešininko nusilpimą, kaip tos ugnies vaisių, tai jis duos įsakymą arba ženklą pulti durtuvais.

124. Atakuojant lengvasis kulkosvaidis ir šautuvo granatos palaiko atakuojančią skyriaus dalį stipria ugnimi, nukreipta ar į gretimo su atakuojamu baro sparnus arba kartais į tokį jo punktą, iš kurio priešininkas stengiasi neitralizuoti ataką, arba iš kur ruošiasi kontrataką.

125. Jei atakuoja visas skyrius, tai lengvasis kulkosvaidis šaudo priešininką, kiek gali, ir per paskutinį perbėgimą, kad priverstų priešininką pasislėpti ir tuo palengvintų savo durtuvų smūgį, neleistų priėti paspirčiai, ar pasitraukti ginančiam. Lengvajam kulkosvaidžiui dažnai pasiseks flankuojama ugnimi sunaikinti žymi priešininko pajėgų dalis.

A. Grenadierių grandies kautynės.

126. Grandininko ir jo pavaduotojo pareigos panašios į skyrininko ir jo pavaduotojo pareigas, bet aprėžiamos savo grandies veiksmis (113 ir 114 str.)

127. **Artėjimo rikiuotė.** Žiūrėk Pėstininkų Rikiuotės Statuto I dalies 377—386 str.

128. **Puolimas.** G. G. kaunasi vadovaujant savo grandininkui, kuriam eilinius uždavinius duoda skyrininkas. Tačiau, kad sėkmingai išsiplėstų kautynės, grandininkas turį parodyti iniciatyvos ir veikti savarankiškai, žinoma, visada stengdamasis pasiekti bendrą tikslą, duotą K. S. ir būriui. Jis turi, pats sekdamas ir iš šaulių pranešimų, visada turėti teisingą priešfrontinių apystovų supratimą.

Veikdama būrio sudėtyje G. G. turi visada derinti savo veiksmus visų pirma su savo

kautynių skyriaus K. G., o paskui ir su gretimu K. S. Dažnai kautynėse kelios G. G. ir K. G. bendrai ir draugingai stengsis pasiekti staiga atsiradusį prieš jas bendrą tikslą.

129. Puolant galų gale įveikia priešą G. G. smūgio jėga; mokėjimas privesti tą jėgą nesulpnintą prie priešo yra G. gabumas.

Tai gali būti pasiekta tiksliai sunaudojant kiekvieną patogumą, kurį duoda vieta, ir padedant K. G. sunkiesiems kulkosvaidžiams, lydimiesiems pabūklams ir artilerijai. Juo greičiau G. mokės stumti priekin kautynių skyriaus rėmuose savo žmones, neperdaug tuo būdu turėdamas nuostolių, tuo didesnis jo pasisekimas.

130. Kad galima būtų geriausiai sunaudoti kiekvieną patogumą, kurį duoda vieta slinkti priekin, reikia nuolatos žvalgyti pačiam G., naudojant tam tikslui kiekvieną aukštesnę vietą. Žiūrėdamas vietas, G. vartos tą ar kitą rikiuotės formą. Kuo mažiau uždangų vietoje ir kuo tikresnė priešininko ugnis, tuo grandininkas labiau retina savo G. G. Kai kurios vietos bus galima pereiti tik po vieną. Tačiau jis visados turi stengtis kuo greičiausiai vėl paimti savo žmones į rankas.

131. Mokėjimas valdyti kastuvą žymiai didina vietos duodamus patogumus. Dargi greitai sukasta nedidelė uždanga turi didelės reikšmės. Todel kastuvai turi būti vartojami net ir tam kartui užimamose perbėgant pozicijose.

Jei G. G. eina rezervų ešelone, tai ji užima jau priekinio ešelono pradėtus apkasus ir

stengiasi juos patobūlinti. Tik niekados nereikia užmiršti maskuoti: jau kelios įbestos šakos ar kelios saujos žolės pakankamai maskuoja apkasus. Klaidinga yra stengtis pasislėpti už atskirai stovinčių medžių, krūmų ir t. t. Jie visai neuždengia nuo kulipkų, bet visada pritraukia į save priešininko ugnį. Nereikia užmiršti maskuotis ir nuo priešininko lakūnų.

132. Kuo vieta atviresnė ir kuo labiau G.G. prisiartino prie priešininko, juo labiau pareina jos priekin slinkimo pasisekimas nuo globojančio neutralizuojamojo savo ugnies veikimo. Vis aiškiau pasirodo kliudantieji G. G. slinkti prieš ugnies centrai. Į juos G. prašo kreipti savo lengvųjų ir sunkiųjų kulkosvaidžių ir lydymųjų pabūklų ugnį.

133. Kiekvieną prieš ugnies neutralizavimą ar nusilpimą G. sunaudos greit pasislinkdamas priekin. Bet jis turi atsidėjęs žiūrėti, kad jo žmonės nekliudytų šaudyti šaudantiems pro šalį kulkosvaidžiams.

134. Slenkant G. G. ligi tikrosios šautuvo ugnies distancijos, ugnimi kaunasi paprastai sunkieji kulkosvaidžiai. Nors G. G. tuomet dar nedalyvauja šaudyme, bet į atskirus patogius taikinius ir tuomet, iš 1000 metrų distancijos, vartojama įgudusių šaulių ugnis, ypač, turinčių šautuvus su optikos taikikliais. Vidutinėse ir, ypač, artimose distancijose G.G. papildo, o kartais ir pakeičia kulkosvaidžių ugnį. Tačiau, uždavinys pasiekti ugnies viršų ilgose ugnies kautynėse dabar visada yra kulkosvaidžių uždavinys.

135. Valdomoji G. G. ugnis į apsikasusį priešininką žada pasisekimą tik distancijose ligi 600 metrų; į aukštus ir gilius taikinius — ligi 800 mtr.

Valdomoji G. G. ugnis vartojama, kada norima:

- a) kliudyti tie taikiniai, kurių K. G. kliudyti negali,
- b) atstoti prarastas lengvasis kulkosvaidis,
- c) kliudyti taikiniai, staiga atsiradę labai arti,
- č) suvaldyti pasidariusi netvarkinga atskira ugnis.

136. Atskirai šaudant į mažus taikinius galima tikėtis priversti priešininką pasislėpti už uždangos. Atskira ugnis vartojama prieš blogai matomus taikinius, į kuriuos kulkosvaidžių ugnis netikra.

137. Reikia atsiminti, kad dažnai gali būti pasiekti tie pat vaisiai, kaip ir iš viso G. G. šaudymo, vartojant atskirą kelių įgudusių šaulių ugnį. Tada nešaudantieji šauliai turi būti pasislėpę. Tai geriau išlaikys smogiamąją G.G. pajėgą ir sumažins priešininkui taikinį.

138. Šaudyti pradėdama dažniausiai S. paliepus. Bet nepaprastose aplinkybėse (netikėtai susitikus su priešininku ir t. t.), ugnį paleidžia tuojau kiekvienas šaulys savo iniciatyva.

139. Ugnies kautynėse visada bus nutilimų, kuomet G. G. visai pasislepia už uždangos. Jos grandininkas turi nemažiau ir tada sekti pro binoklį kautynių lauką.

140. Sunkumas naudotis vieta, užtrukimas plečiant kitų ginklų veikslų veikimą ir apsikimas neturi paralyzuoti G. G. slinkimo priekin. Grandininkas turi visomet būti pilnas valios ir noro susitikti greičiau su priešininku.

141. Kuo labiau G. G. artinasi prie priešininko, tuo labiau reikalingas įtemptas dėmesys. Priešininkas, kuris drįsta pakelti galvą iš uždangos, reikia greitai ir taikliai nudėti.

142. Tuomet, kai atskiri šauliai eina ar šliaužia slapta priekin, kiti uždengia juos savo ugnim. Arčiau kaip 150 metrų šautuvo ugnis sėkmingai papildoma šautuvo granatų ugnim.

143. **Ataka.** Prisiartinus per distanciją mažiau kaip 100 metrų, grandininkas liepia uždėti durtuvus. Ataka dažnai pradedama jo paties iniciatyva: sušvilpus ar sukomandavus, sviedus kelias serijas rankinių granatų.

144. Kaip taisyklė, reikia duoti iš anksto nustatytas ženklas sunkiesiems kulkosvaidžiams ir lydimesiems pabūklams perkelti ugnį.

145. Pradėtoji ataka turi, karštai puolant ir šaukiant „valio“, privesti G. G. prie durtuvų kautynių.

146. Atakai pasisekus, G. G. tuojau paima priešo paliktą poziciją ir organizuoja tolimesnį besitraukiančio priešo persekiojimą, toliau slinkdama pirmyn arba persekiodama ugnim.

Kiekvieną stabtelėjimą grandininkas sunaudoja tvarkai tarp savo žmonių sudaryti ir ryšiams su kaimynais ir skyrininku atnaujinti.

147. Silpnumo momentas, kuris visados esti po atakos, reikalauja iš grandininko dėmesio ir valios. Jis turi būti pasirengęs tuojau atmušti priešininko kontraktą.

148. Pralaužus pirmą liniją, reikia pulti toliau, kad būtų pralaužta visa priešininko sąstato giluma. G. G. turi slinkti nuo vieno priešininko pasipriešinimo lizdo prie kito, susirišusi su gretimomis grandimis ir padedant sunkiųjų pėstininkų priemonių¹⁾ ugniai.

149. **Puolimas prieš įtvirtintą poziciją²⁾** turi tų ypatybių, kad tuomet grandininko iniciatyvai liks daug mažiau vietos. G. G. rolė bus slapta užimti išeities padėtį atakai ir, karštai puolant, suduoti durtuvais paskirtoje minutėje į iš anksto nurodytą taikinį.

150. Jei atakuojama pridengiant paslankiai užtveriamajai artilerijos ugniai, tai pasisekimas giliau įlįsti į priešo sąstatą pareis nuo G. G. mokėjimo nenustoti savo veiksmų ryšingumo su artilerijos ugnim (labiausiai neatsilikti nuo jos). G. G. teks griežtai atakuoti atgyjantieji sustabdžius artilerijos ugnį kulkosvaidžių lizdai arba greit jie apeiti, paliekant užpakaliniams ešelonams nuveikti.

151. Esant reikalui slinkti išraižytu apkasais ir priešo neapleistu rajonu, dažnai teks susiremti vienas prieš vieną, kada nustoja reikšmės jėgų viršus ir įgyja didelės reikšmės priekinio G. G. šaulio drąsa ir greitumus. Čia reikia

¹⁾ Sunkiosiomis pėstininkų priemonėmis vadinama: sunkieji kulkosvaidžiai ir lydímieji pabūklai.

²⁾ Bet ne pozicinio karo sąlygose.

daug dėmesio lengvai pametamai apkasuose kryptčiai laikyti.

152. Puolančios ne pirmojoje linijoje G. G. kautynių darbas maža kuo skiriasi nuo dirbančios priekyje darbo. Rikiuotės formos tos pačios. Ugnies kautynėse ji dalyvauja visada, kai esamieji *tarpai tai leidžia*, ir yra taikinių. Čia dažnai bus labai naudinga vartoti iš vyraujančių aukštumų įgudusių šaulių ugnis.

153. Paskui einančių G. G. distancija visada pareis nuo uždavinio, kautynių sąstato ir vietos. Kuo labiau artėja ataka, tuo arčiau eina rezervinės G. G., kad kas minutė tikrai užtektų smogiamosios jėgos.

154. Esant reikalui tuojau palaikyti priekinę liniją, grandininkas niekad negali nuo to atsisakyti pasiteisindamas, kad laukia skyrininko įsakymų. Taip pat būdamas atvirame sparne jis automatingai imasi visų reikalingų priemonių jam laiduoti.

155. Skiriant į žvalgybą ar į patrulį saugoti ar sekti, grandininkas turi mokėti savarankiškai spręsti, tinkamai apystovoms. Kad apystovos būtų aiškios, jis turi jas nušviesti, siūsdamas priekin ir į šoną atskirus žmones (2 - 3) sekti iš aukštesnių vietų ir žiūrėti vietos daiktų. Mokėjimas paleisti, kai reikia, valdomą G. G. žmonių ugnį palengvins spręsti daugelį uždavinių.

B. Lengvojo kulkosvaidžio grandies kautynės.

156. K. G. sprendžia savo kautynių uždavinius stipriai susirišusi su savo kautynių skyriaus G. G. Grandininkas veda savo žmones,

keisdamas rikiuotės formas, žiūrint kautynių apystovų ir vietos, tiek priekin, kiek tai galima nešaudant. Paprastai, tuomet K. G. bus uždengta patrulių. Dažnai ir pats G. sulaukys už uždangos savo lengvąjį kulkosvaidį, kol jis pats su savo K. G. šauliais išžvalgys pakankamai priekį.

157. Paprastai pradedama šaudyti iš lengvojo kulkosvaidžio paliepus skyrininkui, bet ypatinguose atvejuose ugnis paleidžiama G. paliepus arba antrojo numerio iniciatyva. Šaudyti, paprastai, pradedama iš distancijų, laiduojančių ugnies tikrumą: lengvajam kulkosvaidžiui — arčiau kaip 800 metrų ir įgudusiems šauliams — arčiau kaip 1000 metrų, ir tik tada, kai bus reikalus būtinai praskinti kelią priekin gretimosioms G. G. arba kai priešininkas ims šaudyti pačią K. G.

158. Taikinį šaudyti, dažniausiai K. S. uždavinio ribose, parenka pats grandininkas, bet dažnai, jis bus nurodomas ir skyrininko.

159. Kaip bendra taisyklė, taikinys parenkamas tas, kuris labiausiai kliudo savo K. S. spręsti dėtą jam uždavinį, su sąlyga, žinoma, kad į tą taikinį galima tikroji ugnis. Šaudymas į tą vyriausiąjį taikinį eis visada pakaitomis su trumpu šaudymu į pripuolamus taikinius.

160. Dažnai slinkimą priekin sulaukys nematomo priešininko ugnis. Tada teks paleisti ugnis į vietas, kur galima spėti, kad jis yra (krūmai, tvora, pamiškė, apaugę laukai, ap rūkę plotai ir t.t.). Tokia ugnis reikia, tačiau, ramiau apgalvoti, kad nebūtų be reikalo aikvojami šoviniai.

161. Kaip ilgai teks K. G. užtrukti eilinėse pozicijose, pareina nuo apystovų. Reikia laikytis principo: *visada būti ten, iš kur galima praskinti kelias savo ir gretimai G. G.*

Atsilikusi K. G. šaudo į tarpą einančių priekin G. G.

162. Jei priešininkas surado šaudančią K. G. ir ėmė ją šaudyti tikrąja ugnimi, tai reikia pakeisti pozicija. Jei tai bus padaryta nematomai, tai K. G. išeis iš priešų ugnies be nuostolių. Bet reikia įsidėmėti, kad dažnas pozicijų keitimas kenkia kulkosvaidžių kautynių darbui.

163. Jei lengvasis kulkosvaidis bus pageđęs, tai grandininkas veda savo grandį priekin, kaip G. G. Pasilikęs antrasis numeris pataiso kulkosvaidį ir pasiveja savo grandį.

164. Prieš ataką lengvasis kulkosvaidis ir visi šauliai paleidžia smarkią ugnį į atakos punktą ir į palaikančias tą punktą priešininko grupes.

165. Atakon eina visi K. G. žmonės, ginkluoti šautuvu, su savo grandininku priekyje, veikdami pilname kontakte su G. G. Lengvasis kulkosvaidis visą tą laiką šaudo, kol saviškiai uždengs jam taikinį; po to jis skuba prisidėti prie savo K. G. Čia jis tuojau paleidžia ugnį į besipriešinančias arba einančias kontrataką priešininko grupes.

166. Jei lengvasis kulkosvaidis negali palaikyti iš savo paskutinės pozicijos savo K. G. atakos, tai jis eina paskui ją, šaudydamas, kai tat galima, einant.

167. Atakai pasisekus, lengvasis kulkosvaidis tuojau užima poziciją, organizuoja stiprų

paimtos priešų linijos gynimą ir rengiasi atmušti kontrataką pagrindais, vienodais su G. G.

168. Gilus ginančiojo sąstatas ir reikalas paeiliui jį pralaužti, teikia K. G. eilę naujų, kartais netikėtų uždavinių, Giliausias dėmesys į priešininką, žvalgymas taikinių, kurie būtinai reikia neutralizuoti, kad galėtų slinkti priekin G. G., reikalauja iš jos grandininko tuomet didžiausio valios, minties ir jėgų įtempimo.

Tuomet K. G. turės neutralizuoti — surišti frontine ir flankuojama ugnimi — eilę priešų kulkosvaidžių ar atsparos punktų, kad G. G. galėtų juos atakuoti iš sparnų ar užpakalin.

169. K. G., nesančios ugnies ešelone, veikia kaip atatinkamos G. G. Jei atsiras priekyje ar iš šono laisvi tarpai ir pasirodys tinkami taikiniai — lengvasis kulkosvaidis ima šaudyti.

170. Šaudyti lengvajam kulkosvaidžiui per savo kariuomenės galvas leidžiama tik visai nepaprastuos atvejuos, kai vieta, kur esti lengvasis kulkosvaidis yra tikrai ir žymiai aukštesnė (namai, medžiai ir t. t.).

Kad galėtų pastatyti lengvajį kulkosvaidį ant medžių, kiekviena K. G. gauna geležinius kablius lipti.

III SKILTIS.

Būrio kautynės.

171. Būrio vadas¹⁾ skirsto savo kautynių skyrius, žiūrėdamas gautojo iš K. V. uždavinio; organizuoja kautynių skyrių manevravimą,

¹⁾ Jei būrio vado nėra, jo visas pareigas eina būrininkas.

kad sulaužytų priešininko pasipriešinimą; eksplotuoja vienu ar keliais skyriais kitų savo skyrių ugnies vaisius; laiko paskirtą kryptį, nežiūrėdamas pasitaikančių kliūčių ir, svarbiausia, laiko rankose savo lengvųjų kulkosvaidžių ugnies valdymą.

172. Kai tik gali, būrio vadas, prieš pradedant kautynes, aiškina būriui duotą jam uždavinį ir valdo būrio veiksmus, paskirdamas, papildydamas ar pakeisdamas kautynių uždavinius kiekvienam skyriui, žiūrint apystovų.

173. Žvalgymas bendrai yra kuopos vado darbas, bet ir būrio vadui dažnai reikės siųsti savarankiškai žvalgus.

174. Puolant, kad išvengtų netikėtumų, būrio vadas iš priekinių skyrių siunčia priekin ir į sparnus patrulius. Patruliai turi būti taip arti nuo vienas kito, kad jiems lengva būtų laikyti akies ryšį tarpusavy ir su savo skyriais ir kad jie, pradėjus šaudyti, neuždengtų ugnies. Suradę priešininką, jie praneša į užpakalį sutartais ženklais ar žodžiu, ir blogiausiam atsitikime šaudydami. Atlikę savo uždavinį, patruliai grįžta į savo dalis.

Kartais būriui teks šaudyti, kad ir patruliai dar prieš jo frontą tebėra; tuomet patruliai turi pasislėpti ir tęsti savo uždavinį.

175. Būrio vado vieta ten, iš kur jis gali geriau valdyti valdinius, kartu duodamas jiems asmens pavyzdį; artėjant — vieno kurio skyriaus ar būrio priekyje; kautynėse — su skyrium, sprendžiančiu svarbiausią ir sunkiausią uždavinį; atakuojant — būrio priekyje.

Arti priešininko esant, būrio vadas susimaišo su kitais šauliais ir vengia visokių nereikalingų gestų, kurie gali atkreipti į jį priešininko šaulių dėmesį.

176. Būrio vado pavaduotojas¹⁾ esti, dažniausiai, už būrio, ypač jei būrio vadas priekyje. Jis žiūri, kad tikrai vykdytų būrio vado paliepimus, ypač kad tuojau vykdytų įsakymus, nurodomus ženklais. Jis griežtai stabdo kovotojų mėginimus atsilikti. Pavaduotojas taip pat gali būti prie skyriaus, kuriam būrio vadas negali komanduoti balsu arba kurio nemato. Jis turi žiūrėti visų kautynių veiksmų ir būti visada pasiruošęs imti būriui komanduoti, jei netektų būrio vado.

177. **Artėjimas.** Būrio artėjimo rikiuotė turi leisti laisvai slinkti kuo mažiausiai kliudomam. Kad galėtų būrio vadas veikti savo būrio žmones, jis išskirsto būrį paprastai per 130—180 metrų gilumon ir 100—150 metrų frontu, bet dažnai, vienam būriui išsikišus priekin, jam teks uždengti ir visos kuopos frontas.

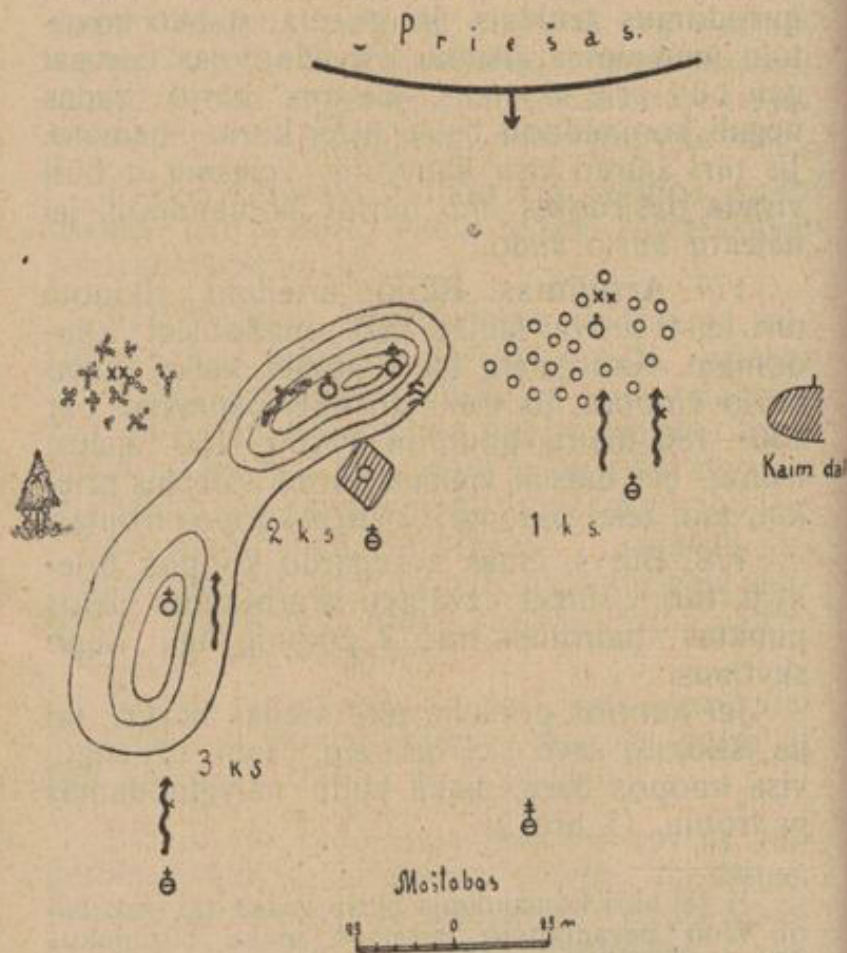
178. Būrys, einas avangardo kuopos priekyje, turi visomet žvalgyti svarbesnius vietos punktus patruliais nuo 2 žmonių ligi vieno skyriaus.

Jei kuopos priekyje tėra vienas būrys, tai jis išskirsto savo skyrius taip, kad uždengtų visą kuopos barą, nieku būdu nelygiuodamas jų frontų. (1 brėž.).

¹⁾ Jei būrį komanduoja būrio vadas, tai visos būrio vado pavaduotojo pareigos tenka būrininkui. Šiuo atveju būrio vado pavaduotojas eina tas pareigas, kurias jam paskiria būrio vadas.

Jei priekinėje kuopos linijoje yra du trys būriai, tai kiekvienas jų žvalgo vietą priekyje vienu ar dviem kautynių skyriais, pakankamai iškištais priekin, kad laiduotų kuopą nuo netikėtumų. Būrio vadas veda savo būrį eidamas su priekiniu patruliu.

179. Būrys, kuris neina priekiniame ešelone, užima siauresnį frontą. Jis gali būti:

1 brėž. Būrys artėjimo rikiuotėje.

- a) *gilioje rikiuotėje*, kai visi kautynių skyriai eina paskui vienas kitą, paprastai 50 metrų distancijomis;
- b) *plačioje rikiuotėje*, kai visi skyriai viename fronte su tam tikrais tarpekliais;
- c) *trikampoje rikiuotėje*, turėdamas priekyje vieną ar du skyrius;
- d) *nuolaidų rikiuotėje*.

Paprasta rikiuotė kiekvienam skyriui tuomet bus *K. S. vorelė* ar *grandžių vorelės*.

180. *Vilnin* išsiskleidžiama tik tada, kai mažos vorelės bus prašunamos tolima flankuojama ugnim. Kautynių skyriai, išskleisti vilnin, daug labiau matomi ir daug mažiau lankstūs, kaip tie patys skyriai vorelėse.

Būrio vadas paprastai eina krypties skyriaus priekyje.

Gilioji būrio rikiuotė vartojama einant naktį, miške ir pereinant siauras defiles.

Plačioji būrio rikiuotė su tarpekliais ne mažiau, kaip 25 metrai, mažiau kenčia nuo artilerijos ir tolimos kulkosvaidžių ugnies, kaip gilioji rikiuotė.

Trikampoji rikiuotė vartojama paprastai einant artėjimo rikiuotėn, esant vidutinėms sąlygoms.

Nuolaidų rikiuotė — esant reikalui laiduoti sparną.

181. Pavyzdinis būrio vado paliepimas rikiuotis artėjimo rikiuotėn:

„Priešininkas—aukštumose su krūmais, dešinėje nuo atskiros naujos trobos.

Mūsų batalionas puola abiem šito plento pusėm. Priekiniame ešelone — mūsų kuopa,

kairėje nuo plento; dešinėje nuo mūsų — 3-ji kuopa.

Mūsų būriui įsakyta laikyti kryptis į naująją trobą; dešinėje paliai plentą eis 2-is būrys, 3-is būrys eis paskui mus. Kairėje nuo mūsų nieko nėra.

Būriui pulti trikampoje rikiuotėje. Antrasis skyrius, — krypties skyrius, — į naująją trobą. 1-is skyrius — kairėje, 3-is — rezerve nuolaidu už 2-jo skyriaus per 100 metrų užpakaly ir per 50 metrų kairėje.

Aš būsiu prie antro skyriaus.

Kulkosvaidžių vežimui sekti paskui trečią skyrių. Iš antrojo skyriaus išsiųsti priekin grenadierių grandį patruliu, kryptim į naująją trobą.

Iš trečiojo skyriaus — du žmones į mūsų kairį sparną“.

Jei yra laiko, tai būrio vadas turi liepti skyrininkams pakartoti tą savo paliepimo dalį, kuri liečia kiekvieną jų. Kai jau paliepta, būrio vadas komanduoja: *vykdyti!* Taip sukomandavus, skyrininkai tinkamai komanduoja.

Būrys turi mokėti greitai ir vikriai skirstytis iš kiekvienos tankinės rikiuotės, kaip remdamasis panašiu paliepimu, taip ir su trumpa komanda arba davus ženklą.

182. **Puolimas.** Būrys rikiuojasi kautynių rikiuotėn, kai priešininko pėstininkai pradeda kliudyti savo ugnim, ir būriui pačiam tenka atsakyti ugnim. Pakirstas ugnies ešelonan būrys stato savo skyrius arba greta, visai nesisengdamas lygiuotis, arba įvairiame junginyje, žiūrint apystovų.

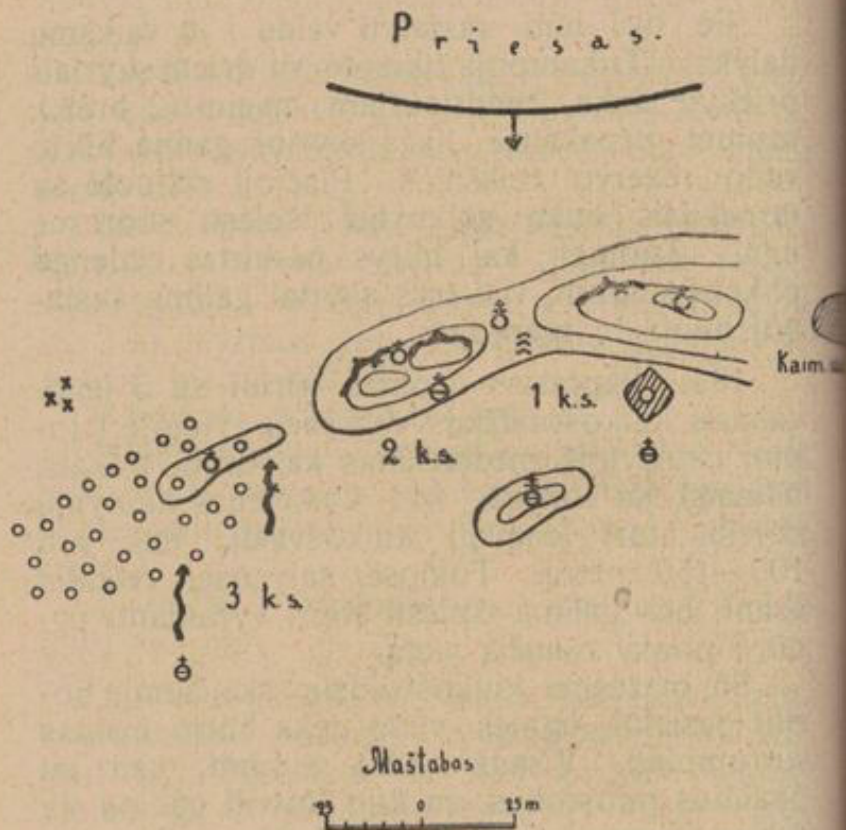
Jie turi būti sustatyti veidu į jų veiksmų dalyką. Trikampoji rikiuotė su dviem skyriais priekyje tinka bendriausiam atvejui (2 brėž.); tuomet užpakalyje likęs skyrius gauna būrio vado rezervo reikšmės. Plačioji rikiuotė su tarpekliais tinka galimybei išplėsti stipresnę ugnį. Tuomet, kai būrys paskirtas uždengti plikam sparnui, visi trys skyriai galima sustatyti nuolaidų tvarkoje.

183. Paprastas frontas būriui su 3 lengvaisiais kulkosvaidžiais vidutinėje vietoje (truputį išraižytoje nedidelėmis kalvomis, trakais, namais) su sąlyga, kad kiekvienas kautynių skyrius turi lengvąjį kulkosvaidį, bus arti 100—150 metrų. Tokiose sąlygose, reikalui esant, bus galima išplėsti stipri vyraujanti ugnis į prieky esančią vietą.

Su mažesniu kulkosvaidžių skaičiumi, norint pasiekti ugnies viršų, teks būrio frontas sutrumpinti. Visada reikia atminti, kad tai padidins nuostolius, su kuo kovoti galima tik geriau sunaudojant vietos detales. Sutrumpinti būrio frontas teks taip pat labiau išraižytoje vietoje, nes kitaip bus sunku organizuoti tikrąjį visų priešininko prieigų šaudymą. Paprastai būrio gilumas kautynių rikiuotėje bus nuo 100 ligi 130 metrų.

184. Tarpekliai tarp skyrių pareina nuo bendrojo paskirto būriui fronto ir nuo priešininko padėties.

185. Distancija, kurioje turi būti užpakaly antrosios linijos kautynių skyrius, pareina nuo to, ar reikia, kad jis galėtų dalyvauti šaudant iš savo vietos, ar ne. Pirmuoju atveju jo nuo-

2 brėž. Būrys kautynių rikiuotėje.

tolis neturi būti didesnis už tarpeklius tarp pirmosios linijos kautynių skyrių, į kurių tarpą jis turi šaudyti, antruoju — jis gali pasitraukti toliau atgal.

186. Būrys puola nuo vieno vietos daikto prie kito. Viena taisyklė, kuri čia gali būti nustatyta—tai reikalas artimo veiksmų ryšingumo tarp gretimųjų vieno ar įvairių būrių skyrių.

Kautynių skyrius, kuris gali slinkti priekin vienas, turi tai daryti, žinodamas, kad kiti

skyriai uždengs jo sparnus ir pasivys. Jei slinkti visam skyriui sunku, tai slenkama grandimis po kelius žmones ir net po vieną. Staiga pakliuvus į stiprų priešo spaudimą, skyrius turi įkibti į vietą ir laikytis, žinodamas, kad gretimieji skyriai jį išvaduos.

Būrio vadas turi kovoti su savo skyrių pastangomis rikiuotis į vieną ploną šaulių liniją ir atstatinėti suirusį ešelonavimą gilumon, kaip tik tai bus galima.

187. Priešininkas, užimdamas atsparos postą, negali smarkiai šaudyti visomis kryptimis. Tuo turi naudotis puolantysis ir iššaukti priešininko ugnį viena kuria kryptimi, padarydamas, tuo būdu, nešaudomus barus (sektorius), kuriuose puls be nuostolių kitos dalys. Būrio vadas daro tuos manevrus, kaip savo būriui naudotis, taip ir kaimynėms dalims padėti.

188. **Ataka** daroma arba kuopos vadui paliepus, arba būrio vado iniciatyva. Jei būrio vadas įvertino, kad jau metas atakuoti, tai jis įsako kautynių skyriams atakuoti. Tuomet jis pritraukia užpakaly einantį skyrių tam, kad visas būrys dalyvautų atakoje netarpinai. Būrio vadas turi duoti nustatytus ženklus, kad sunkiosios pėstininkų priemonės perkeltų ugnį.

Jei kuris kautynių skyrių savo iniciatyva pradėjo ataką, tai būrio vadas turi paremti tą ataką kitais kautynių skyriais.

Visiško visų kūno ir sielos jėgų įtempimo iš būrio vado reikalauja momentas, tuojau po laimingos atakos. Dažnai tik tai dalis būrio įsiverš siaurų frontu į priešininko poziciją.

Tuomet reikia būrio vadui greitai pasirūpinti laimėjimą išplėsti ir apsaugoti nuo priešpuolių.

Reikia laikyti artimi ryšiai su kuopos vadu, sunkiosiomis pėstininkų priemonėmis ir kaimynais.

189. Įtvirtintos pozicijos atakoje būtinai reikia, kad būrys pultų kuo arčiausia paskui paslankią užtveriamąją artilerijos ugnį. Atakuoti galima ir staiga, bet tada reikia atakuoti nesustojant. Tankai, atidarantieji kelią vielų tvorose, tuomet labai naudingi.

Kai būrys susitiks su rimtomis kliūtimis ar su sunkiai įveikiamu pozicijos baru, tai jis turi rasti, kur praeiti pro kliūtis, o įtvirtinimus turi stengtis apeiti. Reikalui esant, būrys plečia spragas dirbtinėse kliūtyse.

Kai priešakines būrio dalis sustabdo priešininko ugnis, tai jos turi energingai atsakyti į priešininko ugnį, o būrio vadas, jei matyti, kad kliūtis negali būti sulaužyta tos ugnies pastangomis, tai ją sustiprina, įliedamas savo rezervą.

190. Jei priešininkas padarys vietinę kontrataką, tai ją reikia sustabdyti ugnim, o paskui patiems imti atakuoti.

191. Jei būrys nebegalėtų pulti, tai vis delto jis turi išlaikyti savo užimtą ribą. Atkaklios nedidelių dalių, stiprai laikančių savo poziciją, grumtynės leis kuopos ir bataliono vadams vėl pradėti puolimą jų turimomis priemonėmis ir taip pastūmėti priekin užtrukusias dalis.

192. Visuose kautynių perioduose būrys turi savo ugnim apginti gretimus kulkosvaidį, tanką ir artileriją, esančius pavojuje.

193. **Kuopų rezervų ešelono būriai**, kuopai einant, turi eiti artėjimo rikiuotėje, o jų vadai turi eiti savo būrių priekyje. Būriai artėja ir prisitraukia, jei reikia būti pasirengusiems tuojau veikti. Jų nereikia prieš laiką leisti į ugnies ešeloną, bent ligi tol, kol jo slinkimas eina normaliai. Kai kurie tų būrių kautynių skyriai gali, patogiuose atvejuose, pradėti šaudyti, kad palengvintų slinkti priekyje einančioms dalims. Per priešininko kontrataką jie neturi būti tik žiūrėtojai, o turi dalyvauti ją atmušant, ypač gindami priekyje puolančių būrių sparnus. Būrio vadas ir skyrininkai turi paleisti ugnį tuomet savo iniciatyva, pasilikdami, kaip ir pirma, kuopos vado žinioje ir toliau vykdydami paskirtąjį manevrą.

194. **Ugnies vladymas.** Būrio vadas turi, visų pirma, pasirūpinti taisyklingai vartoti lengvųjų kulkosvaidžių ugnį. Jis turi kombinuoti savo skyrių ugnį su gretimųjų būrių ugnim. Tam jis nurodo skyrininkams taikinius arba zonas šaudymui. Tačiau, jis negali duoti smulkių nurodymų. Tas artimiausias ugnies valdymas priklauso skyrininkui, kuris nustato ugnies pradžią ir pabaigą, jos pobūdį ir visas kitas vykdymo smulkmenas.

Būrio vado pareiga yra dar organizuoti įcentrinę ugnis šautuvo granatomis. Būrio priemonės leidžia ją padaryti labai tikrą.

195. Pavyzdinis būrio vado įsakymas persirikiuoti kautynių rikiuotėn.

Būrio vadas esti prie 2 skyriaus lengvojo kulkosvaidžio grandies. Ženklu komanduojama būriui: **gulk!**

Paskui eina paliepimas 2 skyriaus skyri-
ninkui, kuris esti čia pat:

„Ten ties malūnu yra priešininko kulko-
svaidis, kuris tik ką šaudė. Distancija arti 800
metrų. Prieš malūną per kokį 100 metrų krū-
muose priešininko šauliai. Būrys ims pulti
prieš barą ties malūnu. Sunkiųjų kulkosvai-
džių būrys užims poziciją čia, kur aš guliu,
kad uždengtų savo ugnim būrio puolimą. Įsa-
kau jūsų skyriui pulti pusiau dešinėn, kryptim
į atskirą eglę. Pasiekę tamsiąją kalvą, pastaty-
kite ten lengvąjį kulkosvaidį, o grenadierių
grandim rieskite kairį priešininko sparną. 1-is
skyrius iš pradžių sustos už to kalnelio. Pra-
dėkite tuojau pulti. Aš tuo tarpu liksiu šitoje
vietoje“.

196. Kai būrys bus pakliuvęs į priešin-
ko šautuvų ir kulkosvaidžių ugnį ir nebebus
laiko smulkiems paliepimams, tai paliepiama
trumpai, kaip antai: „Būrys tiesiasi, kryptimi į
bažnyčią, trikampon rikiuotėn. Pirmasis sky-
rius—krypties skyrius. Antras skyrius — kai-
rėje, tarpeklis 50 metrų. Trečias skyrius — į
antrąją liniją, tarpeklis 100 metrų. „Vykdėti“!

IV SKILTIS

Kuopos kautynės.

197. K. V. rolė yra vykdyti slinkimą prie-
kin paskirta kryptimi. Tam jis turi palaikyti
kuopos ugnį su reikalingu intensingumu, lai-
kyti kuopą rikiuotėje, mažai kenčiančioje nuo
ugnies, ir palaikyti kuo ilgiausiai ešelonavimą
gilumon. Be to jis laiko ryšius su savo B. V.

ir gretimosiomis dalimis, rūpinasi šoviniais ir
turi palaikyti kontaktą su priešu.

198. Kuopa pradės kautis paprastai įsa-
kius bataliono vadui. Kuopos vadas išsirenka
būdą jam duotam uždaviniui spręsti, įsidėmė-
damas apystovas ir savo turimas jėgas ir prie-
mones.

199. Kuopa turi mokėti persirikiuoti kau-
tynėms iš kiekvienos rikiuotės ir kiekviena
kryptimi kaip vietoje, taip ir eidama. Prieš
persirikiuojant būtinais reikia paimti teisinga
kryptis.

200. Kuopos vadas turi suderinti savo įsa-
kymus su pėstininkų sunkiųjų priemonių veiks-
mais, kurios drauge su juo veikia, bet nepri-
klauso.

201. Kuopos vadas visada skiria kovai su
aeroplanais kulkosvaidžius iš rezerve likusiųjų
skaičiaus.

202. Kuopos vadas valdo kuopą paliepi-
mais, duodamais būrių vadams ir priskirtų
sunkiųjų pėstininkų priemonių vadams. Kai
apystovas leidžia, jis turi juos rinkti pas save:
dėsto jiems kuopos kautynių uždavinį ir duoda
jiems artimiausią uždavinį, ir skirsto priemo-
nes uždaviniui vykdyti.

203. Kuopos vadas griebiasi visų galimųjų
atsargumo priemonių išvengti klaidoms ėjimo
kryptyje, ypač tamsoje. Jis stengiasi, kad kuopa
eitų perpendikuliariai išėties ribai. Kad nebūtų
klaidų, jis tikrai nurodo vietos daiktais ir kom-
pasu būrių ėjimo kryptį ir tikrai nustato laiką,
kada pradėti eiti.

204. Žygiuojant, kai galima susidurti su priešininku, einančios bendroje žygio voroje kuopos vado taktikos veikimas bus tik numatyti atsargumo priemonės, jei staiga apšaudytų ir apniktų aeroplanai.

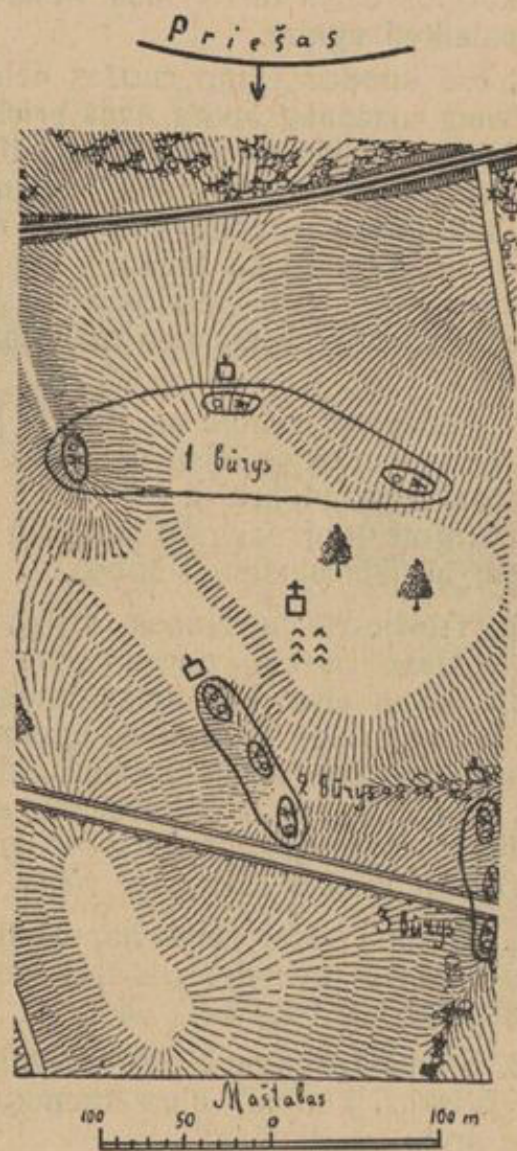
205. Jei kuopa esti priešakinių avangardo dalių sudėtyje (pavyzdžiui, priešakinės ar šoninių rinktinių), tai, susidūrus su priešininku, dažnai reikalingi griežti, greiti veiksmai, netrunkant daug laiko atimančioje žvalgyboje. Tuomet vyriausias uždavinys nustumti saugančiąsias priešininko dalis, padarius kontaktą su priešininku, ir paimti svarbiausius vietos punktus (sekimo punktus).

206. **Artėjimas** prasideda tuomet, kai kuopa apleidžia žygio vorą ir tęsiasi ligi pirmojo priešo pėstininkų šūvio. Sumaniai taikintis prie vietos ir taisyklingai parenkant rikiuotes (giliašias), bus galima kuopai nesustojant slinkti be didelių nuostolių. Tuomet kuopai pavojinga artilerijos ir aeroplanų ugnis.

207. Kuopa, paskirta uždengti bataliono žygiui, rikiuojasi į kelias linijas, kurių priešakinė išsiskirsto taip plačiai, kad išžvalgytų visą vietą kuopos ėjimo kelyje.

Kuopos artėjimo rikiuotė susidaro iš *prieškinio ešelono ir kuopos rezervo ešelono*.

Kuopos išsiskirstymo plotis nuo 200 ligi 400 metrų. Antros linijos būrių distancija nuo pirmosios 150—200 metrų. Bendrasis kuopos gilumas bus 400—500 metrų. Kai kuopa įeina į išraižytą rajoną (mišką, krūmus, gyvenamą vietą ir t. t.), tai jos frontas siaurėja, nes at-

3 brėž. Kuopa artėjimo rikiuotėje.

skiros kuopos dalys turi visada viena kitą matyti ir palaikyti ugnim.

208. Kai kuopos ėjimo ruožas nelabai platus, ir vieta maždaug atvira, tada priekyje eina vienas būrys, paskui kurį seka du kiti. Iš priekinio būrio siunčiami kautynių patruliai per kokius 300 metrų priekin; prie jų naudinga pridėti raitųjų žvalgų. (3 brėž.).

Ta rikiuotė lengvai persirikiuoja kautynių rikiuotėn su vienu, dviem ar trim būriais ugnies ešelone.

209. Išraižytoje vietoje ar einant platesniu frontu, geriau priekyje leisti du būriai, o trečias—užpakalyje. (4 brėž.).

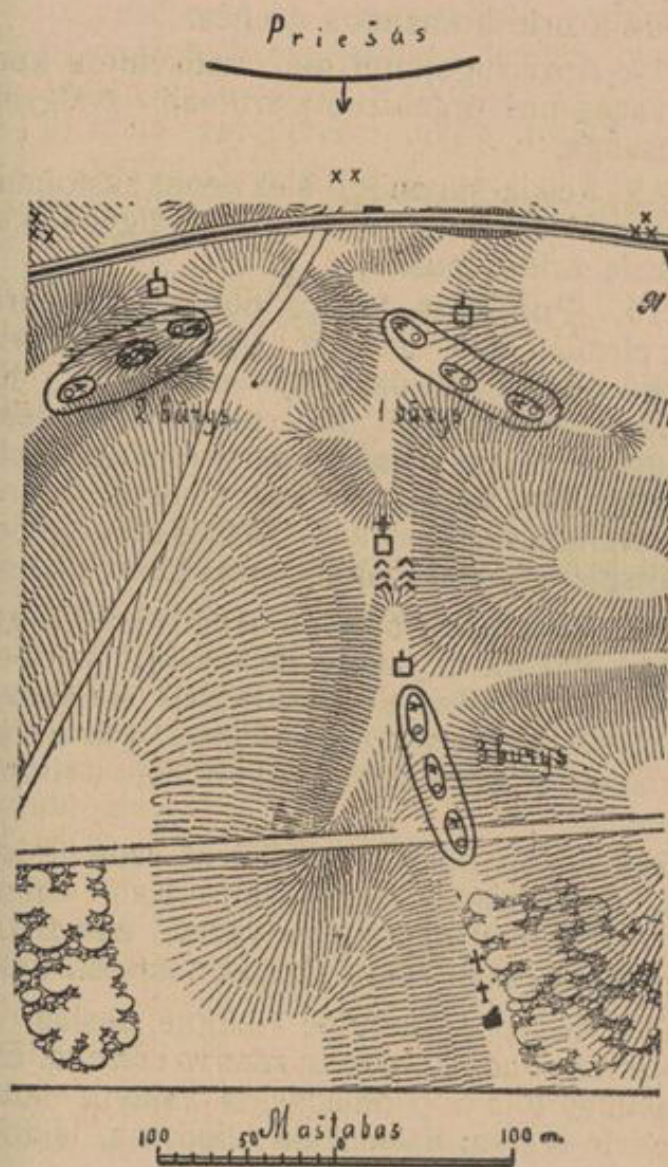
Ta rikiuotė tuoj pavirsta kautynių rikiuote su dviem būriais ugnies ešelone.

210. Abiejuose atvejuose distancija tarp dviejų einančių paskui vienas antrą ešelonų turi būti pakankama, kad jie nesumištų ir nebūtų kliudomi vieno sviedinio ugnim. Kiekvieno ešlono gilumas neturi būti didelis, kad nebūtų sunku komanduoti vienam asmeniui. *Principiniai imama, kad visi vieno būrio kautynių skyriai visada sudarytų vieną ešeloną.*

211. Kuopos vado vieta paprastai kuopos rezervo ešlono priekyje. Jis turi stengtis turėti akies ryšį su bataliono vadu.

212. Sunkieji kulkosvaidžiai ir lydymieji pabūklai, priskirti kuopai, eina kuopos rezervų ešelone ar jo užpakalyje.

213. Komandos grupė, rikiuojantis artėjimo rikiuotėn, renkasi už kuopos vado. Jei kuopai duota sunkiųjų pėstininkų priemonių,

4 brėž. Kuopa artėjimo rikiuotėje.

tai iš jų siunčiama žmonių ryšiams, kurie prisirikiuoja prie komandos grupės.

214. Apsisaugojimui nuo netikėtumų kuopos vadas turi organizuoti artimąjį žvalgybą ir apsaugą.

215. Reikia sunaudoti kiekvienas sustojimas ar užtrukimas einant ir išsiųsti žvalgyba kuo toliausia priešo pusėn.

216. **Puolimas.** Kuopa puola, kaip nurodyta pirmiau 206—215 str., ligi tol, kol priešininko pėstininkai pasirodys su ugnim. Kai kuopa pradės kentėti nuo priešininko pėstininkų ugnies, tai ji turės persirikiuoti kautynių rikiuotėn, kad galėtų pati šaudyti. Iš artėjimo rikiuotės į kautynių rikiuotę rikiuojamasi palaipsniui ir, kiek galint, nestabdant judesio.

217. Kaip principas, puolančiam reikia pradėti šaudyti tik iš artimų distancijų. Iš tolimų distancijų šaudoma tik sunkiaisiais kulkosvaidžiais, sustatomais vyraujančiuose punktuose. Grenadierų ugnis reikia palikti ligi artimųjų distancijų.

218. Ugnis paleidžiama būrių vadų iniciatyva, o kartais ir skyrininkų. Kaip išimtis, įsako paleisti ugnį kuopos vadas, pavyzdžiui, kai reikia paleisti staigi, smarki, suspiesta ugnis.

219. Kuopos kautynių rikiuotė susidaro iš *ugnies ešelonų* ir *kuopos rezervo ešelonų*. Ešelonavimas gilumon palengvina valdyti, laikyti kryptį ir tvarką; jis mažina kliudymą, laiduoja paspartį ir manevravimą.

220. Kuopos vadas daro sprendimą, pasiremdamas:

- a) turimomis žiniomis apie priešininką ir ypač apie jo kulkosvaidžių sąstatą,
- b) pasižymėtojo puolimo fronto platumu,
- c) prieigų buvimu ir kokybe,
- d) idėja patogiausiu būdu įveikti priešo pasipriešinimą,
- e) artilerijos ir kitų technikos priemonių pagalba,
- g) sparnų laidavimu,
- i) bataliono rezervo pajėga.

221. Kuopos vadas sudaro ugnies ešeloną, paskirdamas reikalingą būrių skaičių taip, kad laiduotų visame savo fronte ugnies viršų. Sunkieji kulkosvaidžiai jau tuomet gali gauti uždavinį palaikyti kuopos puolimą savo ugnim. Jis įsidėmi fronto platumą, vietos savybę ir pasipriešinimo jėgą, kurią jis turi sulaužyti.

Tas reikalavimas lengvai suderinamas su reikalavimu ešelonuoti gilumon, del baisios automatinio ginklo galybės, palyginant su kuriuo kito ginklo ir pėstininkų ugnis yra tik papildoma.

Kuopos vadas iš pradžių pasitenkina iškišdamas į ugnies ešeloną tik dalį savo lengvųjų kulkosvaidžių; kiti liks lig laiko rezerve. Tik nuostoliai ir reikalas turėti savo ugnies viršų, privers jį didinti lengvųjų kulkosvaidžių skaičių ugnies ešelone.

222. Visuose ugnies ešelonų kautynių skyriuose turi būti drauge išsiskleidžiama, kad galima būtų prieš priešą ugnį pastatyti atatin-kama ugnis ir tuojau slinkti su kiekvienu priešininko ugnies nusilpimu.

Jei kuopa išskleis savo lengvuosius kulkosvaidžius vidutiniškai per 50 metrų vieną nuo kito, tai vidutinė savo savybėmis vieta priekyje bus taip smarkiai šaudoma, kad joje neliks nešaudomų plotų ir bus galima leisti ugnis į visus pavojingus punktus be parengiamųjų perrikiavimų. Paprastai kuopos frontas užims 180—250 metrų. Tokio platumo fronte skyriai turi pakankamai ploto, kad galėtų išretėti ir būtų gana mažai kliudomi; jie esti pakankamai arti, kad matytų vienas kitą, puolant vienas kitam padėtų ir neleistų priešui įlįsti gilyn tarp jų.

223. Esantieji ne ugnies ešelone būriai ir sunkieji kulkosvaidžiai sudaro kuopų rezervų ešeloną. Kad būtų geri ryšiai, ir rezervai galėtų greitai įsilieti, bendrasis kuopos gilumas kautynių rikiuotėje mažesnis kaip artėjimo rikiuotėje: distancija tarp linijų paprastai bus nuo 50 ligi 100 metrų, o bendras kuopos gilumas—250—350 metrų.

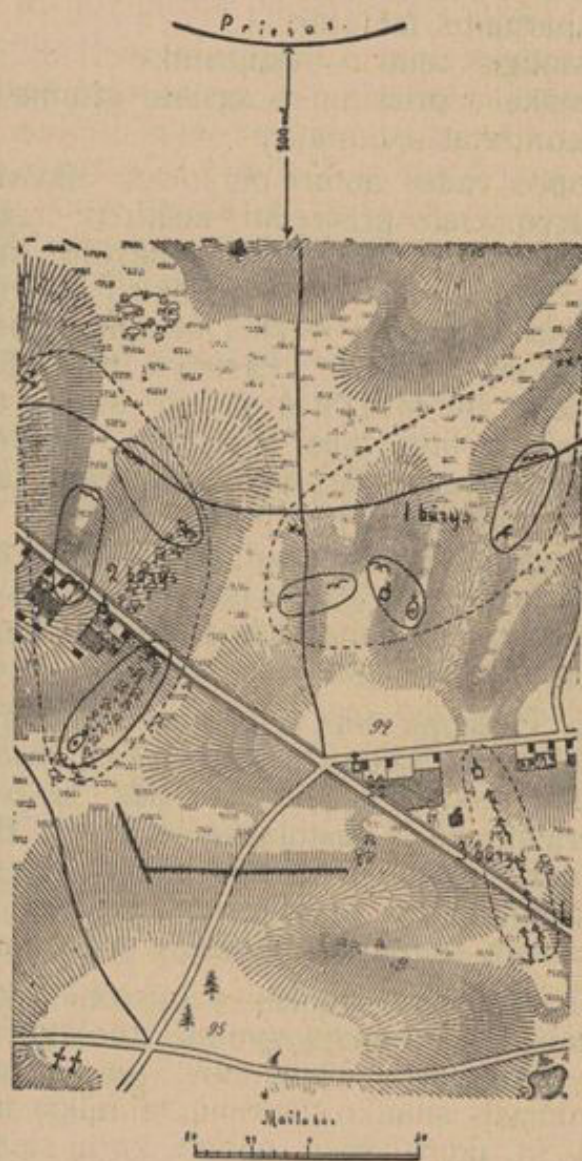
224. Kautynių rikiuotėje ugnies ešelone gali būti vienas ar du būriai. Pirmasis atvejis tinka labai siauram frontui arba kai priešininkas mažai atsparus.

Antrasis atvejis yra paprastas vidutinėse sąlygose, jis laiduoja smarkią ugnį ir pakankamą gilumą. (5 brėž.).

Visada reikia stengtis palikti rezerve ne mažiau kaip vieną būrį, kitaip negalima tikėtis ilgai kautis.

225. Paliktosios rezerve kuopos dalys naudojamos:

a) dideliems tarpams užkimšti,

5 brėž. Kuopa kautynių rikiuotėje (trikampoje).

- b) frontui pailginti,
- c) sparnams laiduoti,
- d) smūgio centrui pastiprinti,
- e) atakai į priešininko sąstato gilumą tęsti,
- g) kontratakai atmušti.

Kuopos vadas neturi peranksti aikvoti savo rezervų. Gali prisireikti atskiros rezervo dalys, pavyzdžiui kai kurios lengvojo kulkosvaidžio grandys, iš rezervo išskirti sparnams saugoti arba laikinai įvesti į kautynes priekinėms dalims palaikyti. Pastatyti lengvieji kulkosvaidžiai ant medžių arba ant stogų tiems tikslams gali būti labai naudinga. Atsiradus reikalui įlieti rezervus į ugnies ešeloną, tai daroma kuopos vado paliepimu.

Kautynių skyriai pamainomi naujais iš rezervo tada, kai jie kone visai sunaikinti. Kautynių skyrių skaičius didinamas tik tada, kai reikia pastiprinti ugnis.

226. Puldama taip, kaip nurodyta pirmiau 219—224 str., kuopa vykdo *rekognoskavimo kautynes*; išskleidžia pamažu visas savo ugnies priemones ir sustoja kai kurioje riboje, nuo kurios toliau ji nebegali slinkti su savomis priemonėmis. Ta riba bus išėties bazis tolimesniam puolimui, palaikant artilerijai.

227. Artilerijos ugnies palaikoma, kuopa turi stengtis pasmaugti gynimą, nuolatos slinkdama visais savo elementais. Jei stipresnis priešinimasis sulaiko slinkimą, tai reikia neutralizuoti jo ugnis savo ugnim, kartu stengiantis apriesti priešininko sparnus. Kuopos vadas turi stengtis nuslopinti kuo greičiausiai vietinius pasipriešinimus, drauge veikdamas su ar-

tilerija ir tankais, ir, griežtai prasilaužęs priekin, paimti pirmą pasižymėtąją ribą.

228. Kautynių skyrius, tebeturėdamas savo lengvąjį kulkosvaidį ir nors keletą žmonių, dar gali išplėsti labai smarkią ugnį.

Kartais atsitinka tačiau, kad žymūs nuostoliai ir kitos priežastys privers kuopos vadą įvesti rezervus į ugnies ešeloną. Kai paskutinis kautynių skyrius iš rezervo eina ugnies ešelonan, su juo drauge eina ir kuopos vadas su savo komandos grupe. Jis labiausiai turi rūpintis neleisti savo kuopai nieko neveikti. Bataliono vado dalykas, žinant padėtį, nutarti kokią pastangą dar turi parodyti kuopa ir ar reikia ji pastiprinti arba pamainyti kita.

229. Jei kuopa priversta sustoti, kuopos vadas organizuoja smarkią užtveriamąją kryžiską ugnį ir žvalgo prieš sąstatą, surasdamas silpnus ar stiprus punktus. Jis laiko priešininką ugnyje, kad palengvintų eiti priekin savo kaimynams, ir to dažnai pakaks, kad sulūžtų priešininko atsparumas ir būtų galima vėl pulsti sustojusiai kuopai.

230. Jei kuopos vadas mato, kad jo padėtis sunki, tai turi prašyti per bataliono vadą, kad artilerija padėtų.

231. Kuopos vadas privalo žiūrėti, kad ugnies ešelonas pažymėtų savo vietą nustatytais ženklais ryšiams su lakūnais, o per juos ir su artilerija.

232. Kuopos ugnį puolant palaiko intensinga sunkiųjų kulkosvaidžių ir batalionui pri skirtų lydimumų pabūklų ugnis.

233. Jei dėl ko išnyktų kontaktas su priešininku, kuopos vadas visomis jėgomis stengiasi jį atstatyti.

234. **Ataka** baigiamas duotojo uždavinio sprendimas. Durtuvų atakoje kuopos vadas išsirenka vietą, iš kurios jis galėtų matyti savo būrių darbą, kartu nenustodamas ryšių su savo rezervu ir sunkiosiomis pėstininkų priemonėmis. Kai apystovos leidžia, jis pats veda ataką.

Atakos iniciatyva gali kilti ir iš būrių vadų ir net skyrininkų. Metodingai puolant, retai kada įsilaužia priešininko pozicijon visa kuopa kartu.

235. Atakos pasisėkimui lemiamosios reikšmės turi taisyklingas vadovavimas sunkiųjų pėstininkų priemonių ir lengvųjų kulkosvaidžių ugniai. Peranksti ar pervėlai ugnį perkėlus gali ataka nepasisėkti. Vienas vyriausių kuopos vado uždavinių yra dalyvauti tos ugnies vykdyme.

236. Likusias užpakalyje dalis kuopos vadas patraukia atakos metu priekin. Įsilaužusios priešininko gynimosi rajoną dalys turi jausti, kad jų užpakalyje yra paspirtys.

237. **Paimtojo ploto laidavimas.** Kai nurodyta riba paimta, kuopos vadas tuojau perrikioja kuopą gilumon ir atstato tvarką ir ryšius.

238. **Pasisėkimo išplėtimas.** Atakai pasisėkus, net siaurame fronte, vyriausias kuopos vado uždavinys bus išplėsti pasisėkimą gilumon ir plėsti pralaužimą. Toje operacijoje, kuri susidės tai iš ugnies kautynių, tai durtuvų smūgiu pakaitomis, kuopos va-

das, iš savo pastebėjimų kautynių eigoje, turi derinti savo būrių ir sunkiųjų pėstininkų priemonių veiksmus. Jis paleidžia dalį rezervo prieš likusius kulkosvaidžių lizdus, kuriuos priekinės dalys pralauždamos paliko. Reikalui esant, jis palaiko kaimynus savo ugnim ar atskirų kautynių skyrių judesiu, jei jo paties padėtis tai jam leidžia. Kai visi rezervai esti išleisti, jis, kai tik gali, sudaro vėl sau rezervą. Kuopa visada turi būti pasirengus atmušti kontratakas ir priešininko aeroplanų atakas.

239. Jei kuopos vadas persekiodamas pastebi, kad priešininko priešinimosi jėga silpnėja, tai jis griebiasi priemonių energingai slinkti pirmyn.

Persekiojimui reikalingas energingas viršininkų veiksmas, kad nuvargusi kariuomenė įtemptų visas pajėgas. Jei priekinės dalys tuo atžvilgiu nebetinka, tai dalis pergales vaisių žūsta veltui.

Ten, kur yra gerų taikinių, reikia jie sunaikinti ugnim. Kartu reikia kuo energingiausiai pulti, kad priešininkas negautų atsikvėpti. Kai tik bus galima, kuopos vadas turi surinkti savo dalis, jas sutvarkyti ir išskirti sau rezervą.

240. Keisti besikaunantieji būriai ir kautynių skyriai kuopose neleidžiama, išskiriant atvejus, nurodytus 225 str.

241. Jei puolamosios kautynės, susidedančios tai iš atakų, tai iš persekiojimo pakaitomis, tęsiasi kelias dienas ir kuopa priversta nakvoti arti priešininko visai pasirengusi kautis, tai visų pirma svarbu nenustoti kontakto

su priešininku. Kuopos vadas turi pasirūpinti nuolatinio žvalgybos ir apsauga. Jis turi gerai atminti, kad savo laiku pastebėti priešininko atsitraukimą gali tik priekinės kuopos.

242. Batalionų rezervų ešelono kuopos. Kuopos, esančios bataliono rezerve, artėjant turi būti išvedžiotos būriais, o pastarieji išvedžioti kautynių skyriais plote 200—400 metrų frontu ir 400—500 metrų gilumon. Toks išsklaidymas daro kuopas mažai kliudomas, ir kartu jas palieka pasiruošusias visokiems nuotykiams, jei kautynių skyriai turės akies ryšį su vienas kitu ir galės tuojau tarpusavy flankuoti vienas kitą.

443. Vyriausios šitų kuopų rikiuotės bus:

- a) trikampoji rikiuotė, turinti priekyje vieną ar du būrius,
- b) nuolaidų rikiuotė, iš dešinės ar kairės, vartojama sparninių kuopų.

244. Tiekimas. Kautynėse kuopos vadas privalo organizuoti savo laiku šovinių papildymą. Duotos kuopai sunkiosios pėstininkų priemonės savarankiškai organizuoja savo tiekimą, bet kuopos vadas visada turi žinoti, kiek liko šovinių ir reikale padėti, organizuojant jų tiekimą.

245. Kuopos vadas turi rūpintis, kad kuopos žmonės būtų pavalgę. Tam tikslui, pasiūlius kautynėms, jei apystovos leidžia, turi pasirūpinti pristatyti maisto ir jį išdalyti. Naktį būtina turi būti pritraukta virtuvė kuo arčiau prie kuopos sąstato ir žmonės pavalgydinti.

Jei, kartais, apystovos neleistų pristatyti maisto iš užpakalio, kuopos vadas turi gauti per bataliono vadą iš pulko vado leidimą išleisti neliečiamą kuprinių atsargos daiktų ir paskui prašyti jį sugrąžinti, kai tik bus galima.

V SKILTIS.

Bataliono kautynės.

246. Batalionas yra pagrindinis taktikos vienetas ir vadovybės kombinacijų bazis. Tai yra didžiausia dalis, kurios vadas gali pats vadovauti jos manevravimui. Todėl, su retomis išimtimis, visos bataliono dalys esti sujungtos savo vado komandavimu. Batalionas turi visų priemonių, kurių reikia šių dienų pėstininkų kautynėms.

247. Bendrosios bataliono vado pareigos:

- a) jis persiima uždaviniu, duotu jo batalionui;
- b) daro sprendimą batalionui duotam uždaviniui įvykdyti;
- c) iš padaryto sprendimo, apystovų ir vietos skiria fronto barą, kuriame kuopos turi išsiskleisti, ir puolimo kryptį;
- č) duoda atskirų uždavinių priklausantiems jo viršininkams ir skirsto tarp jų jėgas ir priemones;
- d) nuolat seka, kad visos bataliono dalys visada bendrai veiktų;
- e) rūpinasi laiduoti bataliono sparnus;
- g) prižiūri ryšių darbo taisyklingumą.
- i) vadovauja rezervo veiksams, stengdamasis turėti jo visada pakankamai; jį išleidęs, atstato kai tik galima;

- j) eksplotuoja tuojau bataliono pasisekimą;
- k) laiduoja kontaktą su priešu.

248. Sprendimą bataliono vadas daro iš tų pačių davinių, kaip ir kuopos vadas. (220 str.).

249. Pirmutinis bataliono vado nurodymas priklausantiems viršininkams turi duoti:

- a) žinių apie priešininką;
- b) žinių apie gretimąsias dalis;
- c) uždavinį, duotą pulkui ir jo batalionui;
- č) savo sprendimą;
- d) artimiausiąjį tikslą, kurį jis sau pasistatė;
- e) bataliono puolimo ruožo nurodymą, bataliono dalių paskirstymą jame, su jų puolimo krypties (arba sustojimo vietos) nurodymu;
- g) sparnų laidavimą;
- i) priemonių ryšiams laiduoti;
- k) priemonių šoviniams papildyti (šovinių vežimų vietas);
- l) tvarstomojo punkto vietą;
- m) žygio virtuvių vietą;
- n) savo komandos punktą;
- o) savo pavaduotojus.

Kai apystovos leidžia, reikia duoti paliepiamus raštu. Paskui, kautynėms tęsiantis, nurodytasis įsakymas papildomas, žiūrint apystovų. Įsakymai, kurie duodami per kautynes, turi būti tikslūs ir trumpi.

Valdymas labai palengvėja, jei yra galima surinkti priklausomuosius viršininkus, duoti jiems įsakymų žodžiu ir orientuoti juos padėtyje.

250. Negavus įsakymų negalima nieko neveikti; kiekvienas viršininkas, žinodamas bendrąjį veiksmų tikslą, turi parodyti iniciatyvą.

251. Bataliono vado vieta artėjant — priekyje, o puolant — ten, iš kur geriau prižiūrėti kautynių laukas, greičiau gauti pranešimų iš kuopų vadų, siųsti jiems įsakymus ir laikyti ryšius su pulko vadu.

Komandos grupė sustoja pasislėpus arti bataliono vado.

252. Batalionai manevruoja tam tikrose atskirose zonose; bataliono dalys (šaulių ir kulkosvaidžių kuopos, tankai, lydimieji pabūklai ir netarpinio lydėjimo artilerija) dirba vienoje bendroje zonoje. Bataliono vadas turi pasirūpinti, kad artimai bendrai veiktų šitie, aprūpinti įvairia medžiagine sudėtimi, elementai.

253. Puolamąsias kautynes veda šaulių kuopos. Visi kiti bataliono elementai tik pastiprina šaulių kuopų ugnį ir dirba, kad jam padėtų. Šita uždavinių priklausomybė yra bataliono taktikos pagrindas.

254. **Kulkosvaidžių kuopa** turi būti bataliono vado sunaudota, prisitaikant prie dėsnių:

- a) ešelonuoti sunkiuosius kulkosvaidžius gilumon ir
- b) laikyti dalį jų rezerve.

255. Vartoti sunkieji kulkosvaidžiai verta visada, kai slinkimas priekin reikalingas ugnies, arba kai reikia eksplotuoti arba išlaikyti pasiekti judesio vaisiai. Pradedant pulti, sunkieji kulkosvaidžiai neutralizuoja priešininko gynimo organus. Puolant jie: a) stiprina šaulių kuopų ugnį, b) laiduoja išėties ribą, iš kurios pradama pulti, ir paeiliui užimamas ribas, c) užima atsiradusias spragas kautynių tvarkoje,

d) laiduoja tos dalies sparną, kurios kaimynas negalėjo nuslinkti priekin vienodo su ja aukštumo. Puolimui pasibaigus, jie paleidžia šaulių kuopų kautynių skyrius ir leidžia jiems pasitraukti gilumon, kad susitvarkytų ir susiorganizuotų šaulių kuopos po kautynių. Jie pastiprina paskirtas persekioti dalis.

256. Bataliono vadas duoda uždavinį ar visai kulkosvaidžių kuopai ar atskiriems jos būriams ir grupėms, o jei matys, kad reikia, tai duoda uždavinių net kai kuriems atskiriems kulkosvaidžiams. Jis nurodo taip pat uždavinius šaudymui prieš aeroplanus, kuriuos kulkosvaidžiai šauda, jei jie skraido žemiau kaip 1000 metrų.

257. Skemos kulkosvaidžių kuopai skirstyti nėra. Jei bataliono vadui regis, kad reikia suspiesti smarki ugnis į tam tikrus taikinius, tai jis paveda šaudyti visai kulkosvaidžių kuopai ar jos daliai, kuopos vadui vadovaujant. Kartais jis nutaria palaikyti kai kurias šaulių kuopas kulkosvaidžių būriais arba grupėmis, arba duoda jiems ypatingus uždavinius, skirdamas likusius su kuopos vadu rezervan.

258. Paskirtieji šaulių kuopoms palaikyti būriai arba grupės priklauso tų kuopų vadų, bet kulkosvaidžių kuopos vadas prižiūri kulkosvaidžių būrių technikos darbo taisyklingumą ir rūpinasi jų tiekimu. Reikia stengtis tam tikri kulkosvaidžių kuopos būriai ir grupės skirti visada į tas pačias kuopas.

259. Paprastai kulkosvaidžių ugnies vientas yra grupė iš dviejų kulkosvaidžių, kuri, paprastai, gauna bendrą uždavinį. Mažai turint

sunkiųjų kulkosvaidžių, teks duoti uždavinių ir atskiriems kulkosvaidžiams.

260. Sunkieji kulkosvaidžiai apsaugomi:

- a) apginkluojant kulkosvaidininkus rankinėmis granatomis,
- b) artimiausiais kautynių skyriais, kurie privalo automatingai pasiimti sau iškištų priekin kulkosvaidžių saugojimą.

261. Kulkosvaidžiai šauda ar per kautynių skyrių galvas, arba į tarpus tarp jų. Jei gilumoj jiems nėra tinkamų pozicijų, tai jie sustoja priekinių šaulių kuopų linijoje.

262. Nėra aplinkybių, kurios pateisintų kulkosvaidžių dalių neveiklumą kautynėse. Iš jų reikalaujama, kad jie būtų visada pasiruošę šaudyti, organizuotų nuolatinį kulkosvaidžių tiekimą ir turėtų stiprius ir nuolatinis ryšius su kitomis bataliono dalimis. Negaudami įsakymų, visų laipsnių kulkosvaidžių dalių viršininkai privalo pareikšti plačią iniciatyvą pasiekti bendram viršininko duotam tikslui.

263. **Lengvieji minosvaidžiai** bataliono vado vartojami tais pat principais, kaip ir sunkieji kulkosvaidžiai; tai duodami po vieną šaulių kuopoms, tai sujungiami suspiestam kai kurių taikinių šaudymui, stipriai susirišus su dalim, kurios naudai jie dirba. Jų kautynių uždaviniai turi visiškai atitikti jų pabūklų ypatybes. Kai jų negalima vartoti, tai bataliono vadas skiria juos rezervan.

264. Panašiai, kaip ir kulkosvaidžių dalys, minosvaidžiai turi palengvinti šaulių kuopų puolimą. Minosvaidininkai turi parodyti plačios iniciatyvos.

265. Šaulių ir kulkosvaidžių kuopos turi uždengti savo ugnim minosvaidžių statymą pozicijoje ir laiduoti jiems veiksmų nepavojų.

266. Bataliono vadas nurodo minosvaidžių sustatymo rajoną, taikinius, kuriuos labiausiai turi šaudyti minosvaidžiai ir reguliuoja jų šaudymą. Už pačios pozicijos ir sekimo punkto parinkimą atsako minosvaidžių vadas.

267. Būtinoji sąlyga teisingai pozicijai parinkti yra tikslus vietos ir priešininko žvalgymas. Pirmutiniam minosvaidžių sustatymui paprastai pakaks laiko žvalgymui.

268. Ypatingos reikšmės minosvaidžių šaudymui turi geras sekimas. Sekama paprastai nuo žemės.

269. Kad būtų tikrai geri sekimo punkto ryšiai su minosvaidžių pozicija, jie neturi būti pertoli nuo vienas kito. Ryšiai sudaromi telefonu, signalizacija ir pasiuntiniais.

270. Minosvaidžiai sustatomi tuo būdu, kad labiausiai šaudytų vidutinėmis distancijomis ir flankuojama ugnim. Šaudoma tolimomis distancijomis tik nepaprastuose atsitikimuose.

Minosvaidžius pastačius kuo arčiausia prie priekinių dalių, galima šaudyti artimomis distancijomis, kuriomis mažesnis išsisklaidymas; be to, galima šaudyti gilesnis ir platesnis priešininko sąstato rajonas, galint lengviau vartoti flankuojamą ugnį.

Artimo minosvaidžių sustatymo trūkumas — sunku slėpti jų poziciją, sunku tiekti ir galima gauti nuostolių nuo kreipiamos į pėstininkus ugnies. Todėl reikia stengtis nestatyti

minosvaidžių vienoje aukštumoje su ugnies ešelono kautynių skyriais.

271. Minosvaidžių ešelonavimas gilumon, vengiant juos statyti prie išsikišusių vietos punktų (atskirų trobesių, medžių grupių ir kitų), sunkina žvalgymą ir mažina nuostolius.

272. Sunkiausiai sprendžiamas reikalas minosvaidžiams minų tiekti, todėl jis reikia labai įsidėmėti. Tai minosvaidžių viršininko pareiga.

273. Pakeisti poziciją minosvaidžiai gali trumpu laiku, bet ar galės jie greit paleisti ugnį iš naujosios pozicijos, tai pareina nuo minų tiekimo organizacijos naujoje pozicijoje.

274. Atsako už ugnį, sprendžiant gautą uždavinį, minosvaidžių viršininkas; jis vadovauja ugniai savarankiškai. Vyriausias uždavinys valdant ugnį bus: savo laiku ir tiksliai žvalgyti taikinius, tvarkyti ugnį ir tikslingai leisti turimosios minos.

275. Kiekvienam atskiram atsitikimui tik iš taktikos apystovų galima spręsti, ar vartoti staigi, ar metodinga ugnis.

Kaip taisyklė, ugnis reikia pradėti įsišaudant. Įsišaudymo gali nebūti tik šaudant tikrai žinomomis distancijomis, su sąlyga, kad ir oro įtaka gali būti tikrai išskaičiuota. Šaudyti reikia gerai sekant ugnies vaisius.

276. Artėjant reikia stengtis, kuo toliausia vežti minosvaidžius arkliais ir tiktai to nebegalint daryti, toliau nešti žmonėms.

277. Puolant, minosvaidžiai turi eiti neatsilikdami nuo pėstininkų dalių, su kuriomis

drauge jie veikia. Jie turi būti kupini noro veržtis priekin, nelaukdami įsakymų. Mino-svaidžių viršininkai turi parodyti tuomet kuo daugiausia savarankiškumo ir iniciatyvos, greitai surasdami pozicijas su sekimo punktais, arti ir greitai savarankiškai paleisdami ugnį į svarbesnius taktikos atžvilgiu taikinius.

278. Bataliono vadas naudojami *kautynių tankais*, esančiais jo žinioje, iš taisyklių, nurodytų 75 str.

279. Bataliono vadas vartoja *netarpinio lydėjimo artileriją*, kaip 72 str., ir naudojami netarpinės paspirties artilerijos pagalba, kaip 71 str.

280. Bataliono vadas nuolat turi pranešti pulko vadui apie žmonių nuostolius ir kautynių medžiagos išleidimą, ko jis negali papildyti savo priemonėmis.

281. **Bataliono manevravimas.** Kai žygiuojančiam batalionui graso priešininko artilerijos ar aviacijos ugnis, jis nueina nuo kelio ir rikiuojasi manevravimo rikiuotėn, kuri dalijasi į *artėjimo rikiuotę* ir *kautynių rikiuotę*. Bataliono sugrupavimas visų pirma turi atitikti manevro idėjai.

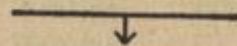
282. **Artėjimas** galimas arba prieš susisiekiant su priešininku, arba uždengiant susisiekiančioms dalims.

283. Kai nėra priekyje savos kariuomenės, priešakinis batalionas vaidina avangardo rolę ir privalo susisiekti su priešininku.

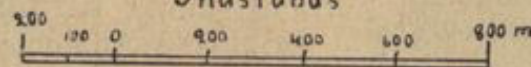
284. Artėjant pėstininkai nešauda, nes mažai tekenčia ar visai nekenčia nuo prieš-

ninko pėstininkų ugnies arba todėl, kad priekyje yra savo kariuomenės. Bet jie turi pasirūpinti išvengti nuostolių nuo priešininko artilerijos ir net sunkiųjų kulkosvaidžių, šaudančių didelėmis distancijomis.

Priešas

Maštabas

6 brėž. Batalionas artėjimo rikiuotėje (plačioje).

285. Artėjimo rikiuotė turi tiktai galimybei greičiau pereiti plotą, kuris skiria ją nuo priešininko, ir turėti drauge kuo mažiausiai nuostolių nuo priešininko ugnies. Todėl ji turi, iš vienos pusės, leisti lengvai slėptis vietoje, o iš kitos, leisti laisvai keisti kryptį ir judesio frontą.

Tos sąlygos bus patenkintos, jei kuopos išvadžiotos keliomis linijomis su plačiais tarp jų tarpekliais, ir jei kiekvienoje linijoje bus

7 brėž. Batalionas
artėjimo rikiuotėje
(gilioje).

vartojamos vorelės, išsklaidytos platumon ir gilumon. Tokia artėjimo forma garantuoja nuo per ankstyvo dalių sumišimo, laiduoja mažą matumą, palengvina susisiekti su priešininku plačiu frontu ir neatstato prieš priešininko ugnį kompaktinių kariuomenės junginių.

286. Tipingosios bataliono manevravimo rikiuotės yra šios: *plačioji, gilioji, trikampoji* ir *nuolaidų*. Be nurodytųjų rikiuotėčių galima vartoti visokios atmainos ir kombinacijos.

287. **Plačiąją rikiuotę** sudaro trys kuopos, ištiestos vienu frontu su tarpekiais 100—200 metrų, turėdamos kulkosvaidžių kuopos liekanas ir nedidelį rezervą užpakalyje, 200 — 300 metrų distancijose (6 brėž.). Bendras bataliono frontas bus

800—1200 metrų ir gilumas 700—1000 metrų. Tuomet viena kuopa skiriama krypties kuopa arba kiekviena kuopa gauna judesio kryptį. Lydimieji pabūklai seka antrojoje linijoje. Ta rikiuotė pavirsta kautynių rikiuote su trim kuopom ugnies ešlone ir vartojama tada, kai reikia užimti platus frontas ir iš karto įvesti darban kuo didžiausias lengvųjų kulkosvaidžių ir šautuvų skaičius.

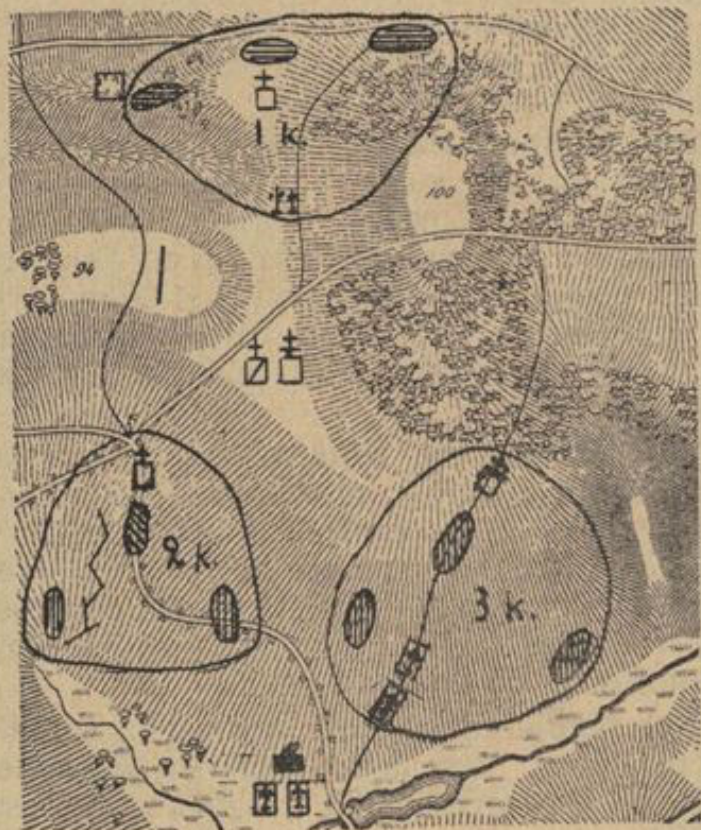
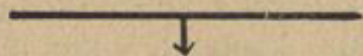
288. **Giliają rikiuotę** sudaro kuopos, ešlonuotos paskui viena kitą 200—300 metrų distancijomis (7 brėž.). Užpakalinių kuopų gilumas du kart sumažinama. Tos rikiuotės dydis: frontu 200—400 metrų, gilumon arti 1½ kilometro. Ta rikiuotė vartojama siaurame fronte ir vietoje, kuri neleidžia išsitiesti platumon.

289. **Trikampoji rikiuotė** — su viena ar dviem šaulių kuopom priekyje (8 ir 9 brėž.). Neišdalyti kuopoms sunkieji kulkosvaidžiai ir lydimieji pabūklai eina trečioje linijoje. Tai yra normalė rikiuotė neišskiose aplinkybėse. Tos rikiuotės dydis: frontu 600—800 metrų, gilumon arti 1 kilometro.

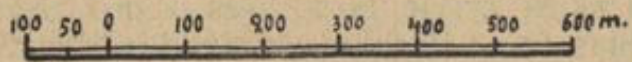
290. **Nuolaidų rikiuotė** vartojama sparninių batalionų, nes ta rikiuotė visų geriausiai laiduoja nuo priešininko mėginimų apriesti sparną.

291. Visose rikiuotėse bataliono dalys turi būti akies ryšyje tarp savęs ir pro visus tarpeklius turi būti galima šaudyti kryžiška ugnim. Manevruojančiojo bataliono frontas, sparnai ir užpakalis turi būti uždengti kautynių patruliais.

Priešas.

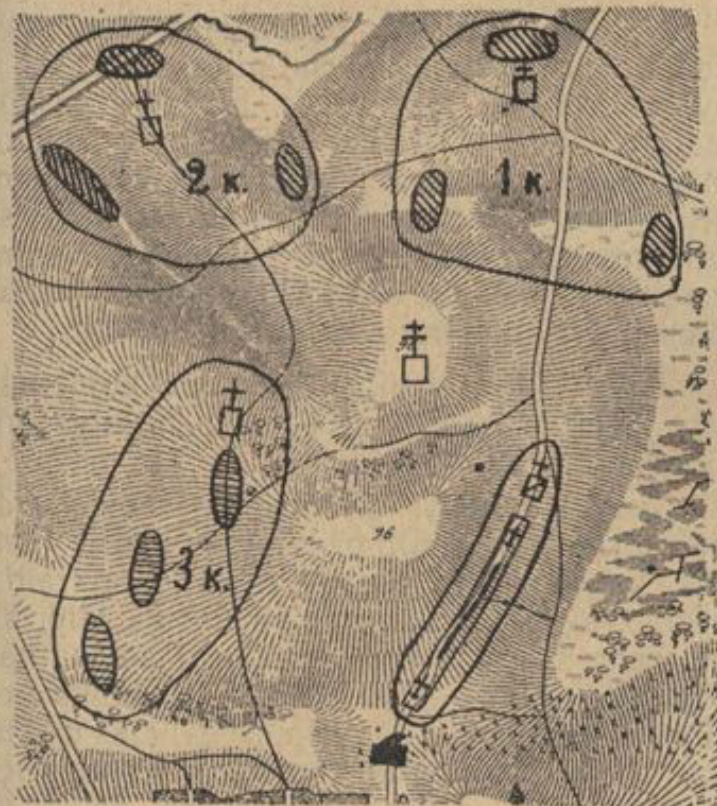

Maštabas

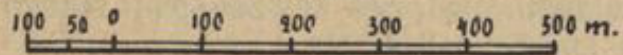

8 brėž. Trikampoji bataliono artėjimo rikiuotė.

Priešas.

Maštabas

9 brėž. Trikampoji bataliono artėjimo rikiuotė.

292. Slinkdamas batalionas keičia savo rikiuotę, kad prisitaikintų prie vietos ir tuo būdu sumažėtų matomumas ir nuostoliai. Kuomet gi esti metas rikiuotis kautynių rikiuotėn, tai jis pradeda artinti savo dalis, kad galėtų organizuoti tikrąjį puolimo ruožo apšaudymą.

293. Jei artėjama uždengiant kitai savo daliai, kuri susisieki su priešininku, tai išnyksta reikalas pažinti ir pridengti paskirtą judesio zoną. Tuomet parenkama rikiuotė mažiausiai matoma ir geriausiai pritaikinama prie vietos. Tačiau kuopos turi iš karto sustoti tokioje padėtyje, kad paskui puolant neberekėtų sudėtinių evoliucijų ugnyje. Tai bus siaurų iš fronto būrių rikiuočių derinys.

294. Toliau slenkama bus jau kombinuojant judesį ir ugnį, kurios jėgą nustatys priešininko priešinimosi laipsnis.

Avangardo dalys turi priekyje nedidelių dalių, kurios veikia toli priešininko pusėje (aviacija, kavalerija) ir tuojuo prieš save (raitį ir pėsti žvalgai) ir užima platų frontą taip, kad nė viena svarbi kryptis (punktas) neliktų neišžvalgyta. Šitos dalys pirmos ir iššauks priešininko pėstininkų ugnį. Labai galimas daiktas, kad tai bus toli iškištų priekinių silpnų priešininko pajėgų ugnis. Avangardo dalys turi tuojuo jas atakuoti. Kautynės, kurios čia įvyks, bus rekognoskuojamosios ir turės tikslą pralaužti šitą priekinę uždangą ir surasti tikrojo pasipriešinimo frontą.

Visos pastangos turi būti nukreiptos į slinkimą priekin, pralendant tarp priekinių priešininko dalių, ir, nesiduodant apgauti pirmojo

pasipriešinimo jėgai, prislinkti arčiau prie tikrojo priešininko pasipriešinimo fronto; nereikia sustoti, kol visos priegios bus blokuotos gera priešininko ugnimi. Galų gale avangardas prieis prie vyriausiųjų priešininko jėgų ar jo avangardo pasipriešinimo fronto. Tada jis turi įtvirtinti paimtąją ribą, kuri ir bus išėitės riba ateinančios iš užpakalio kariuomenės puolimui; kariuomenė susirikiuos *kautynių rikiuotėn*.

295. **Ugnis.** Kad galėtų gauti ugnies viršų pačioje jos pradžioje, bataliono vadas dažnai iš karto sumažins bataliono gilumą ir paleis darban dalį sunkiųjų kulkosvaidžių.

296. Bataliono vado ugnies valdymas apreižiamas: kautynių uždavinių davimu kuopoms, sunkiesiems kulkosvaidžiams (nepaskirtiems į kuopas), lydimesiems pabūklams ir netarpinio lydėjimo artilerijai.

297. **Puolimas** prasideda nuo to momento, kada batalionas įeina į priešininko pėstininkų ugnies sferą ir kada prisireikia patiems paleisti ugnis.

Pasiremdamas savo žvalgymu ir gautaisiais pranešimais, bataliono vadas turi nuspręsti, kur suduoti vyriausias smūgis ir kuriomis pajėgomis.

298. Kaip savo sprendimo vaisių, bataliono vadas duoda įsakymus jo priklausomiesiems viršininkams, pakeisdamas jais, jei reikia, pirmiau duotus įsakymus. Tikslai, kuriuos jis tuomet stato, bus: tam tikrų ribų ar punktų pasiekimas ir prieš pasipriešinimo įveikimas ugnimi ir judesiu. Artilerijos, sunkiųjų kulko-

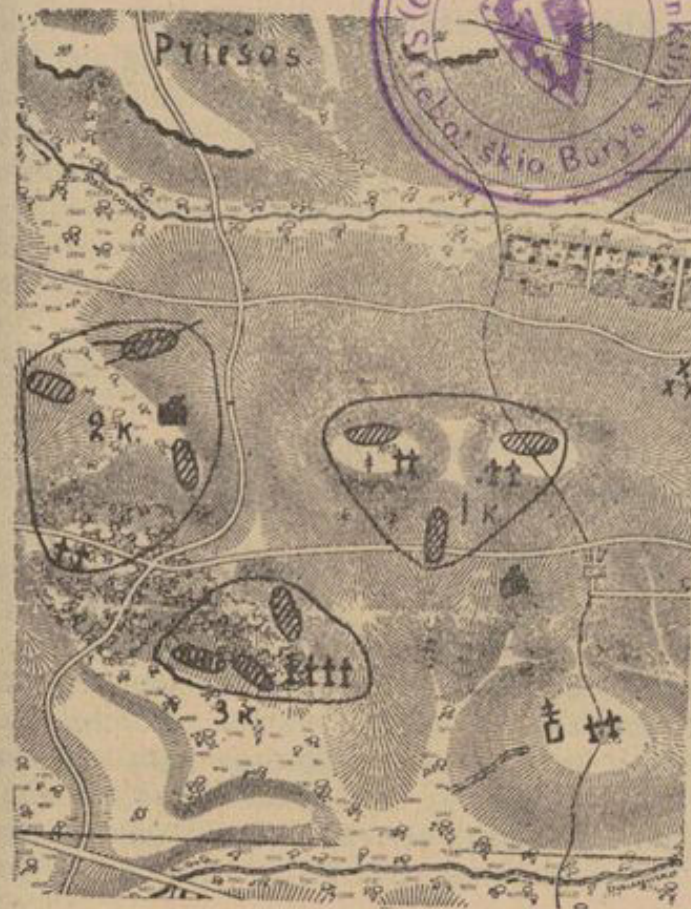
svaidžių ir lydimųjų pabūklų pagalba turi pasirodyti pastangose nuslopinti tuos priešininko fronto barus, kurie neduoda puolimo išplėsti.

299. Išėities riboje bataliono vadas sustato paprastai dvi kuopas, palikdamas vieną rezervę. Sunkiųjų kulkosvaidžių būriai ir grupės ir lydimieji pabūklai puola su pirmąja ar antrąja bataliono linija arba paskui antrąją liniją, žiūrint, kokia taktikos užduotis. Rezervo kuopa puls tai paskui bataliono vidurį, tai paskui vieną sparną, žiūrint prieigų ir taktikos uždavinio (sparno laidavimas, grupavimas prieš silpnąją vietą ir t. t.). (10 brėž.).

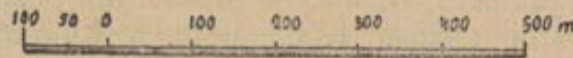
Paprastas bataliono puolimo frontas prieš sustiprintą apkasais lauko poziciją bus nuo 300 ligi 400 metrų; jis gali būti padidintas ligi 700 metrų prieš mažai įtvirtintą ar visai neįtvirtintą poziciją. Distancija tarp kuopų ir batalionų rezervų ešelonų siekia nuo 100 ligi 300 metrų. Jei puolimo frontas siauras, jei vieta lygi ir atvira, arba jei pasipriešinimas nežymus, tai pirmojon bataliono linijon gali būti paskirta ir viena kuopa.

300. Bataliono vadas privalo gerai žinoti kautynių eigą, pats sekdamas ir per ryšių žmones, kuriuos jis siunčia į pavestas jam dalis. Jis kuo dažniausiai praneša pulko vadui ir gretimiems batalionams pasiektus vaisius ir gautas žinias apie priešininką. Jo rezervai, sunkieji kulkosvaidžiai ir lydimieji pabūklai turi būti pasiruošę su pirmuoju įsakymu ir net be įsakymo veikti gresiamoje vietoje.

301. Puolant iš išėities ribos, bataliono vadas energingai plečia slinkimą priekin; ypač

Mastabas.

10 brėž. Bataliono trikampoji kautynių rikiuotė.

pradedant lauko artilerijai važiuoti į antrą poziciją, bataliono vadas parodo iniciatyvos, kombinuodamas ugnį ir judesį. Tuomet kulkosvaidžiai ir lydimieji pabūklai suspiečia savo ugnį

į kai kuriuos priešininko pasipriešinimo punktus, kuri įgyja tikrojo ugnies parengimo pobūdžio. Pridengti ta ugnim kautynių skyriai naudojami visomis mažiausiomis vietos raukšlėmis, slinkdami priekin arba laimėdami priešininko sparnus. Jei sparnai apriesti negalima, tai tenka atakuoti frontas. Kulkosvaidžiai ir pabūklai nutyla, atidarydami kelią puolantiems pėstininkams.

302. Kiekviena sulaikyta puolant dalis privalo apsikasti.

303. Šaudoma į visus punktus, kur buvo pastebėtas priešininkas, arba galima spėti, kad jis yra.

304. Jei batalionas slenka laimingai, bet gretimasis batalionas sulaikytas priešininko ugnim ir negali slinkti, tai, laiduodamas savo sparną, bataliono vadas turi nukreipti esančių rezerve sunkiųjų kulkosvaidžių, lydimųjų pabūklų ir priskirtosios artilerijos ugnį prieš sulaikančias kaimyną priešininko dalis. Tuomet tolydžio slenkant geriausiai išvaduojamas kaimynas iš sunkios padėties.

305. Kada batalionas kai kurį laiką nepalaikomas artilerijos, ypatingos reikšmės gauna priskirtų prie bataliono sunkiųjų pėstininkų priemonių darbas. Kad galėtų be kliūčių dirbti savo darbą, jie turi sustoti tokiose vietose, kad nebūtų sunaikinti. Tik tuomet, kai pėstininkai esti kritingoje padėtyje, sunkieji kulkosvaidžiai ir lydimieji pabūklai turi nesvyruodami užimti ir atviras pozicijas. Pėstininkų pareiga yra uždengti juos savo ugnim, jiems keičiant poziciją.

306. Išplėsdamas visų savo priemonių manevrą, batalionas turi griežtai pranešti ugnim ir sujunginti priešininko dvasią ir kūną, ypač bataliono vado parinktame atakai bare. Čia, reikalui esant, bataliono vadas įveda į kautynes nesunaudotas bataliono rezervo ešelono dalis ir sunkiąsias pėstininkų priemones, ligi tol buvusias rezerve. Tuo būdu, įliejamos jėgos iš užpakalio priekin, kas turi palaikyti ugnies ešelono galėjimą slinkti priekin ir laiduoti jam ugnies viršų.

307. Suvartojęs visą savo rezervą, bataliono vadas privalo kreiptis į pulko vadą, prašydamas duoti jam rezervui naują dalį. Jei visi rezervai išleisti, bataliono vadas turi pasirūpinti jį sudaryti, išvesdamas dalį jėgų rezervan.

308. **Ataka.** Kai bataliono vadas įsitikina, kad priešininkas sujungintas ugnim, tai jis įsako atakuoti. Ataka gali prasidėti ir atskirų viršininkų iniciatyva; tuomet bataliono vadas privalo tuojau paremti ataką, įvesdamas savo rezervą svarbiausia kryptim. Jei priešininkas neįveiktas ugnies, tai tat prives prie durtuvų kautynių.

309. Atakoje ypač žymiai pasirodo reikšmė gerų ryšių su artilerija, kuri turi savo ugnim nuslopinti priešininko pėstininkų ugnį ir sudaryti paslankią užtveriamąją ugnį atakuojančiųjų savo pėstininkų priekyje. Pagaliau, artilerija, drauge su sunkiaisiais kulkosvaidžiais, turi neleisti prieti priešininko rezervams prie atakuojamojo baro. Tikresniems ryšiams su artilerija ir sunkiosiomis pėstininkų priemonėmis turi būti vartojama signalizacija.

310. Jei ataka nepasisektų, tai pakartojama sustiprinus ugnį ir manevravimą prieš veiksmų tikslo sparnus.

311. Kadangi šių dienų kautynės eina iš gilumos, tai, paėmus pirmąjį puolimo tikslą, priešas dar neįveiktas. Pulti reikia toliau.

312. Išsiplėtus puolimui priešininko sąstato gilumon, pėstininkai vis mažiau ir mažiau begali laukti, kad savo laiku padėtų artilerija; jie turi pasitikėti tada, labiausiai, savo pačių jėgomis. Batalionų vadų iniciatyva ir jų mokėjimas vartoti visas pėstininkų ugnies priemones vaidina tuomet pirmutinę rolę. Tada pulti reikia greitai, griežtai ir nenustojant.

313. **Paimto ploto laidavimas.** Kai priešininko pozicija esti paimta, ji rezervų ešelonais nuvaloma nuo priešo ir organizuojama, kaip atsparos punktas kitam puolimui. Ugnies ešelonas tuomet ir toliau susisiečia su priešininku paskirta kryptim.

314. **Pasisekimo išplėtimas.** Kai esti pasiektas paskutinis puolimo tikslas ir priešininkas sumuštas ar atsitraukia, tai reikia organizuoti *laimėjimo išplėtimą*. Tai pasireišk naujų puolamųjų kautynių formoje, jei priešininkas trauksis tvarkoje, sustodamas sekamosiose ribose, arba jį persekiojant, jei jis dezorganizotas.

315. **Kautynių paliaubos.** Šių dienų kautynės tęsiasi kartais kelias dienas. Naktis paprastai sustabdo kautynes. Tada eilinis uždavinys bus laiduoti frontą nuo nuotykių. Labiausiai išsikišusieji kautynių skyriai virsta kautynių patruliais, o ugnies ešelonas apsikasa ir

organizuoja užtveriamąją ugnį; priekini siunčiami žvalgai ir statomi slapukai. Kariuomenei reikia duoti poilsio, kad ji galėtų vėl kautis auštant.

316. **Bataliono rezervų vartojimas.** Puolimo pradžioje bataliono vadas paprastai palieka savo žinioje ne mažiau kaip vieną šaulių kuopą, vieną ar du sunkiųjų kulkosvaidžių būrius ir lydimošius pabūklus.

Kol rezervai nedalyvauja kautynėse, jie turi laiduoti ugnies ešelonu sparnus, ypač, kada batalionas esti priekyje arba kai jis atskirtas nuo gretimųjų dalių dideliais tarpekiais.

317. Leidžiant rezervus reikia atsiminti, kad didelis kariuomenės susispietimas kuopų rezervų ešelone duoda dažniausiai nereikalingų nuostolių; geriau naudotis rezervais manevravimui sparnuose, labiausiai, kontratakai prieš puolantį priešininką.

318. Bendra rezervų vartojimo idėja kautynių laimėjimui pasiekti—vartoti jie ten, *kur priešininkas silpnėsnis ir pasiduoda*. Leidžiant rezervą reikia išžvalgyti ir įvertinti vietą, kad galima būtų išrinkti patogesnė prieiga rezervui slinkti.

319. **Antrosios ir trečiosios linijos batalionai (pulko rezervų ešelonas).** Tie batalionai slenka stipriai susirišę tarpusavy ir su pirmosios linijos batalionais. Jie rikiuojasi rikiuotėn, nurodyton artėjimui, ir uždengiant savo kariuomenei.

320. Batalionų vadai, būdami savo batalionų priekyje įdėmiai seka kautynių eigą; jie prižiūri sparnus ir fronto protarpus. Reika-

lui atsitikus, jie greitai ir energingai veda savo batalionus į kautynes.

321. Tie batalionai gali būti vartojami arba priekyje esantiems batalionams palaikyti arba laiduoti ir išplėsti veiksmams sparne.

322. Persekiodami priešą, pulko rezervų ešelono batalionai turi smarkiai plėstis platumon ir gilumon.

323. **Tiekimas.** Bataliono vadas vadovaujasi bendraisiais principais, išdėstytais 244 ir 245 str.

Jis nurodo vietas kovos medžiagai sutelkti. Tuomet, kai ta medžiaga negali būti pristatoma tiesiai į dalis, bataliono vadas organizuoja jos pristatymą žmonėmis.

324. **Evakuacija.** Bataliono vadas turi žiūrėti, kad lengvai sužeistieji patys eitų į tvartomuosius punktus su savo ginklais, kuriuos jie ten atiduoda. Sunkiai sužeistuosius turi išnešti kuopų sanitarai; atitraukti tam rikiuotės kareiviai galima tik nepaprastais atvejais, kai sužeistiems gresia nelaisvė. Kautynių laimėjimas yra geriausia priemonė sužeistųjų evakuacijai laiduoti.

325. **Belaisviai.** Belaisviams reikia įsakyti padėti ginklus, apžiūrėti, kad neturėtų jie paslėptų ginklų; paskui evakuoti į artimiausią aukštesnįjį štabą su palydovais. Kiekvienai 10—15 belaisvių skiriamas 1 kareivis iš bataliono rezervų ešelono. Karininkai belaisviai laikomi ir evakuojami atskirai. Reikia iš karto jie izoliuoti nuo savo kareivių. Reikia griežtai žiūrėti, kad belaisviai nenaikintų turimųjų popierių, užrašų knygelių, korespondencijos ir

kita, o taipgi, kad niekas nepasiliktų nieko iš atimtojo iš belaisvių susirašinėjimo sau „atminčiai“.

VI. SKILTIS.

Pulko kautynės.

326. Pulko kautynės susideda iš savarankiškų įeinančių jo sudėtin batalionų kautynių. Aprūpintas dabarties technikos priemonėmis pulkas visai savarankiškai gali ilgai kautis.

327. P. V. vadovauja kautynių darbui pulke. Jis:

- 1) persiima uždaviniu, kuris duotas išspręsti pulkui,
- 2) sumano jo manevrą,
- 3) duoda įsakymą pulti,
- 4) daro visus prirengimus slaptai, kad pasiektų netikėtumo,
- 5) paskirsto valdiniams uždavinius ir duoda jiems reikalingų priemonių,
- 6) apsaugo savo pulką nuo netikėtumų sparnuose ir iš fronto,
- 7) žiūri teisingo ryšių veikimo,
- 8) laiko rezervą ir, jeigu jis išleistas, stengiasi vėl jį sudaryti,
- 9) tuojau eksplotuoja pulko pasisekimus,
- 10) rūpinasi laikyti nuolatinį kontaktą su priešu.

328. Pulko vado vieta — prie atsakomiausiųjų pulko dalių ir arti tos vietos, iš kur gerai matoji pulko kautynių lauką (komanduojamasis punktas).

Visų geriausia, jeigu komanduojamasis punktas yra arti įsakymų ir pranešimų siuntinėjimo ašies ir netoli pulko rezervo.

Pulkui pasistūmėjus, kada pulko vadas turi perkelti savo komanduojamąjį punktą, tai pirmajame savo punkte jis palieka žmogų, kuris siunčia gaunamus pranešimus į naująjį punktą.

329. Pirmutiniam pulko išskirstymui pulko vadas duoda raštu įsakymą ar paliepiamą, ir tik tuomet, kai nėra tam laiko, įsako žodžiu; bet, kai tik galima, įsakymas vis dėlto reikia parašyti ir išsiųsti.

Pagrindiniai daviniai įsakymui turi būti: uždavinys pulkui, paskirtojo pulkui fronto platumas, manevro idėja ir žinios apie priešininką ir savo gretimąsias dalis.

330. Įsakyme turi būti:

- a) žinios apie priešininką,
- b) žinios apie savas gretimąsias dalis,
- c) uždavinys divizijai ir pulkui,
- č) pulko vado sprendimas,
- d) atskiri uždaviniai pulko dalims, nurodant kiekvienam batalionui jo puolimo zoną (barą),
- e) priemonės žvalgyti,
- g) priemonės ryšiams laiduoti,
- i) sparnų apsauga,
- k) šovinių papildymas,
- l) tvarstomųjų punktų vieta,
- m) gurguolės vieta,
- n) komanduojamasis pulko vado punktas,
- o) pulko vado pavaduotojai.

331. Valdymas labai palengvėja, kai galima surinkti priklausomieji viršininkai ir jie patys orientuoti.

332. Pulko vadas turi visada atsiminti manevro idėją, kuri turi būti pranešta aiškioje formoje batalionų vadams, kad jie galėtų parodyti iniciatyvą.

Manevras paruošiamas skirstant frontu ir gilumon puolančiąsias dalis, žiūrint pastangos, kurios iš jų manoma reikalauti.

333. Davęs įsakymą, pulko vadas turi kontroliuoti jo pildymą ir, prisireikus, duoti vadovaujamųjų nurodymų, kad visų priklausančiųjų jo dalių tarpusavio veikimas būtų pilnas.

334. **Artėjimas** eina iš taisyklių, nurodytų batalionams ir kuopoms. Jei artėjant priešininko pusėje kitų dalių nėra, tai paprastai vienas batalionas iškišamas avangardan, kiti du puola greta ar vienas paskui kitą.

Jei artėjama uždengiant kitoms dalims, tai pulkas eina paprastai *trikampojoje rikiuotėje*, turėdamas pirmojoje linijoje du batalionu, o vieną antrojoje, arba *giliojoje rikiuotėje*, turėdamas visus tris batalionus paskui vienas kitą, arba *plačiojoje rikiuotėje*, turėdamas visus tris batalionus viename fronte; jeigu pulkas puola divizijos sparne, tai gali būti ir *nuolaidų rikiuotė*. Pulko artėjimo rikiuotės dydis vidutinėse sąlygose: platumas $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ kil., gilumas $1\frac{1}{2}$ —2 kil.

335. **Puolimas** prasidės, kai pulkas įeis priešininko pėstininkų ugnies sferon. Pulko vadas turi manevru laiduoti kuo greičiausiai ir

be žymių nuostolių pasiekimą vyriausiųjų priešininko pajėgų, kad jas sumuštų.

336. Pulko vadas suranda priešininko barą, kur yra mažesnis pasipriešinimas. Čia jis suduoda vyriausįjį smūgį, slėpdamas mažesnes pastangas prieš stipresnius priešo barus tikrąja artilerijos ir pėstininkų ugnim. Jis turi vengti sudėtingų, sunkiai įvykdomų ugnyje judesių. Jeigu kartais savo uždavinio pasisėkimui prireiktų truputį išeiti iš paskirtosios pulkui zonos, pulko vadas neturi dėl to sustoti, bet turi pasirūpinti nesuvaržyti kaimyno ir laiduoti visą paskirtą pulkui barą.

337. Pulko vadas nustato stiprius ryšius su netarpinės pasparties artilerija, kad galėtų jai pranešti apie savo padėtį ir reikalingą paspirį. Jis duoda uždavinį netarpinio lydėjimo artilerijai arba skirsto ją batalionams. Pagaliau, jis stengiasi susirišti su sunkiąja artilerija, šaudančia per jo galvą, kad galėtų prašyti jos padėti ir nurodyti, kur krinta šoviniai.

338. Pulko vadas turi visada laikyti savo rankose rezervą, kad jį įtrauktų darban patogiose sąlygose arba kritingoje minutėje. Tik turėdamas rezervą jis gali turėti įtakos kautynių eigai.

339. Rezervai laiduoja:

- a) pastovaus įtempimo ir ilgų kautynių galimybę, stiprindami ugnies ešeloną,
- b) klaidų atitaisymą judesio kryptyje, užpildydami pasidariusias spragas,
- c) manevro atstatymą norima prasme, jei jis plečiasi netaip, kaip nustatyta plane,

č) ugnies ešelonų dalių tikrumą, kad jos laiduotos, kuris leis visai atsiduoti savo uždavinio atlikimui,

d) pasisėkimo eksplotavimo intensingumą,

e) nuo netikėtumų.

Paslėpti nuo demoralizuojančios kautynių įtakos rezervai yra geriausias ir galingas viršininkų ginklas. Vadovaujančiam kautynėms viršininkui baisiausias priešas visada yra priešininko rezervai.

340. Pulko manevravimo rikiuotė susideda iš batalionų manevravimo rikiuočių, ešelonuotų frontu ir gilumon. Manevravimo rikiuotės dydis vidutinėse sąlygose: frontu 1—2 kil. ir gilumon 1—1½ kil. Puolant sustiprintą lauko apkasais poziciją, frontas trumpinamas ligi 1—1½ kil.

341. **Ataka** daroma pagrindais, nurodytais batalionui.

342. **Paimtasis plotas laiduojamas** pagrindais, nurodytais batalionui.

343. **Pasisėkimo išplėtimas.** Apgalėjimas duoda stambių vaisių tik persekiojant, kas reikia daryti tolydžio ir energingai, ir tai vadinama *pasisėkimo išplėtimu*. Kadangi priešininkas paprastai naudojasi naktim atsitraukti, tai todėl tuomet reikia būti ypač įdėmiam: reikia turėti tam tyčia paskirtų apsaugos dalių (kautynių patrulių), kurios spalvotais ženklais ar kitu būdu turi perspėti, kad priešas traukiasi. Gavęs žinių, kad priešininkas pradeda trauktis, pulkas turi tuojau imti persekioti, stengdamasis apriesti jo sparnus.

344. **Tiekimas.** Kautynių operacijų pasisekimas stipriai surištas su šovinių tiekimo organizavimu ir labai pareina nuo jo. Pulko vado pareiga yra rūpintis, kad tolydžio pulkui būtų tiekiama šovinių: jis turi per priklausančius jam asmenis organizuoti šovinių, granatų, minų, raketų ir k. atvežimą ir paskirstymą.

345. Žmonių maitinimo reikalus kautynių operacijose reikalauja teisingo išsprendimo. Net narsios, bet nepavalgydintos dalys dažnai nustoja gabumo kautis. Ten, kur dėl apystovų žygio virtuvės negali būti pritrauktos prie kariuomenės, organizuojamas valgio atnešimas žmonėmis iš virtuvių, arba dalijama konservai ir duona.

346. Nepaprastais atvejais, kai maisto negalima pristatyti, leidžiama, pulko vadui sutikus, paimti neliečiamasis kuprinių atsargos daiktus. Kai kariuomenės sustojimo vietoje nėra geriamojo vandens, reikia organizuoti jo pristatymą.

347. Puolant gurguolė, neišimant ir žygio virtuvių, negali lydėti kuopas; ji grupėja artimiausiame užpakalyje. Sustabdžius kautynes, dažniausiai naktį, žygio virtuvės ir kiti reikalingieji vežimai reikia tuojau pritraukti kuo arčiausia prie kuopų.

VII SKILTIS.

Divizijos kautynės.

348. Divizijos kautynės yra visų kariuomenės rūšių kautynės; todėl jų smulkusis išdėstymas priklauso lauko statutui. Čia gi duo-

dama keletas vadovaujamųjų nurodymų, reikalingų smulkesniųjų pėstininkų dalių kautynių dėstymo pilnumui.

349. Divizijos kautynėms vadovauja divizijos vadas. Žiūrėdamas uždavinio ir apystovų, jis daro sprendimą ir griežtai jį vykdo gyveniman. Savo sprendimui išplėsti, jis duoda atskirų uždavinių priklausančioms jam dalims. Kiekvienam pulkui (kautynių barui) turi būti nurodyta jo veikimo zona, nurodytos skiriamosios linijos tarp pulkų ir kai kada atiduota pulkams dalis artilerijos, tankų, inžinerijos kariuomenės ir k.

Skirdamas pulkams (kautynių barams) uždavinius ir veiksmų zonas, divizijos vadas vadovaujasi jo išrinktuoju puolimo frontu, manevro idėja ir žiniomis apie priešininką. Nertarpinės paspirties artilerijos grupės viršininkui reikia duoti tam tikri uždaviniai, kurie turi būti pranešti kautynių baro viršininkų žiniai. Divizijos vadas nurodo vietą ir artimiausią uždavinį savo rezervui, pranešdama tai kautynių barų viršininkų žiniai.

350. Pėstininkų pulkai puldami gali būti:

- a) visi trys greta (plačioji rikiuotė),
- b) ištiesti paskui vienas kitą (gilioji rikiuotė),
- c) du pirmojoje linijoje ir vienas rezerve ar atvirksčiai (trikampoji rikiuotė).

Pirmasis atvejis laiduoja visų trijų pulkų ugnies priemonių sutelkimą vienu metu ir todėl tinka galingajam puolimui. Jo nepatogumas — rinktinis rezervas iš įvairių pulkų.

Antrasis atvejis tinka siaurajam puolimo frontui arba reikalui iš labai tolimos distancijos pradėti eiti prie puolimo rajono.

Trečiasis atvejis — tarpinis, jis palieka komandavimo žinioje vienodą rezervą, vadovaujamą savo pulko vado.

Skirstant frontą tarp pirmosios linijos pulkų, siauresnysis frontas skiriamas pulkui, kuriam tenka svarbesnis uždavinys. Tai daroma ne tam, kad pulko vadas galėtų patankinti savo frontą, bet tam, kad jis labiau galėtų ešelonuoti gilumon ir sudaryti stipresnius rezervus.

351. Divizijos vadas puolamosiose kautynėse turi būti pakankamai arti ugnies ešlono, kad greitai gautų žinių apie visa, kas įvyksta, bet kartu turi būti pakankamai toli, kad išvengtų pavojaus, nepasisekus vienoje vietoje. Jo vieta kautynėse turi leisti jam greitai ir nepavojingai susisiekti su netarpinės paspirties artilerijos grupės viršininku ir pulkų vadais.

VIII SKILTIS.

Ypatingi atsitikimai puolamosiose kautynėse.

A. Kautynės vartojant lengvuosius tankus.

352. Tankai yra padedamosios pėstininkų priemonės. Jie vartojami tada, kai priešininko priešinimasis neįveiktas, kai pėstininkai tebegali pulti ir kai apystovos patogios jiems veikti.

353. Pėstininkams skiriami *lengvieji tankai*, kurių paskirtis — skinti pėstininkams kelią,

ardant pasingąsias kliūtis (vielų tvorą, apkasus) ir *įveikti aktingąjį pasipriešinimą*, kurį sudaro kariuomenė su visomis jos priemonėmis.

Plačiausiai vartojamasis lengvųjų tankų tipas turi šių davinių: svoris 6,5 tonos, ginklai — viena 37 m.m. patranka ar vienas sunkusis kulkosvaidis, judesio greitis nuo 1 iki 5 kilometrų per valandą, įveikia 35° statumas, ardo vielų tvorą ir apkasus, griaua sienelės 40 cm. storumo, pereina griovius 1,8 metrų platumo, pereina vandenį 70 cm. gilumo. Blogame ore tie daviniai žymiai menkėja.

Labai išraižyta del didžiojo kalibro artilerijos šaudymo arba išraižyta giliomis ir plačiomis tranšėjomis vieta sudaro lengviesiems tankams neįveikiamas kliūtis.

Degamąja medžiaga lengvieji tankai aprūpinti 8 valandoms darbo.

Jie nebijo šautuvų paprastosios kulipkos ir lauko artilerijos sviedinių skeveldrų.

Lengvieji tankai niekad nevartojami po vieną, o visada būriais iš 5 mašinų (3 pabūklų ir 2 kulkosvaidžių). Tai yra kautynių vienetas.

354. Lengvųjų tankų savybės daro juos nepakeičiamu padedamuoju pėstininkų ginklu, kuris veikia kuo geriausiai, jei vartojamas masėje, sąryšyje su operacija, kurią daro narsūs ir paruošti pėstininkai.

355. Tankai paskirti taikiniams šaudyti tiesiu taikymu iš kuo arčiausių atstumų. Jie negali įsigalėti paimtame plote ir jį išlaikyti, ir reikalingi tiesioginės pėstininkų paspirties.

Jiems reikia taip pat ir artilerijos pagalbos, kad užgesytų priešininko kulkosvaidžių, šautuvų, artilerijos pabūklų ir ypač prieštankinių pabūklų ugnį: lengvųjų minosvaidžių ir 37 m. patrankų. Jiems reikia, kad padėtų pėstininkai žvalgydami ir sekdami, nes tam patys nelabai tinka, ir statydami perėjimus per neįveikiamas jiems kliūtis. Apskritai lengvieji tankai negali savarankiškai kautis, bet yra labai brangi pėstininkų paspirtis, stiprinanti jų ugnies smarkumą ir galėjimą slinkti.

356. Tankų rolė prasideda tuomet, kai pėstininkai prieina per atakos distanciją. Ji baigiasi paprastai paėmus zoną, kurioje buvo priešininko lengvoji artilerija.

357. Prieš pradėdant darbą ir pabaigus, tankai reikia paslėpti, nes kitaip jie gali žūti, nesuteikdami patys naudos.

358. Kautynėse tankams dirbant, pėstininkai eina tarp jų, tuojau eksplotuoja tankų padarytus suardymus, rodo tankams naujų ardymo tikslų ir padeda jiems žvalgydami ir darydami perėjimus.

359. Jei tankai nueis pirma pėstininkų, kurie nebegali eiti paskui juos arba negali trumpu laiku sutvirtinti tankų paimtą rajoną, tai jie eina į tikrą pražūtį. Tos veiksmų sąlygos reikalauja kuo stipriausių ryšių tarp pėstininkų ir lengvųjų tankų nuo pat pirmųjų kautynių žingsnių; jie pasiekiami skirstant tankus tarp pėstininkų dalių ligi bataliono imamai, kurių vadų komanduojami tankai ir kaunasi.

360. Turėdami prie savęs tankų, pėstininkai turi neužmiršti šių principų:

- a) tankų įvedimas į kautynes ne savo laiku paralyzuoja jų veikimą, nenaudingai ir per anksti juos suardo ir daro jų įėjimą į kautynes ar per ankstyvą ar per vėlyvą;
- b) pėstininkų dalys turi pulti su stipriu noru kovoti, nepasitikėdamos vien tik tankais;
- c) jei tankai nustoja kovoje ar pasitraukia tai tat neduoda teisės pėstininkams sustoti, stabdyti kautynes ar pasitraukti.

361. Jei nebuvo artilerijos parengimo, tai tankai pradeda eiti iš išeities ribos truputį anksčiau prieš puolimo pradžią ir eina pirma pėstininkų. Tankai gali eiti dengiant dūmų uždangai. Jei išeities pozicijos esti labai arti priešininko, arba jei atakuojama auštant, tai atakos staigumui padidinti nereikia artilerijos ugnies. Tuomet, nežiūrint motorų užimo (girdimo už 400 metrų), priešininkas nevisada spės pasirengti.

362. Jei puolimas parengiamas artilerijos ugnimi, tai tankai pradeda eiti iš išeities ribos kartu su pėstininkais, stengdamies paskui truputį juos pralenkti.

363. Jei nuspręsta tankų nevartoti leidžiant kartu su pėstininkais, tai jie eina užpakalyje, taikindamies prie vietos ir būdami visada pasirošę pradėti kautis, kai tik bus įsakyta. Tam tankai turi nenustoti ryšių su pėstininkais.

B. Kautynės artilerijai nepalaikant.

364. Pėstininkai, turėdami šių dienų ginklus, gerai sutvarkius šovinių atsargos papildymą, gali, jei nevisai sunaikinti, tai bent neutralizuoti neapsikasusio priešininko ugnį mažame ar vidutiniame atstume. Bet taip kautis, turint aprėžtą skaičių šovinių sunkiame kautynių bare arba kai karių prislėgtas ūpas, esti labai pavojinga.

365. Tai atsimenant, pėstininkai, kurie neturi artilerijos, reikia aprūpinti dideliu skaičium automatinių ginklų; reikia aprūpinti ginklais, kurių veiksmas nors kiek atstotų artileriją, kaip antai: minosvaidžiais, sunkiaisiais kulkosvaidžiais ir šautuvo granatomis.

366. Tuomet reikia paleisti smarki ugnis iš kulkosvaidžių, suspiečiant ją į svarbiausius punktus. Sunkieji kulkosvaidžiai ugnies ešelonė vykdo paskirtąjį uždavinį: daro ugnies parengimą ir palaiko savo ugnim pėstininkų puolimą. Reikia sunaudoti didžiausias skaičius kulkosvaidžių, paliekant tik nedidelį rezervą. Kulkosvaidžių rezervas puolant traukiasi pirmyn prie savo bataliono ir paleidžia ugnį iš aukštos vietos, esančios nuolaidu užpakalyje, į tolimus taikinius.

367. Lengvieji kulkosvaidžiai gali būti ešelonuoti, kad paleistų reikalui ištikus suspiestą ugnį. Jie netarpinai palaiko ugnim savo dalių puolimą, suspiesdami ją per 500—600 metrų pirmiau prieš puolančius pėstininkus. Jie slenka priekin ešelonais, užima patogias pozicijas ir paskui vėl paleidžia ugnį.

368. Rankinių granatų svaidytojai gali būti renkami prie būrio ar kuopos vado, kad organizuotų užtveriamąją ugnį arba suspiestą ugnį į svarbiuosius punktus. Tuomet rankinių granatų svaidytojų grupės slenka priekin ešelonais arba plačiais šuoliais.

C. Patrulių veiksmai.

369. Patruliais vadinamos iškištosios priekin nedidelės dalys, kad *saugotų, sektų ar žvalgytų*. Patrulių jėga nuo 2 žmonių ligi vieno kautynių skyriaus. Patruliai, kuriems duodami tam tikri uždaviniai žvalgyti, vadinami *žvalgomaisiais*. Patruliai vieno skyriaus stiprumo, labiau iškišti priekin ir susisiekią su priešininku (pavyzdžiui, sustabdžius kautynes) vadinami *kautynių* patruliais.

370. Kautynių patruliai gali grįžti atgal tik paliepus išsiuntusiems juos asmenims. Žvalgomieji patruliai arba patruliai, iškišti apsaugai ir sekimui, atlikę duotą jiems uždavinį, grįžta atgal, iš kur išėjo ar kur bus nurodyta.

371. Reikalas siųsti patrulius priekin už priekinio ešelonu atsiranda iš reikalo sekti vietos barus, nematomus iš jo sustojimo vietos. Patruliai savo uždaviniui atlikti arba eina arba laikinai sustoja.

372. Patrulio jėga pareina nuo uždavinio, jo atlikimo laiko ir tos dalies didumo, kuri siunčia patrulį. Patrulius siunčia visada kiekviena dalis, kuri neturi priedangos. Net atskirai veikianti grandis siunčia patrulį iš dviejų žmonių.

373. Patruliams labai nutolus, jų užpakalyje, jiems palaikyti ir ryšiams, statomi tarpiniai postai, nuolatiniai ar paslankūs.

374. To vietos ruožo plotumas, kurį skiria patruliui prižiūrėti, pareina nuo patrulio jėgos. Ar šiaip ar taip, patruliai turi apžiūrėti visus vietos daiktus, kurie yra jų kelyje.

375. Jei patrulis siunčiamas tam tikram uždaviniui spręsti, tai jis reikia tinkamai ap rūpinti ir medžiaginėmis priemonėmis (žirkėmis, vielai, karpyti, rankinėmis granatomis, acetileno prožektorium, signalinėmis raketomis ir kita). Patrulininkų šarvai turi būti taip pritaikyti, kad nebūtų braškesio.

376. Patrulio tarnybos pasisekimas pareina nuo tinkamo jo viršininko.

377. Patruliui turi būti duotas tikslus uždavinys. Jam turi būti nurodytos svarbiausios vietos, kurios reikia apžiūrėti, nurodyti ėjimo keliai, nurodytas išėjimo laikas ir kuriuo metu uždavinys turi būti pabaigtas, kada ir kur siųsti pranešimai, kur grįžti, taip pat nustatomi ženklai ir duodama *leidimas* (slaptažodis).

378. Patrulio viršininkas prieš išeidamas turi supažindinti savo žmones su apystovomis ir uždaviniu, ir paskirti sau pavaduotoją. Jis nustato paprasčiausius ženklus. Jei uždavinys duotas dieną, o išeiti paskirta patamsyje, tai patrulio viršininkas dar su šviesa susipažįsta su vieta.

379. Patrulių veiksmai be galo įvairūs. Žmonės turi būti pakankamai arti vienas kito,

kad nepaklystų tamsoje ir veiktų sąryšyje, bet drauge turi būti pakankamai išsklaidyti, kad nepakliūtų į priešo pasalas.

380. Patruliai turi pulti atsargiai ir tylomis. Jie dažnai sustoja įsiklausyti ir orientuotis, kadangi sunku sekti einant.

381. Žvalgomieji patruliai turi vengti kautis, jei to nereikia jų uždaviniui. Bet vis dėlto esti labai svarbu pagauti belaisvį, kam daroma pasalos arba puolis. Jei priešininkas staiga pasirodo žymiomis jėgomis ir negalima perspėti savo kariuomenės siunčiant pranešimą, tai patrulis paleidžia energingą ugnį.

382. Dieną atviroje vietoje patruliai skiriami nedideli, bet iš geriausių žmonių, įgudusių slinkti kuo mažiausia matomai.

Č. Miško kautynės.

383. Miško kautynių ypatybės yra šios:

- a) sunku laikyti kryptį ir ryšius,
- b) nelengva matyti,
- c) sunku artilerijai palaikyti,
- č) sunku manevruoti,
- d) savoji kariuomenė pasislepia nuo priešų akių,
- e) kautynių rikiuotės gilumas mažėja, rezervai pritraukiami arčiau,
- f) galima kautis mažesnėmis jėgomis, kaip atviroje vietoje, maskuojantis smarkia ugnimi.

384. Prieš miško ataką reikia gerai *žvalgyti*. Kadangi ginantysis visais būdais *žvalgybai* kliudys, tai čia įgyja ypatingai svarbios reikšmės *oro žvalgyba*.

385. Atakuoti naudingiau išeinantieji miško kampai ir tie miško barai, kur yra patogiausios prieigos. Jei miškas nedidelis, tai ataka reikia daryti apsupant sparnus, priešingame atveju teks laužti patogiausias baras.

386. Prieš ataką turi būti artilerijos parengimas. Reikia stengtis išilgai arba nors flankuojamai apšaudyti pamiškė, kad būtų ugnis ligi tol, kol visiškai prieš atakuojantieji prie pamiškės, neriskuojant kliudyti savuosius. Sunkiosios artilerijos ugnis, be nuostolių, daro dar didelį moralį įspūdį, gadindama ginančiojo ūpą.

387. Miško atakai reikia iš karto paskirti pakankamai jėgų, nes, įvedant į kautynes dalimis, kautynės užtrunka ir esti nereikalingų nuostolių. Priešininkui esant silpnam ir iširusiam, kartais galima pasiekti tikslas vien tik apeinant. Jei apystovos leidžia, tai galima sunaudoti naktis, rūkas ir t.t.

388. Pirmasis atakuojančiojo uždavinys — *įsiveržti į pamiškę*. Artilerija šauda pamiškę, kol tik gali. Kai šturmuojantieji pėstininkai įeis į savo artilerijos ugnies ruožą, ugnis nukeliama toliau, kad sustabdytų rezervų priėjimą.

389. Įsiveržus į mišką, reikia visų pirma sutvarkyti kariuomenę ir įsitvirtinti paimtame bare. Negalima eiti miškan netvarkoje ir pakrikusiomis dalimis, nes dėl to galima nustoti pasiekto laimėjimo. Bet drauge sustoti pamiškėje negalima per ilgai, nes tai duos priešininkui laiko įsitaisyti kitoje riboje, atstatyti suardyta tvarką ir atvesti rezervus.

390. Jei atakuojantysis paėmė pamiškę tik aprėžtame bare, o gretimuose baruose priešininkas tebesilaiko, tai įsiveržusysis turi išplėsti savo laimėjimą į sparnus ginančiajam.

391. Įsitaisęs pamiškėje puolantysis turi pradėti kautynes dėl *miško vidaus*. Kautynės miško viduje pavirs durtuvų kova nedidelėmis dalimis, tarpusavy palaikančiomis sparnus, stengiantis apriesti ir atkirsti priešininko dalis, tebesilaikančias miške. Reikia atsargiai slinkti priekin, kad nepakliūtum staiga į naują ginamąją ribą arba pasalas. Jei beeidamas puolantysis sutiktų naują ginamąją ribą, tai jis pradeda metodingai ją imti, veikdamas, labiausiai, iš sparnų.

392. Jei miške pasitaikys atsparos punktas, tai nereikia susilaikyti prieš jį, o išskyrus tam tikrą dalį jam apgulti, eiti toliau, stengiantis greičiau išėiti į priešingąją pamiškę.

393. Pasiekus priešingąją pamiškę, reikia vėl sutvarkyti kariuomenę, atstatyti ryšiai ir valdymas, ir papildyti šoviniai. Toliau veikti galima jau vėl palaikant artilerijai, o todėl reikia palaukti, kol ryšiai su ja bus atstatyti ir vėl galės pradėti darbą.

394. Įsitaisęs pamiškėje ir laidavęs sau artilerijos paspirtį, puolantysis ima *debušuoti iš miško* (daryti išėjimo iš miško operaciją). Debušavimas taps eiliniu puolimu ir turės paprastojo puolimo išvaizdą.

395. Jei pamiškė santykiyje su priešininko pozicija bus apriečiančios išvaizdos, tai tas atvejis bus patogus; o jeigu pamiškė turės iš-

einančią išvaizdą, tai puolantysis atsidurs nepatogioje padėtyje.

D. Kautynės tamsumoje.

396. Kautynės tamsumoje turi šias ypatybes:

- a) šaudymas negalimas, išėmus tuos atvejus, kai vartojama dirbtinis švietimas,
- b) atakos staigumas lengviau pasiekiamas kaip dieną,
- c) lengviau prisiartinti nematomai prie priešininko per atakos distanciją,
- č) ryšiai ir valdymas labai pasunkėja,
- d) sudėtingi manevrai sunkūs.

397. Viršininkas turi padaryti savo įtakos, labiausiai, ruošiant nakties operaciją, pačiosegi kautynėse jo įtaka kautynių eigai nežymi.

398. Ešelonavimas gilumon nustoja savo svarbos, užtat pirmojo smūgio jėga ir staigumas įgyja svarbos. Kordinuoti kelių dalių veiksmai tamsumos kautynėse labai sunku. Kartą pradėjus, puola kiekviena atskirai veikianti dalis veik nepriklausomai ir savo priemonėmis.

399. Tamsumos puolimo jėga apsirėžia paprastai tuo, ką gali padaryti vorų galvos, nes negalima jų palaikyti, kaip tat galima dieną.

400. Labai svarbu laikyti teisinga kryptis.

401. Pėstininkai pakelia savimi kone visą tamsumos kautynių sunkumą.

402. Artilerijos ugnis galima, jei šaudymas parengtas dar dieną, bet jos vaisiai sekti veik negalima.

403. Tamsumos kautynės vartojamos:

- a) kai reikia baigti kautynių uždavinys, kurio nepavyko pabaigti per dieną,
- b) kad lengviau būtų atlikti iš anksto nū-tarta operacija kitam rytui arba dienai,
- c) kai reikia užimti patogesnė padėtis,
- č) kai reikia sudaryti kontaktas su priešininku,
- d) sprendžiant uždavinius, kurių pasisekimas remiasi staigumu.

404. Kai siekiamas tikslas duotajai operacijai labai svarbus, tai reikia ypač tiksliai parengti puolimas iš anksto nustatytiems tikslams. Bendriems vaisiams pasiekti vyresnysis viršininkas paskiria tam tikrą laiką bendriems veiksams.

405. Kiekviena puolančioji dalis, paprastai, sudėta iš nedidelių vorų linijos; kiekvienos jų priekyje yra nedidelė dalis priemonių, reikalingų smūgiui. Nedidelis rezervas seka paskui per trumpą atstumą. Ryšiai tarp vorų turi būti ypatingai gerai laikomi. Judesio pradžioje reikia duoti griežtų nurodymų, kuomet išeiti ir kaip nustatyti tarpekiai ir distancijos tarp dalių ir žmonių, apskritai mažesni kaip dieną.

406. Viskas turi būti parengta ligi smulkiausių smulkmenų: ištiriama dieną vieta, kurią teks pulti; daromos žymės, kad lengviau būtų surasti keliai, aprūpinama šviečiamais kompasais, slaptaisiais švyturiais, nustatomi signalizacijos ženklai ir t. t.

407. Visi judesiai turi būti paprasti. Tyla turi būti griežtai laikoma. Pasiūsta priekin vora turi tiesiai eiti prie savo tikslo, neatsi-

liepdama priešininko ugniai. Veiksma pasisekimas yra greitame slinkime priekin ir greitame smūgyje.

408. Atakos ir kontratakos vaisius esti, paprastai, aprėžtas: sunaudoti pasisekimas tamsoje esti labai sunku. Kariuomenė, kuri padarė ataką, dažnai pasitenkina užimdama paimitą plotą ir laikydama kontaktą su priešininku. Apkasai prieš aušrą turi būti pataisyti, jei tik nebus tolimesnio puolimo.

409. Aušra neturi stabdyti uždavinio vykdymo, kuris jau prasidėjo.

410. Jeigu veikimas pasiekė tam tikrą vaisių, tai likęs laikas ligi aušros reikia suvartoti kitos dienos uždavinio vykdymui palengvinti.

411. Persekiojant priešininką, dar svarbiau susisiekti su jo ariergardu ir neduoti jam atilsio, kuriuo jis visada yra pasirengęs pasinaudoti.

412. Kautynės rūke arba kai vieta pilna dūmų panašios į tamsumos kautynes, bet reikia atminti, kad rūkas gali greit išnykti ir, tuo būdu, sąlygos tuoj pakitėtų.

413. Veiksmai šviesioje mėnesienoje panašūs labiau į dienos veiksmus.

E. Kautynės del gyvenamųjų punktų.

414. Net labai artilerijos suardyti kaimai tinka ginti ir, priešingai, jie sunku atakuoti; kad jie būtų paimiti, reikia stengtis jie apriesti ar net apsupti. Labai svarbu rasti silpnai gynamų vietų ir ten atgrįžti smūgis. Artilerijos

pagalba, sunkių pėstininkų priemonių ir apskritai ugnies priemonių vartojimas labai palengvina uždavinio sprendimą.

415. Nereikia vesti į gyvenamąjį punktą per daug kariuomenės, nes tai suteiks tik nereikalingų nuostolių.

Dažniausiai gyvenamasis punktas bus paimitas jį apsupant ir izoliuojant nuo apsupančios vietos. Reikia stengtis užimti apsupančios gyvenamąjį punktą aukštumos ir pastatyti sunkieji kulkosvaidžiai.

Pastatyta pozicijoje arti gyvenamojo punkto artilerija turi galėti suspiesti ugnį į jį.

416. Šarvuoti automobiliai ir tankai reikia duoti toms pėstininkų dalims, kurios skiriamos veiksmams gyvenamuose punktuose.

417. Kavalerija retai bus vartojama tose kautynėse.

418. Inžinerijos kariuomenės pagalba būtinai reikalinga.

419. Mėtantieji bombas ir šaudantieji kulkosvaidžiais aeroplanai labai naudingi, taip pat aviacija būtinai reikalinga žvalgymui.

420. Kaip bendra taisyklė, atakuoti gyvenamasis punktas reikia pradėti tik po tikro žvalgymo ir tikro artilerijos parengimo.

421. Gyvenamojo punkto ataka labiausiai turi būti daroma į išsikišusiąją kaimo dalį ir ji būtinai turi eiti apriečiant išrinktąjį atakai barą. Artimiausiu tikslu atakuojančiai daliai reikia duoti pakraščio paėmimas. Paėmęs pakraštį atakuojantysis turi įkandin paskui ginantįjį spaustis gilyn, kad galėtų paimiti prie-

šingąjį gyvenamojo punkto pakraštį. Miestuose su daugelio aukštų namais, tos dalys, kurioms tenka eiti gatvėmis, eina virtinėmis, prisiliedamos prie namų sienų ir žiūrėdamos į priešingosios pusės namų langus ir stogus, iš kur gali jas šaudyti.

422. Jeigu priešininkas pasislėpė kuriame name, tai negalima eiti tolyn jo nelikvidavus. Tam tikslui namas apsupamas.

423. Perėjus visą kaimą, priekinės dalys įsistiprina priešingame pakraštyje.

424. Paėmus gyvenamąjį punktą, imamas priemonių gaisrui gesyti, akylai krečiama ir registruojama gyventojai, skiriama kaimo įgula ir komendantas, imama įkaitai ir nustatoma tvarka.

III SKYRIUS.

Ginamosios kautynės.

I SKILTIS.

Bendri nurodymai.

425. Ginamosios kautynės visada turi uždavinį *išlaikyti, nežiūrint priešininko pastangų, savo rankose tam tikrą vietos ruožą (ribą), kuriame nutarta sumušti jo pastangos.*

426. Tas vietos ruožas, užimtas kariuomenės gynimui, vistiek, ar parengtas jis tam tyčia gynimui ar ne, vadinamas *pozicija*.

427. Pozicija galima įtvirtinti ilgainiui įvairiomis technikos priemonėmis. Tada veikimo joje sąlygos įgyja ypatingo pobūdžio, vadinamo *poziciniu karu*.

Kada, būtent, pozicija nustojo tikusi manevrinio karo sąlygoms ir darosi pozicinio karo daviniu, aiškių pažymių nėra, nes ir lauko gynime manevrinio ir pozicinio karo principai arti susieina. Galima tik nurodyti, kad planingų apkasų kariuomenei pabaigimas, rimtų dirbtinių kliūčių įtaisymas, įvedimas darban artilerijos, kuri nėra organinė lauko kariuomenės sudėtyje, nepaslankaus oro sekimo organizavimas (pririšamieji rutuliai), pagaliau tolydinio fronto išsiplėtimas tiek, kad ginan-

čiajam išnyksta sparnai, — yra daviniai, kurie reikalauja pavartoti pozicinio karo priemones.

428. Didžiausiosios gynimo pastangos turi būti sutelktos vienoje pozicijoje, vadinamoje *vyriausiąja pozicija*. Ją užima vyriausiosios ginančiojo pajėgos; ji ginama visomis pastangomis ligi galo ir neleidžiant minties, kad ji galima apleisti.

Vyriausioji pozicija pridengia artilerijos pozicijas ir svarbesnius sekimo punktus (artilėrijos ir komanduojamus). Ją užimančioji kariuomenė sustatoma gilumon šachmatų tvarkoje, palaikant tarpusavy vienas kitą kryžiška ir flankuojama ugnim. Daugumas šitų kariuomenės vienetų surišti nustatyta vieta, kur kasa sau apkasus. Kai kuri dalis, sustojusi užpakalyje, pasilieka paslanki: ji sudaro rezervus.

429. Vyriausiosios pozicijos kariuomenei laiduoti ir priešininko žvalgybai pasunkinti yra *dengiamoji pozicija*. Ją užima *dengiamoji* rinktinė. Pastaroji turi priekyje savo apsaugos postų liniją, kurių tikslas saugoti, perspėti, priešui puolant ir kiek galint priešintis.

430. Dengiamąją poziciją užima vyriausios dengiamos rinktinės jėgos taip, kad savo tikrąją ugnim sustabdytų arba nors sulaikytų priešininką, kaip vadovybės nurodyta.

431. Reikalui, jei priešininkas pralaužtų vyriausiąją poziciją, už jos pažymima *užpakalinės pozicijos*, kurios vadovybės įsakymu tik prisireikus užimamos kariuomenės dalimis iš rezervo.

432. Kiekvienoje ginamoje pozicijoje yra *atsparos postai, atsparos punktai ir pasipriešinimo mazgai*.

433. *Atsparos postu* vadinamas plotas, pritaikintas gintis vienam kautynių skyriui, arba nepaprastais atvejais — grandžiai.

434. *Atsparos punktu* vadinamas pritaikintas gintis vietos daiktas (gyvenamojo punkto ar pamiškės dalis, aukštuma ir t. t.), kurį užima būrys ar kuopa.

435. *Pasipriešinimo mazgu* vadinamas junginys keleto atsparos punktų, esančių arti vienas kito ir surištų su vienas kitu bendra ugnies paspirtim. Pasipriešinimo mazgą paprastai užima batalionas.

II SKILTIS.

Gynimo priemonės ir bendrosios ginamųjų kautynių sąlygos.

436. *Vyriausioji gynimo priemonė* puolimui sulaikyti yra *ugnis*. Esmingiausias gynimo faktorius yra galingos kryžiškosios ir giliosios ugnies tinklas, kurio kilpose puolantysis anksčiau ar vėliau susipainios, kad ir sutrauktų kai kurias jų.

437. Šių dienų ugnies jėgos pagrindas yra automatinio ginklo, vadinamas, sunkiųjų ir lengvųjų kulkosvaidžių ugnis. Jų veikimo pasiekimas pareina nuo sumanaus jų vartojimo, kas ir sudaro bataliono vado uždavinį.

438. *Sunkusis kulkosvaidis* yra geriausias ginklas ugniai daryti. Jis sėkmingai vartoja-

mas vidutinėse ir tolimose distancijose ligi 2000 metrų, šaudant tiesiu taikymu ir ligi 3500 mt. su netiesiu taikymu. Dažnai pakanka vieno gerai pastatyto ir drąsiai veikiančio kulkosvaidžio, kad būtų sustabdytas priešininko puolimas ir sudarytos sąlygos pereiti priešpuoliman.

Paprastai vartojamas sunkusis kulkosvaidis flankuojant. Siauras ir gilus sunkiojo kulkosvaidžio kulipkų pėdas leidžia kuo tikriausiai žudyti priešininką, puolantį flankuojamąją liniją. Gynimo uždavinys tada bus išplėsti užtveriamosios sunkiųjų kulkosvaidžių ugnies zoną, padarius eilę paeilinių jos ruožų. Tam sunkieji kulkosvaidžiai reikia ešelonuoti, išskyrus kai kuriuos jų priekin.

439. Be nurodytojo ugnies uždavinio, sunkieji kulkosvaidžiai ginantis gali spręsti dar šiuos uždavinius:

- a) palaikyti kontrataką, taip pat, daugiausia, flankuojamąją ugnimi,
- b) suspiesti ugnį į žymesnius taikinius.

440. Visumet galinga kulkosvaidžių ugnis galima įvykdyti su sąlyga:

- a) kad kulkosvaidžiai nelabai tekentėtų nuo priešininko artilerijos ugnies ir kad jie būtų sustatyti taip, kad netrukdomi galėtų pradėti savo neutralizuojantį ir ardanį šaudymą;
- b) kad kulkosvaidžių šaudymo planas būtų gerai išdirbtas.

441. Kulkosvaidžiams nuo artilerijos ugnies apsaugoti rekomenduojama:

- a) šalinti juos nuo aiškiai išsikišančių ribų ar vietos daiktų, į kuriuos paprastai leidžiama ardančioji ar neutralizuojančioji ugnis,
- b) slėpti juos nuo žemės ir oro sekimo, sunaudojant esamąsias priedangas arba darant dirbtines.

442. *Lengvajam kulkosvaidžiui* duodamas uždavinys paimti tikrojon ugnin tos prieigos, kuriomis gali su didžiausia sau nauda pasinaudoti puolantysis. Lengvieji kulkosvaidžiai reikia sustatyti taip, kad būtų kryžiškai apšaudomas visas vietos ruožas prieš poziciją. Gilus kulkosvaidžių sąstatas labai tam padeda. Principiniai reikia laikyti, kad lengvųjų kulkosvaidžių ugnis tikra distancijose ligi 800 metrų.

443. *Šautuvų ugnis* papildo lengvųjų kulkosvaidžių ugnį, o nesant kulkosvaidžio ir atstoja jį. Šautuvų ugnis artimiausioje distancijoje ligi 100 metrų viską žudo, artimoje distancijoje ligi 400 metrų — naikina visus taikinius, vidutinėse distancijose ligi 800 metrų ji yra gana galinga į gerai matomus taikinius, o įgudę šauliai su optikos taikikliais gali šaudyti ir ligi 1000 metrų.

444. *Šautuvo granata* turi ginamosios granatos savybių ir yra gera užtveriamosios ugnies ir nekliudomųjų plotų šaudymo priemonė del riestinės trajektorijos.

445. *Lengvieji minosvaidžiai* gali sėkmingai daryti užtveriamąją ugnį, nes greitai šaudo ir stovi arti pėstininkų ir gali leisti naikinančią ugnį vidutinėse distancijose.

446. *Judesys* vartojamas tik atmesti įveikusio ugnies ruožą prieš dalims. Kontrataka, dažniausiai, seksis tik prieš priešininką, kuris pakankamai suardytas ugnim.

447. *Pilna ginamoji pastanga* turi būti išvystyta vienoje *vyriausioje pozicijoje* — gilioje ir stiproje. Kariuomenę paskirsčius paeilinėms (vienai po kitos) pozicijoms ginti prieinama, paprastai, prie žlugimo dalimis.

448. *Vieta reikia teisingai sunaudoti*. Ji turi laiduoti galimybę sekti, tarpusavy flankuotis atsparos postų, atsparos punktų ir pasipriešinimo mazgų ugnim ir be kliūčių susisiekti išilgai ir gilumon.

449. *Gynimas turi būti griežtas ir atkaklus*. Nė viena dalis neturi nė manyti, kad galima nustoti gynus, negavus tam įsakymo. Priešintis reikia ligi pat galo. Kiekvienas ginantysis kautynių skyrius turi žūti savo vietoje, bet nesitraukti be įsakymo.

450. Didžiausią pavojų sėkmingam gynimui sudaro puolančiojo atakos staigumas. Apsisaugoti nuo to padeda:

- a) gynimo paskirstymas gilumon taip, kad jis negalėtų būti sunaikintas arba neitralizuotas kartu visose savo dalyse;
- b) prisitaikinimas prie vietos ir maskavimo organizacija, kad pasunkėtų puolančiam suprasti apystovos;
- c) stropus pasirengimas puolimui atmušti.

Pozicija nuolatos tobulinama. *Ji niekad negalima laikyti tobūla*.

Visuose ginamuosiuose veiksmuose eilės tvarka pasirengimui gintis tokia:

- 1) ugnies priemonių paskirstymas ir šaudymo plano sustatymas;
- 2) laidavimo (apsaugos ir žvalgybos) ir sekimo organizacija;
- 3) ryšių organizacija;
- 4) fortifikacinis įstiprinimas.

III SKILTIS.

Pasirengimas ginamosioms kautynėms.

451. **Gynimo planas**, viršininko sustatytas, pasireiškia įsakyme. Tame įsakyme turi būti:

- a) apystovos,
- b) duotas daliai uždavinys,
- c) viršininko sprendimas su atskirais uždaviniais ir nurodymais priklausomoms dalims, paskirstant tarp jų reikalingas pajėgas ir priemones,
- d) sparnų laidavimas,
- g) nurodymai užimti dengiamąją poziciją ir saugoti,
- i) žvalgymas,
- k) ryšiai,
- l) ypatingos priemonės, jeigu reikalinga bus gintis nuo tankų, orlaivių, dujų atakos ir t.t.,
- m) tiekimas.

452. Gynimo plano priėmimas ir priemonių paskirstymas pareina nuo gautojo uždavinio, vietos ir žemėlapiu ištyrimo ir žinių apie priešininką.

453. Susipažįsta su vieta daugiau ar mažiau, žiūrint, kiek yra laiko, pats viršininkas. Ypač reikia iširti prieigos iš priešininko pusės.

454. Jei priešininkas yra arti, tai nepatogu rinkti riba vyriausiajai ginamajai pozicijai arti jo, kad ji neatsidurtų iš karto vyriausios jo artilerijos masės ugnyje. Drauge ta pozicija turi visai uždengti savo netarpinės paspirties artileriją. Vyriausios ginamosios pozicijos nuotolis 8 kilometrai nuo priešininko tiks toms sąlygoms.

455. Ugnies priemonių paskirstymas vyriausioje pozicijoje turi būti *tolydinis* ir *gilus*. Gilus, kad priešininkas, užgesęs ar neutralizavęs pirmosios linijos ugnį, beslinkdamas vėl pakliūtų į tikrąją ugnį. Tolydinis, kad priešininkas visame fronte būtų ugnyje. Tas paskirstymas turi tiktai vietai ir nieku būdu nebūti linijinis.

456. Kautynių skyrių paskirstymas šachmatų ir nuolaidų tvarkoje, vartojamas puolant, visai tiks ir ginantis. Iš to išeina, kad kiekviena dalis, priversta laikinai gintis, yra rikiuotėje, tinkamoje išlaikyti tam tikrą vietos ruožą, t. y. ginamosioms kautynėms. Skirtumas tada bus tik tas, kad tarpekliai ir distancijos tarp K. S. ir sunkiųjų kulkosvaidžių ginantis gali būti didesni, kaip puolant.

457. Šaudymo planas turi:

- a) laiduoti pilną ir galingą pėstininkų užtveriamąją ugnį prieš frontą, kuri įvyksta staiga;
- b) numatyti nuosakios užtveriamosios ugnies įvykdymo galimybę užpakalyje, jei priešininkas pralaužtų ugnies ešeloną;

- c) laiduoti staigios, flankuojamos ugnies realizavimą į atskirus pasipriešinimo organus;
- d) leisti greitai suspiesti ugnį, jei reikėtų palaikyti silpniausios gynimosi vietos, ir prieš vietines atakas.

458. Gynimo jėga remiasi gynėjų energija ir gerai veikiančiu pėstininkų ir artilerijos šaudymo planu.

459. Sustatyti šaudymo planas — yra pirmoji kiekvieno pėstininkų viršininko pareiga, atvykus jam į ginamąją poziciją. Tas planas numato, labiausiai, automatinio ginklo vartojimą. Sustatytas iš pradžių pripuolamai, jis turi pamažu tobulėti, kol atatiks visus pirmiau minėtus reikalavimus.

460. Galimybė dieną paruošti visus davičius (įsišaudymas) šaudymui naktį, o taip pat dūmuose ir dulkėse, paprastuose kautynių palidovuose, sudaro vieną svarbiausiųjų gynimo pirmenybių prieš puolimą.

461. Kiekvienam šaudomojo ginklo veiksmui duodami uždaviniai: *pagrindinis* ar *padedamasis*. Šaudymo planas, kuris turi įvykti automatingai, bendrai puolant priešininkui, suima pagrindinių uždavinių junginį. Jis vienodas dienai ir naktčiai.

462. Šaudymo planas, paremtas tik flankuojama ugnimi, rizikuoja tuo, kad jis gali būti suardytas. Kulkosvaidžiai, turintieji ir frontinės, ir flankuojamos ugnies uždavinių, artėjant priešininkui turės tendencijos šaudyti frontą. Todel reikia:

- a) svarbiausieji flankuojamo šaudymo uždaviniai pavesti sunkiesiems kulkosvaidžiams, gerai apsaugotiems iš fronto arba vieta arba gretimaisiais kautynių skyriais;
- b) lengviesiems kulkosvaidžiams pavesti pagrindiniu uždaviniu ypatingai šaudyti tiesiai prieš save,
- c) kai vyriausiasis lengvojo kulkosvaidžio uždavinys bus sparnai šaudyti, uždengti jį nuo priešininko grenadierių grandim.

463. Sunkusis kulkosvaidis yra tikriausias pėstininkų gynimo ginklas. Jo užtveriamoji ugnis nepraeinama puolančiajam; ji gali būti pradėta ir sustabdyta momentaliai.

464. Užtveriamoji artilerijos ugnis negali būti visur tolydinė ir negali kartotis dažnai, nes būtų išleista šovinių daugiau, kaip galima pristatyti. Ji labiau praeinama puolančiajam, kaip kulkosvaidžių užtveriamoji ugnis, ir negalima paleisti taip greitai, kaip pastaroji. Net gerai įsišaudžius, ji negali apimti taip artimos pėstininkų pozicijai zonos, kaip kulkosvaidžiai. Artilerija vis delto teikia ginančiajam galingos medžiaginės ir moralės paspirties. Jos veikimas reikalingas užtverti kai kurioms riboms ir barams, nepasiekiamiems kulkosvaidžių ugniai.

465. Gerai parengti pėstininkai, aprūpinti užtenkamu kulkosvaidžių ir šovinių skaičium, gali visada savąja ugnim sumušti puolančiojo priekinį ešeloną.

Artilerija turės darbo, daugiausia, su rezervais ir ateinančiomis iš gilumos priešo jėgomis.

466. Sunkieji kulkosvaidžiai sudaro ugnies gynimo sistemos pagrindą. Jų didelis tolis privers dažnai naudotis jų ugnim šaudyti vietoms prieš gretimus batalionus. Atatinkamą uždavinį bataliono vadas gaus iš pulko vado, kuris tuo būdu laiduos galingą kryžiškąją ugnį prieš pulko frontą. Jis paskirs apsaugos rinktinėn reikalingą sunkiųjų kulkosvaidžių skaičių, nebijodamas niekadės jais riskuoti, labiausiai išsikišusiose fronto vietose, jei jie ten gali padaryti priešui daugiau žalos.

467. Tarpekliuose tarp sunkiųjų kulkosvaidžių sustoja kautynių skyriai su savo lengvaisiais kulkosvaidžiais, kurie papildo pirmųjų ugnį, labiausiai, taikikliniu šaudymu.

468. Pulko vadas nustato ženklus, su kuriais saugantieji postai ir sekėjai gali iššaukti užtveriamąją ugnį į tam tikrą fronto ruožą. Ta ugnis tęsiama tam tikrą laiką arba daroma nurodytu šovinių skaičium.

469. Gynimo pajėgos ir priemonės paskirtos tarp dengiamosios pozicijos (*dengiamoji rinktinė*), vyriausiosios pozicijos (*vyriausiosios pajėgos*) ir užpakalinės pozicijos (*bendri rezervai*).

470. **Dengiamoji rinktinė** turi uždavinį:

- a) priešininkui puolant dengti vyriausias jėgas tiek laiko, kad jos galėtų pasirūngti į kautynes,
- b) sustabdyti priešininko dalinį puolimą,
- c) sutrukdyti, o kartais ir suardyti jo vyriausiųjų jėgų puolimą.

471. Laukiant rimto puolimo, uždavinys dengiamajai rinktinei turi būti duotas raštu, visiškai tikroje formoje, nurodančioje ar turi rinktinė arba jos dalys:

- a) trauktis nuo puoliančiojo, nepriimdamos smūgio,
- b) priešintis tam tikrą laiką (pavyzdžiui ligi nakties),
- c) laikyti priešininką, kol bus išsemtos visos gynimo priemonės.

Visais atvejais dengiamajai rinktinei turi būti nurodytas atsitraukimo ruožas.

472. Paprastai dengiamosios rinktinės jėga nuo $\frac{1}{6}$ ligi $\frac{1}{3}$ visų pėstininkų. Ta rinktinė pasiųs pirma savęs apsaugos sargybą, o savo vyriausias jėgas sustabdys dengiamosios pozicijos rajone, užimdama platumon ir gilumon eilę vietos daiktų, ir organizuodama atsparos punktus.

473. Jei nuspręsta čia priešininkui tik truputį pasipriešinti ir paskui atsitraukti į vyriausiąją poziciją, tai geriau užimti daug vietos daiktų: tai bus kautynių skyriai, vietomis sustiprinti sunkiaisiais kulkosvaidžiais, kartais savarankiškos sunkiųjų kulkosvaidžių grupės, — dalys, tarpusavy palaikančios viena kitą ugnim.

474. Jeigu, priešingai, dengiamosios rinktinės uždavinys bus išlaikytas ligi paskutiniųjų, tai organizuojami stipriau užimti ir sutvirtinti atsparos punktai.

475. Dengiamoji pozicija turi būti taip užimta, kad priešininkas negalėtų prasisunkti pro ją, rimtai nesusikovęs.

476. Jei sutūrėti priešininkas dengiamajoje pozicijoje iš taktikos apystovų nereikia, tai galima tik išstumti prieš vyriausiąją poziciją apsaugos sargyba.

477. Vyriausioji pozicija ginama visos rinktinės jėgomis visada ligi paskutiniųjų nė nepamatant, kad galima atsitraukti. Gynimas čia remiamas eile atsparos postų, atsparos punktų ir pasipriešinimo mazgų, kurie tarpusavy palaiko vienas kitą ugnim. Linijinio sąstato neturi būti: pirmoji gynimo linija turi būti gili, o užpakaliniai postai, atsparos punktai ir pasipriešinimo mazgai turi galėti šaudyti į tarpeklius tarp iškištųjų priekin.

478. Skirstant kautynių barus pulkams ir batalionams reikia stengtis duoti jiems siauri, bet gilūs barai. Tai laiduos paspirtį iš gilumos ir perspės sumišimą.

479. Rezervai ginantis reikalingi dėl tų pačių priežasčių, kaip ir puolant. Juos turės ir dengiamoji rinktinė ir vyriausioji pozicija. Be tų atskirų rezervų, ginantysis turi turėti bendrą rezervą. Pastarasis, labiausiai, skiriamas:

- a) kontratakoms daryti, kad atsiimtų priešininko paimtą barą arba nuvalytų nuo prasispraudusių priešo kautynių skyrių;
- b) ugnies ešelono dalims palaikyti, jei jos turėtų taip didelių nuostolių žmonėmis ir kautynių medžiaga, kad nusilptų kurio nors pozicijos baro gynimas;
- c) ginti užpakalinei pozicijai.

480. Vieta rezervams, renkama taip, kad jie išlaikytų veiksmų laisvę ir galėtų laiku pradėti vykdyti pavestus jiems uždavinius.

481. Rezervai niekad neturi būti per daug stipri. Visų pirma reikia laiduoti tinkamos pajėgos vyriausiojoje pozicijoje, visai nesistengiant didinti rezervų didumą, silpninant ugnies jėgą prieš frontą.

482. Rezervas leidžiamas tik paliepus tam viršininkui, kurio žinioje jis yra. Tik nepaprastais atvejais, gresiamose apystovose, kai ryšiai su vyresniuoju viršininku nutraukti, rezervas turi savo paties iniciatyva palaikyti besikaujančią kariuomenę, pavyzdžiui atmušant prasilaužusį priešą.

483. Kontratakos nereikalauja paprastai didelių jėgų; pakanka paskirti tiek, kiek buvo priešininko paimtame bare.

IV SKILTIS.

Ginamųjų kautynių vykdymas.

484. Kautynės dengiamojoje pozicijoje vykdomos remiantis tiksliai duotais įsakymais, numatančiais kaip pasipriešinimo pobūdį ir laiką, taip atsitraukimo į vyriausiąją poziciją ruožus. Artilerijos darbas taipgi numatomas detalai.

485. Naudinga organizuoti užtveriamoji ugnis prieš dengiamąją poziciją, kad ir būtų manoma ji apleisti.

486. Apsaugos sargyba, pastebėjusi stipro priešo puolimą, apsunkinusi jo slinkimą ugnim ir pranešusi dengiamosios rinktinės vyriausiosioms pajėgoms, turi pasitraukti taip, kad nevaržytų pastarųjų ugnies.

487. Dengiamoji rinktinė gina jos užimtus atsparos punktus gautuoju uždaviniu. Atsitraukdama į vyriausiąją poziciją, dengiamoji rinktinė turi visų pirma atsiminti, kad vyriausios jėgos turėtų pakankamai laiko ir žinių, kad galėtų laiku ir tikslingai užimti vyriausiąją poziciją. Atsitraukimo keliai, atsparos punktai, kurie reikia užimti atsitraukus, ir apskritai naujieji uždaviniai — turi būti smulkiai nurodyti iš anksto.

488. Kautynės vyriausioje pozicijoje yra pirmų pirmiausia ugnies kautynės. Kai priešininkas prisiartins prie vyriausiosios pozicijos, tai ginantieji pėstininkai vykdo savo šaudymo planą.

489. Jei priešininkas paima atskirus vyriausiosios pozicijos barus, tai darban traukiami kiti gynimo elementai (kiti atsparos punktai ir pasipriešinimo mazgai) ir vartojama numatyta užtveriamoji ugnis pozicijos viduje. Kiekviena dalis priešinasi su didžiausia energija.

490. Kai prasilaužęs priešininkas nustos savo energijos ir stengsis įsitvirtinti paimtame bare, prieina metas išvystyti priešpuolimą, kad jis būtų atmestas atgal. Viršininko kariškas nujautimas turi pasakyti, kada, būtent, tas metas prieina. Pradėti kontrataka, kada priešininkas dar pilnas puolamosios energijos — anksti. Pradėti ji ne tuojau, kai jis bus sustojęs — vėlu, nes jis spės organizuoti paimtojo gynimą.

491. Kontratakos daromos rezervais ir turi būti numatytos gynimo plane. Jos pradamos arba paliepus viršininkui, kuriam priklauso tie rezervai, arba komanduojančių tuos

rezervus asmenų iniciatyva. Visuomet jos turi būti parengtos taip, kad galėtų įvykti neatidėliojant.

492. Kontrataka visada daroma su aprėžtu tikslu, t. y. tam tyčia aprėžtame ruože. Ji daroma puolamųjų kautynių taisyklėmis.

493. Nereikia perdėti nedidelių vyriausiosios pozicijos pralaužimų pavojaus, kol sparnuose ir prieš pralaužimo frontą dar yra galinčių kautis dalių.

494. Ginamąsias kautynes sustabdant, visi viršininkai turi stengtis atstatyti gynimo jėgas: sudaro rezervus, atstato suirusius ryšius ir, kas svarbiausia, reorganizuoja šaudymo planą.

V SKILTIS.

Kautynių skyriaus kautynės.

495. Ginantis K. S. grupėja aplink savo lengvąjį kulkosvaidį, kuriam reikia pirmų pirmiausia išrinkti tokia vieta, iš kur jis galės geriausiai šaudyti.

496. Grenadieriai sustatomi taip, kad jie santykyje su kulkosvaidžio ugnim galėtų šaudyti kryžiška ugnim.

497. Reikia galėti šaudyti šautuvo granatomis visai neapšaudomi barai (nekliudomosios vietos) arba silpnai apšaudomi šautuvų ir kulkosvaidžių ugnim.

498. Kadangi lengvasis kulkosvaidis vykdo tikrąją ugnį artimoje distancijoje, tai racionaliau prileisti priešas kuo arčiau, paskui perblokti jis gerai parengta tikra ir galinga ugnim.

499. Jeigu priešui pasisektų apgalėti tas plotas ir prisiartinti, tada apmėtyti jį smarkiausia rankinių granatų ugnim ir netrunkant pulti pačiam durtuvais.

500. Prasilaužus priešininkui gretimame bare, kautynių skyrius turi ir toliau laikytis savo pozicijoje ir, kai tai atitiks apystovoms, pulti kontratakon prieš prasilaužusį priešininką.

501. Naudinga statyti lengvąjį kulkosvaidį aukštesnėse vietose. Nereikia vengti net statyti kulkosvaidžius medžiuose, ant namų stogų ir t. t.

502. Nustojus daug žmonių, reikia tinkamai sutrumpinti kautynių skyriaus frontas.

VI SKILTIS.

Būrio kautynės.

503. Būriui duodamas baras frontu ir gilumon, už kurio išlaikymą jis atsako, net tuomet, kai priešininkas įsiverš gretimame bare. Būrio frontas ginantis vidutinėse sąlygose bus 250—300 metrų, o gilumas 100—200 metrų.

Būrio dalys tvirtinasi atskiruose lizduose (atsparos postuose), išmėtytuose vietoje šachmatų tvarkoje, tuo būdu, kad galėtų organizuoti tarpusavy kryžišką ugnį. Dažnai keli lizdai (atsparos postai) bendroje vieno asmens komandoje suvedami draugėn į taip vadinamą atsparos punktą.

504. Bendram uždaviniui vykdyti, greta lengvųjų kulkosvaidžių ir grenadierių lizdų, tiems

atsparos punktams duodama sunkiųjų kulkosvaidžių ir lydimųjų pabūklų. Komanduoti tokį atsparos punktą galima pavesti būrio vadui.

505. Išraižytoje vietoje būrio sąstatas bus ne taip gilus, kaip atviroje vietoje. Temstant gali atskiros būrio dalys susiartinti.

506. Pozicijos užėmimo tvarka būriui yra šitokia: iš pradžių įsitaiso lengvųjų kulkosvaidžių lizdai, o paskui, taikindamies prie jų sąstato, grenadierų lizdai. Skiriamieji tik flankuojamai ugniai lizdai neturi būti matomi iš priešininko pusės. Visi apkasai turi turėti, kiek galima, uždangas ne tik iš priekio, bet ir iš užpakalio, kad užpakaly esančių dalių ugnis nepadarytų nuostolių.

507. Būrio vadas, kuopos vado nurodymais, susitaręs su veikiančių jo bare sunkiųjų pėstininkų priemonių viršininkais, nustato atskirų lizdų ugnies kryptį taip, kad laiduotų visišką visos priekyje esančios vietos apšaudymą. Norint sureguliuoti vietos prieš gretimus barus šaudymą, reikia susitarti su tų barų viršininkais.

508. Įtaisius lizdus, kad galima būtų šaudyti, reikia pradėti dirbti dirbtinės kliūtys. Maskavimas ir apgaulingi apkasai padeda krikdyti priešininko ugnį.

509. Sau vietą būrio vadas išsirenka taip, kad turėtų akies ryšį su kuo didžiausiu skyrių skaičium. Be to, reikia stengtis su artimiausiomis sunkiosiomis pėstininkų priemonėmis turėti akies ryšį ar susirišti su jomis sutartiniais ženklais.

510. Būrio vadas atsako, kad jo būrys nuolat būtų pasirengęs gintis.

Dažnai priešininkas sunaudos vakaro ir ryto prietemas, apsiniaukusį ar lytingą orą, pagaliau pūgą netikėtai atakai, kartais vartodamas tankus. Todėl būrio vadas turi griebtis visų perspėjamųjų priemonių nelauktoms priešininko atakoms pašalinti. Prie tų priemonių priklauso kautynių patrulių išstatymas ir signalizacijos nustatymas.

511. Nevisumet karštose kautynėse būrio vadui seksis valdyti ugnis. Todėl skyrininkai, grandininkai ir patys šauliai turi mokėti ugnimi kautis, derindami savo veiksmus su kaimynų veiksmis.

512. Būrio vadas gali pasilikti teisę įsakyti paleisti ugnį atskiromis savo lengvojo kulkosvaidžio ar grenadierų grandimis.

513. Sprendžiamos įtakos atkakliam būrio gynimui turi būti vado valios jėga. Tik jam paliepus, atskirų lizdų ir atsparos punktų igulos, kad išvengtų didelių nuostolių, smarkioje ugnyje gali kilotis į šalis ar priekin, bet nieku būdu ne atgal.

514. Esančio antroje ugnies ešelono linijoje ar rezerve būrio vadas turi savo iniciatyva laikyti ryšius su priekinėmis dalimis ir rekognoskuoti kelius prie jų. Kartais jam teks savo iniciatyva padaryti kontrataka.

VII SKILTIS.

Kuopos kautynės.

515. Ginantis kuopos vadas skiria būriams barus, nurodydamas jų dydį frontu ir gilumon.

Jis duoda nurodymų būrių vadams dėl atsparos postų įtaisymo. Jis visada pasilieka sau rezervą. Jis griebsiasi priemonių aeroplanų atakoms atmušti.

516. Kuopos vadas nustato, kaip sekti, laikyti ryšiai, papildyti šoviniai ir išnešti sužeistieji ir duoda nurodymų, kurios iš anksto reikia nustatyti distancijos.

517. Ugnies gynimą savo baro sienose kuopos vadas laiduoja, susitardamas pats su savo kaimynais. Vietos barai, kurie užimti nenaudinga, apšaudomi kryžiška ugnimi, o kai yra tam laiko, tai daromos prieš juos dirbtinės kliūtys.

518. Visos kuopos dalys turi pasidaryti sau apkasus. Ypatingai reikia pasirūpinti jų mas-kavimu.

519. Renkant vietas kulkosvaidžiams, reikia pasirūpinti laiduoti sau visai patikima flankuojama ir kryžiška ugnis į prieigas prie pozicijų ir apšaudymas vietos daiktų, kurie paimti priešininkui gali būti patogu.

520. Jei prie kuopos yra sunkiųjų pėstininkų priemonių, tai kuopos vadas, pasiremdamas savo paties žvalgymu ir susitaręs su jų viršininkais, nurodo joms poziciją ir duoda kiekvienai savo uždavinį.

521. Dieną nereikia užimti perdėm visa pozicija, tarpai tarp skyrių gali būti didesni, reikia tik organizuoti tikra ugnis į tarpus. Kuopos frontas ginantis vidutinėse sąlygose bus 500—750 mtr., gilumas — 300—450 m.

522. Nakties metu ir rūke reikia tankiau užimti pozicija ir sumažinti sąstato gilumas.

523. Ginančiųjų dalių sąstato pakeitimas apgauna priešiniuko žvalgybą, kaip žemės, taip ir oro.

524. Užimančios ginamąją poziciją kariuomenės nepavojus laiduojamas iškišant priekin kautynių patrulių, kurie ešelonuojasi gilumon ir, paprastai, dieną stovi vietoje, o naktį vaikščioja. Jei kautynių patruliai siunčiami iš priekinių būrių, tai kuopos vadas dalija priekyje esančią vietą atatinkamais barais. Kautynių patrulių paskyrimas yra laidas nuo staigios priešininko atakos ir perspėjimas kuopai priešui artinantis, kad ji galėtų pasirengti kautynėms. Jie trukdo priešininko žvalgybai, klaidina priešininką ir verčia jį tuo būdu pirm laiko iškelti aikštėn savo norus. Kuopos vadas, pasiremdamas bataliono vado įsakymais, duoda jiems smulkių instrukcijų, kaip jiems veikti. Kiekviename atskirame atveju jiems nurodoma, ar jie turi atkakliai gintis, ar ne. Atsitraukimo kelias kautynių patruliams turi būti tiksliai nurodytas, kad jie nekliudytų savųjų, užpakaly esančių, dalių ugniai. Artilerija ir sunkiosios pėstininkų priemonės turi žinoti apie kiekvieną kautynių patrulių sąstato atmainą.

525. Savo rezervą kuopos vadas sustato taip, kad jį turėtų čia pat kontratakoms daryti ir pozicijai užimti, pralaužus jo kuopos barą, ir paleisti ugniai, kad pastiprėtų ugnies gynimas.

526. Kuopos vadas turi drauge su būrių vadais smulkiai išdirbti visus galimus prieš-

ninko atakos atvejus ir priemones, kurios reikalingos atmušimui kiekvienam atvejy.

527. Kuopos vado komanduojamas punktas išrenkamas taip, kad būtų tikri ryšiai su visomis kuopos dalimis, sunkiosiomis pėstininkų priemonėmis ir su gretimomis dalimis.

528. Kuopos vadas atsako už pavestojam jam baro gynimą. Jis turi organizuoti gynimą taip, kad jo kuopa visada būtų pasirengusi atmušti priešininko ataką.

529. Įsiveržusiam priešininkui atmušti, reikia stumti rezervas kontratakon. Kontratakos pasisėkimas pareina nuo taisyklingos jos krypties parinkimo, kuri yra priešininko sparnas ar užpakalis.

530. Jei priešininkas įsilauš į kuopos barą, tai kuopos vadas turi tuojau pranešti bataliono vadui ir veikiančiai tame bare artilerijai.

531. Jei priešininkas įsilaužtų gretimame bare, tai kuopos vadas turi padėti ugnim ar kontrataka. Daugely atvejų net užteks priekiniams būriams paspausti iš sparno, ir taip priešininkas bus atkirstas. Jiems turi padėti suspiesta sunkiųjų pėstininkų priemonių ugnis.

532. Kuopos vadas turi pasirūpinti įtaisyti sandėlius šoviniams pozicijoje arba artimiausiame jos užpakalyje. Kautynėse jis nuolatos turi žinoti, kiek šovinių išleidžiama ir rūpintis savo laiku juos papildyti.

533. Prisireikus trauktis, kuopos vadas pats vadovauja atsitraukimui, būdamas su paskutine dalimi. Jis nurodo atsitraukimo tvarką kuopos dalims ir jam priklausančioms sun-

kiosioms pėstininkų priemonėms. Trauktis reikia ešelonais nuo vienos ribos prie kitos. Kartais naudinga daryti trumpos kontratakos.

534. Prieš pradėdant trauktis, reikia pirmų pirmiausia išvesti sužeistieji, o paskui paimti visa šovinių ir tvirtinamųjų įnagių atsarga. Jei atsargai evakuoti nėra laiko ir priemonių, tai ji reikia sunaikinti, kad negalėtų būti priešininko sunaudota.

535. Nedidelės dalys, drąsių ir energingų viršininkų vadovaujamos, dengia atsitraukimą ir sulaiko persekiojimą. Smarkia ugnim jie klaidina priešininką dėl jų skaičiaus, staiga pasirodo įvairiose vietose ir daro priešininkui nuostolių.

536. Kuopai naudinga ginamosiose kautynėse plačiai išsiskleisti ir sunaudoti visas šaudomojo ginklo tolumas; ypatingos naudos duos kulkosvaidžių ugnis. Jei prie kuopos yra sunkiųjų pėstininkų priemonių, tai joms naudinga keisti savo vietos, kad suklaidentų priešininką dėl savo tikrosios kautynių jėgos.

537. Atmušant kavalerijos atakas reikalinga patvarumas ir ramumas. Šių dienų šaudomojo ginklo jėga yra tokia, kad raitosios atakos iš fronto į nesuirusią pėstininkų dalį negali turėti pasisėkimo. Pėstininkai turi nuolatos žiūrėti į savo sparnus ir užpakalį ir mokėti greitai keisti frontą į pasirodžiusios kavalerijos pusę ir paleisti tikrąją ugnį.

VIII SKILTIS.

Bataliono kautynės.

538. Bataliono vadas, gavęs uždavinį iš pulko vado, kviečia pas save kuopų vadus ir jo priklausančių sunkiųjų pėstininkų priemonių viršininkus, aiškina jiems bataliono ir pulko uždavinį, skiria kuopų barus, skirsto sunkiasias pėstininkų priemones kuopoms ar duoda jom savarankiškus uždavinius, išskiria sau rezervą, nustato kuopų ugnies sąveiksmą tarp savęs ir su gretimųjų batalionų kuopomis ir priemones šaudyti ypatingai svarbias prieigas prie pozicijų ir kuopų barų susidūrimuose. Bataliono frontas ginantis vidutinėse sąlygose bus 1—1½ kilometro, o gilumas—700—1000 m.

539. Be sekimo postų, statomų kuopų vadų, bataliono vadas skiria savo sekėjus ir nustato ryšius tarp savęs ir jų.

540. Bataliono vadas stengiasi nustatyti kuo tikriausius ryšius su savo kuopų vadais, sunkiųjų pėstininkų priemonių viršininkais ir tų baterijų vadais, kurios darbuojasi bataliono bare.

541. Bataliono vadas turi galėti visuomet iššaukti kaip užtveriamąją artilerijos ugnį, taip ir naikinančią.

542. Bataliono vadas turi rasti priemonių gintis nuo priešininko oro priemonių.

543. Savo rezervą bataliono vadas pastato taip, kad galėtų savo laiku jį sunaudoti kontratakai ir pozicijai užimti, pralaužus tos ar kitos kuopos barą.

544. Ginančiajam nenaudinga per anksti pradėti šaudyti, nes distancijose, didesnėse kaip 800 metrų, ugnis nelabai tikra ir ja ginantysis palengvins priešininkui surasti savo sąstato vietą. Tuomet šaudyti reikia tik ypatingai svarbius taikinius ir pėstininkų susibūrimo vietas tam tyčia paskirtais kulkosvaidžiais ir tam tyčia paskirtais geresniais šauliais.

545. Toliau puolant priešininkui, reikia trukdyti jo slinkimas metoinga, gerai valdoma ugnim. Naudodamasis anksčiau išmatuotomis distancijomis ligi ribų, gerai sutvarkytais sekimu ir ryšiais, ginantysis gali apipilti naikinančia ugnim patogius taikinius.

546. Priešininkui artėjant, kai taikinių skaičius vis didės, tai ir ugnies įtempimas turi didėti. Kad neliktų nešaudomų taikinių, visa prieky esanti vieta reikia padalyti barais tarp kuopų ir būrių.

547. Sekti reikia nuolatos ne tik savo baras, bet ir gretimieji, kad prisireikus galima būtų, perkeliant ugnį, padėti gretimiesiems barams kaip šaulių ugnim, taip ir ypač kulkosvaidžių ugnim.

548. Smarkios artilerijos ugnies spietimas į kurį pozicijos barą dažniausiai parodo, kad tas baras išrinktas priešininko atakai. Tuomet kuopos ir bataliono vadai turi iš anksto vesti savo rezervus prie tų pozicijos barų, kurie iš gynimo plano turi būti paimti ir laikomi, pralaužus barą, į kurį suspiesta naikinanti ugnis.

549. Pradėjus priešininkui eiti atakon, ugnis privedama ligi aukščiausio įtempimo laips-

nio. Ginantysis turi atminti, kad toje lemiamoje minutėje ataka gali pasisekti tik tada, kai ginančioji ugnis ims blogiau kliudyti. Todėl, likdami savo vietose, ginantieji turi šaudyti ramiai, taikliai, privesdami ugnies greitumą lig aukščiausio įtempimo laipsnio.

550. Gretimieji atakuojamajam barai turi suspiesti ugnį atakuojančiam į sparną.

551. Jei ataka atmušta ir priešininkas traukiasi, ginantysis persekioja jį tankia ugnimi. Jeigu nedidelėms jo dalims pavyks įsistiprinti visai arti nuo pozicijos, tai ginantysis turi dalim jėgų imti pulti, jas atmušti, po to grįžti atgal.

552. Kai kada ginančiajam naudingiau bus pulti didesnėmis jėgomis kontratakon ir įkandin paskui suirusį atsitraukiantį priešą pulti priekin. Jei ta kontrataka bus energinga ir palaikoma artilerijos ir sunkiųjų kulkosvaidžių ugnimi, tai galop tai taip suardys puolančiojo eiles, kad ilgam jį sutūrės nuo atakos kartojimo.

553. Jei priešininko ataka pavyko, ir jis įsilaužė į apkasus, tai ginantysis turi nelengvai užleisti jam savo apkasus, o priešintis durtuvais ir rankinėmis granatomis, ir jei baro rezervas nepasivėlins pulti kontratakon, tai dažniausiai, pralaužimas bus likviduotas ir atakuojančiajam nepasiseks.

554. Kontratakos pasisekimas pareina nuo jos **meto, energijos, su kuria daroma, ir teisingo krypties parinkimo.** Geriausia kryptis kontratakai — sparninė. Kad ataka įvyktų metu, dalių viršininkai turi nelaukti ypatingų paliepiimų, o pulti kontratakon savo iniciatyva.

555. Gretimieji su pralaužtuoju barai **niekumet neturi teisės apleisti savo apkasų** tik todėl, kad kaimynas atsitraukė. Laikant savo pozicijas, atakuojantysis atsidurs sunkioje padėtyje, nes jis paklius ugnies maišan.

Gretimieji pralaužtajam barai turi laiduoti savo sparnus, užlenkdami juos ir privesdami prie jų rezervus. Geriausia pagalba, kurią jie gali suteikti, be savo pozicijų laikymo ir naikinančios ugnies į sparną prasilaužusiajam, bus kontrataka į sparną prasilaužusiajam.

556. Rūpinamasi, kad įvykus nakties atakai ji nebūtų netikėta ir kad tuomet būtų laiduota kuo tikriausia kryžiška ugnis į artimiausias prieigas; tam rūpinamasi, kad galima būtų šaudyti tamsoje, statant prožektorius, šviečiant raketomis, įvirtinant šautuvus ir t. t. Pozicija užimama tankiau, rezervai privedami arčiau, kariuomenė esti pilnai pasirengusi kautynėms, tikrinamas ryšių tikrumas ir t. t.

557. Bataliono vadas atsako už šovinių ir maisto papildymą metu.

IX SKILTIS.

Pulko kautynės.

558. Pulko vadas, gavęs ginamąjį uždavinį ir pulko baro sienas nuo vyresniojo viršininko, arba nutaręs imti gintis, jeigu pulkas veikia savarankiškai, ir yra laiko, iššaukia pas save batalionų vadus, duotosios pulkui artilerijos viršininką, sunkiųjų pėstininkų priemonių viršininkus, duotosios pulkui pionierių da-

lies vadą, ryšių viršininką ir drauge su jais rekognoskuoja vietą rinkdamas joje poziciją, žiūrint jam nurodyto arba savo išsirinkto gynimo plano.

559. Rinkdamas gynimui ribą, pulko vadas skirsto pulko barą tarp batalionų, tikrai nurodydamas jų sienas; nurodo rajoną artilerijos pozicijai rinkti, duoda uždavinius batalionams, artilerijai, sekimui ir ryšiams įtaisyti, pozicijai sutvirtinti, paskirstyti joje sunkiosioms pėstininkų priemonėms ir technikos kariuomenei. Paprastai pulko baro frontas bus 2-3 kilometrai.

560. Priskirtoji pulkui artilerija, bendra taisykle, neskirstoma tarp batalionų, o, sujungta vyresniojo artilerijos viršininko vadovybėje, lieka pulko vado žinioje, gi batalionų vadams nurodoma, į kurias baterijas jie turi kreiptis prašydami pagalbos. Su tomis baterijomis batalionų vadai turi sudaryti tikrus ryšius.

561. Pulko vadas turi pasilikti savo rankose pakankamos jėgos rezervą ir išrinkti jam vietą. Paprastai savo rezerve pulko vadas pradžioje pasiliks 1 batalioną.

562. Pabaigęs rekognoskuoti poziciją pulko vadas, nežiūrėdamas to, kad jis vietoje jau davė nurodymų savo priklausomiems viršininkams, duoda įsakymą raštu, kaip nurodyta 451 str.

563. Pozicijos tvirtinimo darbams, paprastai, vadovauja pionierių karininkai, gavę bendrus nurodymus iš pulko vado, ir derindami savo darbus su batalionų ir kuopų vadų nurodymais, kurie ir atsako už pavestus jiems

barus. Pionieriai yra tik instruktoriai, pačius darbus atlieka pėstininkai.

564. Darbų tvarka šitokia: pirmiausia nuvalomas šaudymo laukas, dirbami lizdai kulkosvaidžiams, apkasai šauliams ir sekėjams, blindadžai viršininkams ir telefono stotims, paskiau dirbamos dirbtinės kliūtys ir, pagaliau, susisiekimo eigos ir priedangos. Dirbant visų veikslų darbus, reikia ypatingai įsidėmėti maskavimas. Kliūčių linijos kryptis turi būti tokia, kad ji būtų prašauama išilgine kulkosvaidžių ugnim.

565. Visi ginamieji darbai turi būti dirbami dengiant dengiamajai rinktinei, kuri siunčiama pulko vadui paliepus į jo išrinktą ribą iš rezervo bataliono. Dengiamosios rinktinės uždavinys — neleisti priešininko žvalgų ir laiku perspėti, kad puola žymesnės priešininko jėgos.

566. Neskaitant dengiamosios rinktinės, pulko vadas turi nusiųsti priekin toliau dengiamosios rinktinės užimtosios ribos pėsčių raitų žvalgų. Tie žvalgai, pasirodžius puolantiems priešininko dalims, traukiasi žingsnis po žingsnio į dengiamąją poziciją, trukdydami ir sunkindami priešininko slinkimą ir versdami jį per anksti išsiskleisti ir parodyti savo jėgas ir slinkimo kryptį.

567. Jei nėra laiko visiems pirma nurodytiems darbams, tai iš jų daromi svarbesnieji.

568. Kautynėse labai svarbios reikšmės įgyja sparnai. Todėl pulko vadas turi rimtai pasirūpinti tinkamai juos sustiprinti, ginti ir sekėti už jų, kad laiku susektų apeinančias dalis.

569. Susekus aprietimą ar apėjimą, artimiausias dalies rezervas užima iš anksto pažymėtas pozicijas priešininkui sulaikyti, kol ateis gilesnių rezervų. Saugantysis nuo sparno aprieto rezervas arba užima poziciją aprieto čiamajam barui pailginti arba atakuoja puolantį priešininką, stengdamasis išeiti jam į sparną.

X SKILTIS.

Ypatingi atsitikimai ginantis.

A. Gynimas nuo tankų.

570. Pėstininkai turi nepasiduoti labai įspūdžiui tankams pasirodžius. Pastarieji yra pavojingi pėstininkams tik vartojant jų didelį skaičių plačiu frontu. Jei tankai vartojami mažame skaičiuje ir siaurame fronte, tai jų pasisekimo laukiama, labiausiai, iš jų nepažįstančių pėstininkų įspūdžio. Tokiose sąlygose tankai turi labai maža ugnies ir mušamosios jėgos ir greitai darosi narsių pėstininkų grobiu, kad ir jie neturėtų tam tikrų ugnies priemonių kovai su tankais.

571. Ginklai kovai su tankais yra artilerija, šaudanti granatomis, lydimieji pabūklai artimos distancijose, prieštankiniai šautuvai, rankinės ir šautuvų granatos ir, pagaliau, šarvus pramušančios kulipkos S. M. K. Norint išvesti tanką iš rikiuotės, reikia šaudyti iš artimų distancijų į jo mažiausiai ginamas dalis ir šaudymo angas, kad kliudytų žmones. Rankinės granatos, surištos po kelias drauge ir mestos po ratais, gali išvesti tanką iš rikiuotės.

572. Pasingos priemonės prieš tankus yra: minų laukai, arba vieta taip pritaikinama, kad tankas negalėtų jo įveikti, pavyzdžiui, paverčiama bala, kriaušių statumas daromas didesnis kaip 35° arba iškasami grioviai paraleliai pozicijai, daugiau kaip 1, 3 metrų platumo; sienelės storumo daugiau kaip 40 cent. ir vandens plotas gilesnis kaip 70 centimetrų.

573. Ginantis nuo tankų niekumet nereikia pamiršti paleisti naikinančią ugnį į lydinčių tankus pėstininkų dalis.

B. Miško gynimas.

574. Miško gynimo ypatybės yra šios:

- a) miškas slepia ginančius nuo priešininko akių;
- b) jei miškas tankus ir medžiai labai stori, tai per 100—200 metrų nuo pamiškės pasidaro plotas, apsaugotas, šiek tiek, nuo pėstininkų ugnies ir artilerijos šrapnelių ugnies;
- c) sunkiau ginantiems orientuotis ir valdyti, todėl jaunesnieji viršininkai turi plačiai naudotis iniciatyva;
- č) kavalerija galima vartoti tik pėsčia;
- d) artilerija vartoti pačiame miške galima tik ne dideliame skaičiuje; vyriausioji gi artilerijos paspirtis daroma miško šalimis.

Apskritai miškas duoda pirmenybę gynimui prieš puolimą. Ta pirmenybė neišnyks ir tada, kai atakuojantysis įsilauš į mišką. Nors tuomet kovos šansai kaip ir susilygina, bet visgi ginančiojo pusėje liks pirmenybė dėl geresnio vietos pažinimo.

575. Ginančiajam naudinga užimti *nedidelį mišką*, paverčiant juos *atsparos punktais*. Tačiau *per mažas miškas*, kuris bus kiaurai perveriamas kulipkomis, netinka gintis.

576. Platus miškas nepatogus ilgai gintis, nes, pirma, artilerijos pagalba labai aprėžta, o, antra, priešininkas lengvai gali apeiti sparnus.

577. Ginamoji miško jėga pareina nuo tos pamiškės ruožo, kuri atgrįžta į priešininką, nuo miško ploto figūros ir nuo jo padėties apsupančioje vietoje.

578. Tiesi pamiškė padeda frontinei ugniai. Pamiškė, sudaranti įenamąjį kampą, leidžia tarpusavy flankuoti prieigas. Tai yra patogiausia ginančiajam. Pagaliau, pamiškė, kuri sudaro išeinamą kampą, silpnina gynimą, leidama puolančiajam apriesti.

579. Patogiausia miško ploto figūra yra forma artima kvadratui. Ilgas frontu ir negilus miško ruožas, kad ir pailgina ugnies liniją, bet užtat mažai tesipriešina pralaužimui. Trumpa labai gilaus miško pamiškė padeda puolančiajam ją apriesti, ir ugnies linija esti silpna.

580. Keliai, skynimai ir aikštės lengvina ginančiajam ryšius, o visokios gamtos ribos, kaip, pavyzdžiui, skardžiai, padeda sudaryti gynimą gilumon.

581. Žiūrint vyriausiosios ginamosios pozicijos padėties, miškas vaidina įvairią rolę. Būdamas sparne ir užimtas, jis laiduoja sparną. Būdamas pačioje pozicijoje, jis vaidina atsparos punkto rolę. Jei miškas yra pozicijos gi-

lumoje, jis didina gynimo jėgą ir padeda pamažu išvesti dalį iš kautynių. Jei miškas yra prieš pozicijos frontą arba sparne ir ginančiojo neužimtas, tai jis yra patogi prieiga puolančiajam.

582. Sprendžiant klausimą, kuriomis jėgomis užimti miškas, reikia gerai jis išžvalgyti. Reikia paskirti būtinai reikalingas kariuomenės skaičius miškui užimti. Silpna rinktinė negalės jo išlaikyti, ir tuomet arba ugnies ešelonas bus nepakankamai stipras, ar rezervas, tas svarbiausias kautynių reguliatorius, bus nepakankamos jėgos. Mišką užėmus perdidelėmis jėgomis, bus tik nereikalingų nuostolių. Vienu žodžiu, į mišką reikia vesti tik būtinai reikalingos jam ginti jėgos, paliekant stiprų rezervą už miško.

583. Jei miškas vaidina priekinio atsparos punkto rolę, t. y. atkaklus jo gynimas nėra gynimo uždavinyje, tai organizuojant jo gynimą nėra reikalo nuosakiai kovoti dėl miško vidaus, o visos pastangos sutelkiamos jo pamiškės gynimui. Tas pat daroma ir ariergardo kautynėse laikui laimėti.

584. Daugiausia atkaklumo gynimas gali parodyti kovodamas dėl pamiškės, todėl ginantieji turi organizuoti naikinančią ugnį iš pamiškės.

585. Įpuolusio į mišką priešininko sutikimas ir atkaklus miško vidaus gynimas yra, daugiausia, rezervų ešelonu uždavinys.

586. Kautynių reguliavimas miške, veiksmai jo pašaliais, kontratakos prieš užėmusį mišką priešininką arba palengvinimas išeiti sa-

vo kariuomenei iš miško — pasiekama gilesniųjų rezervų ešelono, esančio už miško, veiksmas.

587. Užimant pamiškę reikia vengti vieno do sąstato tankumo. Pamiškė dalijama įvairaus dydžio barais, žiūrint jų reikšmės. Barai, kuriems labiausiai gresia ataka, išeinamuose kampuose arba prieš patogias prieigas, turi būti kuo trumpiausi. Priešingai, sunkiai pasiekiami pamiškės barai galima užimti silpniau arba visai neužimti, pasitenkinant tik jų sekimu.

588. Barų sienomis turi būti įeinamieji kampai arba vietos, kurioms mažiausiai gresia ataka, bet nieku būdu ne išėjimai iš miško.

589. Jei šaudyti iš pamiškės sunku, tai naudinga iškišti kautynių skyriai priekin; kitais atvejais, pavyzdžiui, aiškiai aprėžtoje pamiškėje ar retame miške, ugnies ešelono kautynių skyriai naudingiau nukelti truputį gilyn į mišką.

590. Kuopų rezervų ešelonas reikia statyti žymiai arčiau prie ugnies ešelono, kaip tai daroma atviruose baruose, kad tie rezervai galėtų laiku padėti savo dalims, kurios ugnim kaunas. Tankiame miške kuopų rezervų ešlono dalys turi būti ešelonuotos frontu, kad kiekvienas smulkus baras turėtų užpakalyje nors nedidelį rezervą.

591. Miško vidaus gynimas palengvėja esant aikščių, skersinių kirtimų, kelių, skardžių, upelių ir kita, kas gali būti suvartota kaip paeilinės gynimo linijos. Daugiau naudos gali duoti blokauzai ir vielų tvoros ar kirtimai, lengvai daromi miške. Šitų paeilinių

pozicijų laikymas pavedamas batalionų rezervų ešelonui.

592. Jei miškas nedidelis, tai pulko rezervų ešlono dalys stoja už miško, kad jį laiduotų nuo priešininko apėjimų. Tik jeigu miškas labai didelis, teks nors dalis tų rezervų sustatyti miške.

593. Artilerija, iš taisyklės, statoma miško šalimis ir užpakalyje. Tik labai dideliame miške, kai pastatyta už miško artilerija negalės palaikyti ugnim ginančiųjų pėstininkų, teks artilerija statyti pačiame miške aikštėse.

594. Kavalerija vartojama laiduoti nuo apėjimų. Todel ji sustoja sparnuose ir už miško. Trūkstant pėstininkų, kavalerija vartojama pėsčia; tuomet jai pavedama ginti netaip svarbūs barai.

595. Gynimo atkaklumui miškas turi būti pritaikintas gynimui. Tam tikslui, visų pirma, nuvalomas šaudymo kelias, kertami kirtimai bendram prieigų prie miško flankavimui kulkosvaidžiais. Paskui daromos dirbtinės kliūtys — vielų ir užkirtimai ir, galop, kasami apkasai ir priebėgos. Kartu su nurodytaisiais darbais pamiškėje, dirbami darbai miško viduje, kad palengvėtų kariuomenės ryšiai ir tarpusavio pagalba, pasunkėtų priešininkui slinkti miške ir sustiprėtų miško vidaus gynimas.

596. **Kariuomenės veiksmai ginant mišką.** Paskirtoji miškui ginti kariuomenė turi užimti jį, kiek galėdama, iš anksto, kad pasiruoštų sutikti puolantį priešininką. Pačios kautynės dalomos į kautynes del pamiškės, kau-

tynes viduj miško ir kautynes del išėjimo iš miško.

597. *Kautynės del pamiškės* pradedamos artilerijos ugnim. Kai priešininkas pasirodo tikrosios artilerijos ugnies sferoje, baterijos paleidžia ugnį, kad jį suardytų ir priverstų anksčiau rikiuotis puolimo rikiuotėn. Bet kai puolantysis daug stipresnis artilerija, tai ginančiajam geriau ilgiau nešaudyti, kad jo nesunaikintų priešininko artilerija. Puolančiajam besiantinant, ginantysis išplečia visą savo ugnies jėgą iš pamiškės. Bet kulkosvaidžiai ir lydimieji pabūklai, kiek galėdami, ilgiau nepasirodo, kad iš artimiausių distancijų sunaikintų priešą.

598. Jei atakuojančiam pavyko įsiveržti miškan, tai artimieji rezervai daro kontrataką. Atmušus priešininką, reikia šaudyti besitraukiantį ugnim, bet nesivyti, kol jis tebeturi puolamosios energijos.

599. *Kautynės miško viduje* pradedamos tuomet, kai kontratakomis nepavyksta išmušti įsilaužęs priešininkas. Šaudymo aprėžimas priverčia, dažniausiai, kautis durtuvais. Jaunesniųjų viršininkų iniciatyva ir kariuomenės narsumas vaidina pirmiausią rolę ir reiškia daugiau, kaip skaičius. Visos kautynės čia pavirs eile atskirų kautynių smulkiais dalimis, laimingų vienoje vietoje ir nelaimingų kitoje. Valdymas tuomet yra labai sunkus ir pasireikš palaikant tvarką, organizuojant paeilinių dalių išvedimą, kurioms gresia apsupimas, neleidžiant apeiti sparnų, įvedant dar likusius rezervus ta kryptim, kur pasirodo laimėjimas

ir, pagaliau, veiksmuose prieš puolančiojo sparnus.

600. Kai puolantysis, kad ir apgalvėjęs, bet iširęs del tik ką įvykusių sunkių vietos kautynių, sutiks kitą ginamąją ribą, iš anksto užimtą ginančiojo, pastarasis sutinka jį staigia smarkia ugnimi ir energinga kontrataka.

601. Atkaklesniam miško vidaus gynimui dirbamas reduitas, t. y. uždarytas sustiprinimas. Esant reduitui su narsia įgula, ginančiajam darosi daug lengviau išmušti kontratakomis iš miško įsiveržęs ten priešininkas.

602. *Kautynės del išėjimo iš miško* prasižada tada, kai nežiūrint visų gynimo pastangų, puolantysis visgi paėmė mišką. Jei ginantysis dar turi rezervų, tai jis iš pradžių užima poziciją už miško tikrosios šautuvų ugnies distancijoje ir sutinka apgalvėjusį priešą naikinančia ugnim, puldamas, jei reikia, į kontratakas, kad įvytų jį atgal į mišką. Visos gynimo pastangos tuomet reikia įtempti, kad puolantysis neišplėstų savo pasisekimo puldamas toliau, neįsitaisytų miške ir būtų neutralizuotas.

C. Kautynės tamsumoje.

603. Gynimas tamsumoj turi tą ypatybę, kad priešininkas naudodamasis tamsa, gali nepastebėtas prislinkti ir netikėtai pulti, ir visomet puldamas jis arba neturi visai nuostolių arba turi nežymių nuostolių. Todel ginantysis turi *laiduoti save nuo staigaus puolimo*, pasirūpindamas apsaugos priemonėmis ir ypatinškai budėdamas, ir iš anksto išdirbti *smulkų atakos atrėmimo planą*. Jo pamatan turi būti

padėtos žvalgybos surinktos žinios apie priešininką ir vietą.

604. Tamsumos atakai reikia pasiruošti dieną, įtaisant prietaisus šaudymui, išmatuoti atstumai ligi ribų, kurių išvengti priešininkas negali, šautuvams ir kulkosvaidžiams dar priešviesos duodama reikiama kryptis ir jie įtvirtinami tuo ar kitu būdu; artilerija turi paruošti visa, kad tuojau galėtų paleisti užtveriamąją ugnį. Jei yra dirbtinio vietos nušvietimo priemonių, tai jos parengiamos. Rezervai turi žinoti kelius, kuriais jiems reikės eiti. Jei apystovos leidžia, tai naudinga dieną padaryti repeticija, kad kiekvienas karys žinotų savo vietą ir savo pareigas.

605. Budrumas pasiekiamas išsiunčiant kautynių patrulius ir slapukus, nustatant patikimus ryšius ir nušviečiant vietą prožektoriais. Labai daug padėti gali sargybiniai šunys, duodami kautynių patruliams. Pozicijoje visumet esti visai kautynėms pasirengusi dežuruojanti dalis.

606. Kai tik bus pastebėtas priešininko puolimas, ugnies ešelonas tuojau rengiasi paleisti ugnį. Rezervų ešelonai rengiasi, o artimiausieji rezervai prisitraukia.

607. Priešininkui prasilaužus daroma kontrataka; reikia neduoti priešininkui įsitaisyti paimituose apkasuose. Geriausia atakos kryptis sparninė.

608. Jei priešininkas atmuštas, tai vėl siunčiama apsaugos sargyba ir žvalgyba, nes vėl gali pasikartoti jo puolimas.

D. Gyvenamųjų punktų gynimas.

609. Nuo gyvenamo punkto padėties ir jo dydžio pareina, ar reikia užimti jis gynimui, ar ne. Nedideli punktai patraukia į save artilerijos ugnį, todėl jie neverta užimti. Gyvenami punktai su mediniais namais greit uždegami artilerijos ugnim, todėl jie užimti taip pat neverta.

610. Užimant gyvenamą punktą reikia išspręsti klausimas, kur išrinkti pasipriešinimo frontas — ar gyvenamojo punkto priekyje, ar jo pakraštyje, ar pasitraukus nuo pakraščio. Išnešus tą frontą priekin — mažėja nuostoliai, bet reikia rimtesnių fortifikacijos darbų. Atkėlus jį gyvenamojo punkto vidun, pasidaro maskė.

611. Nereikia skirti gyvenamam punktui užimti per daug jėgų, nes tai padaro tik nereikalingų nuostolių. Nustatant įgulos didumą, turima galvoje kaimo padėtis vietoje, jo dydis, kariuomenės kokybė ir kautynių uždavinys (atkaklus ar laikinas gynimas).

612. Gynimo atkaklumas žymiai auga stiprinant jį fortifikacijomis. Esant tam laiko, fortifikaciniai darbai turi būti padaryti kuo tobuliausia. Darbų tvarka turi būti šitokia: šaudymui kelio praskynimas, kelių nutiesimas į užpakalį rezervams prieiti, ryšiams, šoviniams prinešti, sužeistiems išnešti ir kita; maskavimas, dirbtinių kliūčių dirbimas, priedangų statymas.

613. Kaimo užėmimo stiprumas didėja įtaisant jame reduitą ir kitas ginamąsias pozicijas.

Reduitui išrenkamas stiprus akmeninis trobesys, ar keli trobesiai, kurie pritaikunami gynimui. Reduitui skiriama tam tikra įgula, kuri aprūpinama pakankamai šoviniais, maistu ir vandenių ilgam gynimui. Reduito paskirtis pasilieka net tuomet, kai kaimas pakliūva laikinai priešininkui, kad palengvėtų kontrataka.

614. Kaimas laiduojamas nuo aprietimo, padarant jo šalims nuolaidinių pozicijų ir pritaikinant kaimo pakraščius flankuojančiai prieigų ugniai.

615. Ryšiai su savo artilerija turi būti visiški.

616. Artilerijai šaudant ir aeroplanams bombarduojant kaimą, įgula slepiasi į priebėgas, palikdama apkasuose tik sekėjus; kartais rezervai galima išvesti už kaimo. Reikia pasirūpinti kylančių dėl artilerijos ugnies gaisrų gesymu.

617. Atakuojančio priešininko reikia stengtis neprileisti prie kaimo pakraščio, sunaikinant jį ugnim.

618. Jei priešininkas įsiveržtų į kaimą, tai rezervų kontratakoms jis reikia išmušti.

619. Jei priešininkui pavyko paimti visas kaimas, tai tolimesnė kova bus jau gyvenamo punkto atakos pabūdžio, jei bus nuspręsta jis vėl atsiimti.

E. Išėjimas iš kautynių.

620. Išėjimas iš kautynių yra sunki operacija, kurioj reikia viskas numatyti ligi smulkmenų. Trauktis reikia stengtis pradėti sutemus

ir tik išimtiniais atsitikimais, negalint laukt nakties, galima ryžtis trauktis dieną.

621. Išėjimo iš kautynių pasisėkimas visiškai priklauso nuo pasitraukimo slaptumo. Todėl nereikia duoti priešininkui jis pastebėti, o dieną nedaryti jokių judesių, vengti triukšmo ir senojo sąstato vietoje palikti nedidelių dalių, kurios palaikytų paprastojo pozicijų nakties gyvenimo vaizdą.

622. Pirma traukiasi gurguolės, paskui artilerija ir, galop, pėstininkai. Ėjimo maršrutai reikia dar dieną gerai iširti ir pažymėti (suželonuoti). Likusios pozicijoje dalys atsitraukia ar iš anksto nurodyta valanda, ar gavusios tam tikrą paliepimą.

623. Viršininkas nurodo, kas reikia suardyti ir kuomet, kad nepastebėtų priešininkas pasitraukimo ir dengiamosios dalys neliktų izoliuotoje padėtyje.

624. Jei reikia kas nors evakuoti, pavyzdžiui šoviniai, tai tai turi būti numatyta.

625. Jei priešininkas pastebės atsitraukimą ir ims pulti, tai paskirtasis tam reikalui ariergardas turi išsiskleisti tinkamoje riboje ir atlaikyti priešo spaudimą.

626. Trauktis dieną tenka paprastai su kautynėmis. Artilerija savo ugnim turi dengti pėstininkus. Pėstininkai nuvedami paeiliui ešelonais, kuo mažiausiomis dalimis.

Kai kuriais atvejais, atsitraukiant dieną, artilerijai teks rizikuoti savo pabūklais.

IV SKYRIUS.

Susitinkamųjų kautynių ypatybės.

I SKILTIS.

Bendri nurodymai.

627. *Susitinkamomis kautynėmis* vadinama susirėmimas priešininkų, kartu nutarusių kautis puolant. Dažniausiai tai bus einančių prieš vienas antrą priešininkų susirėmimas.

Susitinkamosios kautynės gali būti *numatytos* ir *netikėtos*. Be to, numatytos kaip ir netikėtos jos gali būti arba abiem pusėm arba vienai. Numatytos susitinkamosios kautynės esti nusprendus pulti, o netikėtos — nesant atitinkamos žvalgybos.

628. Susitinkamųjų kautynių ypatybės:

- a) abiejų pusių nepasirengimas kautynėms; nebuvimas pradžioje priemonių sekti ir tikrai šaudyti,
- b) apystovų netikrumas ir neaiškumas, todėl netikėtumų dažnumas,
- c) grumtynės dėl iniciatyvos paėmimo,
- d) laiko laimėjimo reikšmė ir, kaip to vaisius, greitų ir griežtų veiksmų svarbumas, kad priešininkas būtų pralenktas išsitiesiant ir nustotų savo veiksmų laisvės.

629. Kad čia būtų laimėtas taip brangus laikas, tos sąlygos leidžia vartoti susitinkamosiose kautynėse paprastesnius manevravimo ir puolimo būdus, negu tai reikalaujama metodingose puolamosiose kautynėse.

630. Ta pusė, kuri turi pilnesnių žinių apie priešingąją, turi daug davinių laimėti; todėl žvalgyba, ypač oro, įgyja sprendžiamosios reikšmės. Bet dėl nepilnų žinių iš žvalgybos neturi būti nedrąsumo ir lėtumo veiksmuose. Viršininkas turi, pasiremdamas turimomis žiniomis apie priešininką ir vietą, padaryti veiksmų planą ir pasistengti paimti iniciatyvą į savo rankas.

631. Padarytas planas turi būti, kiek galint, paprastesnis ir atskiri uždaviniai priklausomiesiems viršininkams turi būti greitai perduodami. Taip pasiekiamas greitumas išsiskleidžiant ir galimumas priešininką aplenkti.

632. Kartą paimta į savo rankas iniciatyva nereikia paleisti, o tam reikia plačiai parodyti visiems viršininkams savosios iniciatyvos, veržtis priekin ir vienas kitam padėti, kad išplėstų kartą pradėtą puolimą, viršininko padaryto bendrojo veiksmų plano prasmėje.

633. Greito žinių gavimo svarbumas, taip pat ir galimybė laiduoti savo įtaką kautynių eigai reikalauja, kad visi viršininkai būtų, kiek gali, priekyje. Tai reikalinga dar todėl, kad susitinkamosiose kautynėse technikos ryšiai negali būti greitai ir visiškai įtaisyti.

634. Kad pasunkėtų priešininkui žemės žvalgymas, reikia padaryti prieš savo frontą ir sparnuose plati kavalerijos ir priekinių da-

lių uždanga. Prieš priešininko oro žvalgybą reikia pastatyti gynimas nuo jos, kaip nuo žemės, taip ir iš oro, naudojantis aeroplanais naikintojais. Bet ir priešininkas vartos tą patį veikimo būdą, kad paslėptų savo veiksmus. Todel reikia, kad priešakinės dalys kuo energingiausiai slinktų, kad sumaigytų tokias pat priešo dalis, o esančioji sparnuose kavalerija turi apriesti priešininko sparnus ir jo jėgų sugrupavimą, o patogiose sąlygose ir užpulti jį.

635. Puolantysis dviem kolonom turi pirmenybe prieš puolantįjį viena kolona, nes jis iš karto gali laimėti priešininko sparną ir priversti jį savo manevrą padaryti kontrmanevrą, ir taip būtinai paims iniciatyvą jį savo rankas.

II SKILTIS.

Avangardo veiksmai.

636. Avangardo uždavinys yra: laiduoti vyriausioms jėgoms laiką ir plotą išsiskleidimui, laidavus patogiausius sekimo punktus ir pozicijas artilerijai. Tam avangardas turi greitai išsiskleisti plačiu frontu, laidavęs sau svarbiausius vietos daiktus. Skleidžiantis plačiu frontu, avangardo viršininkas neturi bijoti tarpų fronte, kad tik jie būtų šaudomi šautuvų ir kulkosvaidžių ugnim. Apskritai avangardas gali išsiskleisti frontu platesniu, kaip jis išgali griežtai kautis. Reikia atminti, kad vyriausios jėgos tuojau išsiskleis ir palengvins jo padėtį. Be to, platus frontas ir veiksmų energingumas privers priešininką perdaug įvertinti mūsų jėgas ir kartais pasingai veikti.

637. Kad galima būtų iš pat pradžių kautynėse paimti iniciatyvą jį savo rankas, reikia, laukiant kautynių, skirti priešakinė ir šoninės rinktinės stipresnės, duodant joms būtinai sunkių pėstininkų priemonių.

638. Kad nesimaišytų dalys išsiskleidžiant, kaip taisyklė, reikia priekinė ir šoninės rinktinės siūsti ne iš vieno bataliono, o iš įvairių. Toms rinktinėms sustiprinti išsiskleidžiant, siunčiamos kuopos iš tų pačių batalionų, iš kurių sudėta ta rinktinė; tuo būdu pasidaro batalionų barai, komanduojami savo nuolatinių vadų.

639. Avangardo viršininko vieta vyriausiųjų avangardo jėgų priekyje; prie jo turi būti artilerijos viršininkas ir ryšių viršininkas su paskankiu ryšių mazgu.

640. Kautynėms prasidedant, avangardo viršininkas turi tuojau vykti į artimiausia sekimo punktą, orientuotis iš jo, nuspręsti ir duoti įsakymą batalionų vadams, artilerijos ir ryšių viršininkui.

641. Reikia stengtis, kad avangardo artilerija pirma paleistų ugnį, negu priešininko artilerija. Artilerija naudingiau paskirstyti plačiu frontu, nes tai suklaidins priešininką dėl jėgų, privers jį gaišinti laiką giliems apėjimams ir veikti apskritai atsargiau. Toks veiksmų būdas bus ypač naudingas, kai priešininkas gresia pirmiau išsitiesti.

Tolimesnis avangardo artilerijos uždavinys bus palaikyti avangardo pėstininkus, besisten-giančius greitai paimti esančius priekyje ir sparnuose svarbius vietos daiktus, vyraujančias aukštumas, patogius sekimo punktus ir t. t.

642. Šių dienų artilerijos ir sunkiųjų kulkosvaidžių tolimas nešimas, galybė ir greitas šaudymas leidžia daryti trumpu laiku rimtų nuostolių tolimuose rajonuose, be to iš vietos mažai kliudomas. Tai duoda daugiau patvarumo mažoms dalims ir leidžia laisvai kombinuoti manevrą ir didina aprietimų ir apėjimų reikšmę.

643. Šarvuotų automobilių arba tankų buvimas avangarde padeda greitai slinkti priekinėms dalims, imti svarbias ribas ir laikyti jas, kol ateis paspirtis.

644. Jei avangardas prieš išsiskleidžiant pakliuvo staiga į priešininko ugnį, tai neturi būti proga tuojau sustabdyti slinkimą priekin; atvirkščiai, tai turi paskatinti avangardą greit ir energingai išsiskleisti ir slinkti priekin.

645. Jei aiškiai matyti, kad priešininkas išsiskleidė pirma mūsų, tai patariama truputį susilaikyti manevruojant. Tuomet avangardo viršininkas turi vengti kištis į rimtas kautynes ligi tol, kol atves pakankamai jėgų ir laimės pakankamai laiko savo artilerijai išsiskleisti. Jis turi neduoti priešininkui apsupti savo sparnų ir turėti čia pakankamai jėgų, kad galėtų pastatyti jas prieš besiplečiantį priešininko puolimą. Kartais net bus naudingiau atitraukti avangardas visas ar dalimis, tam, kad jis išsaugotų nuo didelių nuostolių ir kad liktų laiko patiems išsitiesti.

III SKILTIS.

Vyriausiųjų jėgų veiksmai.

646. Kai avangardo viršininkas praneš, kad jis sutiko priešininko avangardo ar jo vyriausiųjų jėgų pasipriešinimą, arba kai kolonos viršininkas gaus pranešimą iš žvalgybos, kad artinasi priešininko kolona, arba, pagaliau, pats rekognoskuodamas įsitikins tuo, tai jis daro sprendimą. Jei tai bus sprendimas eiti į susitinkamasias kautynes, tai jis negaišdamas duoda įsakymą priklausantiems jam viršininkams.

647. Geriausia bus iš karto išskirstyti visa kolona, paskyrus puolimo būrus stambiosioms dalims ir uždavinį artilerijai. Bet pastanga užklupti staiga nepasirengusį priešininką arba padėti avangardui, esančiam sunkioje padėtyje, verčia kartais vesti kariuomenę į kautynes dalimis, kai tik kolona prieina.

648. Paprastai kolonos viršininko vieta vyriausiųjų jėgų priekyje, bet, laukiant susirėmimo, jis gali prieiti ir prie avangardo, kad greičiau, rekognoskuodamas, galėtų pasidaryti sau apystovų vaizdą ir, tuo pasiremdamas, padaryti sprendimą.

649. Artimiausias uždavinys, kurį turi pastatyti kolonos viršininkas, bus iniciatyvos paėmimas ir veiksmų laisvės atėmimas priešininkui. Geriausia tam priemonė yra kuo greičiausias vyriausiųjų jėgų siuntimas ta kryptimi, kuria nuspręsta suduoti lemiamasis smūgis, ir išsiskleidimas laiku.

650. Paprastas apystovų neaiškumas susitinkamosiose kautynėse reikalauja žvalgy-

mo priemonių sustiprinimo, gavus žinių apie priešininko slinkimą. Tam tikslui kolonos viršininkas siunčia papildomą oro ir raitą žvalgybą, savo štabo karininkus raitus, motociklais, automobiliais ir, pagaliau, pats iš artimiausių sekimo punktu orientuojasi.

651. Kavalerija, likusi nuo žvalgybos ir išskyrus avangardui, turi būti kolonos viršininko žinioje. Ta kavalerija ir bus kolonos viršininkui priemonė papildomajai žvalgybai organizuoti.

652. Kai tik kolonos viršininkas nuspręs skirstytis, jis tuojau įsako artilerijos viršininkui išvesti baterijas į poziciją ir duoda jam uždavinį. Šių dienų artilerijos toli nešimas ir ugnies jėga yra galinga priemonė paimiti iniciatyvai į savo rankas. Vyriausias artilerijos uždavinys yra sulaužyti priešininko priešinimasis, praskinti pėstininkams kelias ir kartu su jais apgalėti.

653. Vyriausiųjų jėgų artilerija tiesiasi iš bendrojo, voros viršininko priimto, veiksmų plano ir apystovų.

654. Manevro esmė turi būti priešininko apriete. Drauge su griežtu puolimu iš fronto aprietas geriausiai laiduoja laimėjimą.

655. Geriausiai apriečiama, jei jau iš karto duota kryptis dalims į priešininko sparną ir užpakalį. Aprietas sunkiau, jei riečiama jau išsiskirsčius arba perkeliant jau gavusias frontinę kryptį dalis; tas manevras gali įvykti tik ypatingai patogiose vietose sąlygose arba dengiant rūkui, prietaisai ar uždangai iš lietaus.

656. Kartu aprietas abu priešininko sparnu yra tikriausia priemonė laimėti, bet reikalinga būtino jėgų viršaus. Aprietas niekad neturi skaldyti jėgų, t. y. apeinantysis sparnas ir puolančios iš fronto dalys turi veikti stipriai susirišę.

657. Kad atkirstų visus kautynių netikėtumus ir tikrai laimėtų, apeinantysis sparnas turi būti kuo stipriausias. Į frontą siunčiama mažiau jėgų, bet vis tik tiek, kad galėtų pulti.

Gerame įvertinime, kiek galima susilpninti atakuojančios iš fronto dalys, kad sustiprintų kertamąjį sparną, pasirodo karo vado gabumas.

658. Pirmieji įsakymai artilerijos viršininkui nurodė tik bendrąsias apystovas, kolonos veiksmų planą ir bendrais ruožais kautynių uždavinį, duotą artilerijai. Todel, kai manevras išsivystys, kolonos viršininkas turi duoti papildomųjų uždavinių artilerijai iš paaiškėjusių apystovų.

659. Vyresniojo viršininko komanduojamasis punktas, ar bent centrinės telefono stoties vieta, turi būti kuo greičiausiai išrinkta, ir nuo jo daromi technikos ryšiai su jam priklausančiomis pėstininkų ir artilerijos dalimis. Turi būti nurodyta ryšių ašies kryptis, taipgi turi būti pažymėta, patiestomis žemėje spalvotomis marškomis, vieta saviesiems oro žvalgams pranešimus mėtyti.

660. Ryšiai, kurie turi didelės reikšmės valdymui, turi būti greitai ir patikimai nustatyti visomis turimomis priemonėmis ir turi dirbti be kliūčių.

661. Jei negalima priešininko apriesti, tenka ryžtis suduoti frontinis smūgis. Tai operacijai reikia ypatingai artimo bendro pėstininkų ir artilerijos darbo.

662. Puolančios pėstininkų dalys turi gauti tam tikrus puolimo ruožus ir joms turi būti duoti tam tikri uždaviniai, tarp kurių turi būti nurodytas artimiausias uždavinys.

663. Geriausia priemonė sustiprinti dalims gilumon bare, kur suduodamas vyriausias smūgis, yra siaurų puolimo barų paskyrimas ta kryptimi, kur suduodamas vyriausiasis smūgis.

664. Viso priešininko fronto sudrebėjimas yra artimo nugalėjimo ženklas. Tuomet reikia, energingai spaudžiant ta kryptimi, kur pasirodė didžiausias pasisekimas, eksplotuoti apgalėjimas. Puolamosios pastangos reikia pilnai suvartoti apgalėjimui pribaihti.

665. Jei po laimingos atakos kariuomenei neužtenka pastangų persekioti, tai nugalėjimo negalima laikyti visišku, ir tada užteks tik įsitvirtinti kad ir laimėtame plote. Pėstininkai apsikasa. Artilerija prisitraukia ir organizuoja prieš esančios vietos šaudymą ir kovoja su priešininko artilerija. Su prietemiu reikia baigti tvirtintis ir organizuoti visų rūšių užtveriamoji ugnis.

666. Jei buvo puolama iš fronto, ir dienos kautynės nedavė gerų vaisių, tai per naktį reikia persigrupuoti, kad kitą dieną būtų galima ieškoti laimės kitame bare, labiausiai, sparnuose.

Sutartiniai ženklai.

○ K. G. eilinis	□ Būrio vadas
● G. G. eilinis	□ Būrio vadas su ryšių žmonėmis
⊖ Kulkosvaidininkas	□ Kuopos vadas
● Šaut. granatų svaidytojas	♀ Viršila
○ K. G. grandininkas	⊖ Ūkvaizdys
⊖ K. G. grand. pav.	⊕ Vyr. sanitaras
● G. G. grandininkas	⊕ Sanitaras
⊖ G. G. grand. pav.	○ Ryšių žmogus
♀ Skyrininkas	○ Sekėjas
⊖ Skyr. pav.	○ Dujų sekėjas
○ Būrininkas	○ Signalistas
⊖ Būrin. pav.	

P. V.—pulko vadas.
B. V.—bataliono vadas.
K. V.—kuopos vadas.
B.—būrininkas.
S.—skyrininkas.
G.—grandininkas.
K. S.—kautynių skyrius.
K. G.—kulkosvaidžio grandis.

G. G.—grenadierių grandis.
l. k.—lengvasis kulkosvaidis.
s. k.—sunkusis kulkosvaidis.
l. m.—lengvasis minosvaidis.
v. m.—vidutinis minosvaidis.

TURINYS

	Pusl.
Ižanga	3

Bendri pagrindai.

Bendri nurodymai	5
Kariuomenės valdymas pėstininkų kautynėse	8
Ryšiai	13
Pėstininkų žvalgyba kautynėse	19
Moralinės pajėgos	23
Kitų kariuomenės rūšių pagalba	25

Puolamosios kautynės.

Bendri nurodymai	32
Kautynių skyriaus kautynės	43
Būrio kautynės	57
Kuopos kautynės	68
Bataliono kautynės	83
Pulko kautynės	105
Divizijos kautynės	110
Ypatingi atsitikimai puolamosiose kautynėse	112

Ginamosios kautynės.

Bendri nurodymai	127
Gynimo priemonės ir bendrosios ginamųjų kautynių sąlygos	129
Pasirengimas ginamosioms kautynėms	133
Ginamųjų kautynių vykdymas	140
Kautynių skyriaus kautynės	142
Būrio kautynės	143
Kuopos kautynės	145
Bataliono kautynės	150
Pulko kautynės	153
Ypatingi atsitikimai ginantis	156

Susitinkamųjų kautynių ypatybės.

Bendri nurodymai	168
Avangardo veiksmai	170
Vyriausiųjų jėgų veiksmai	173
Sutartiniai ženklai	177